

4 2009

ročník XV

Bulletin slovenskej advokácie

UPOZORNENIE
Revíznej komisie SAK

**Karlovarské
právnické dni**
program podujatia
+ anketový lístok

**Legislatívny zámer
kodifikácie
súkromného práva**

**„Obžalovacia“
väzba**

**Stane sa
elektronický podpis
„pravou rukou
advokáta“?**

**Interpretace práva
v teorii a praxi
a právní
argumentace**

AKTUÁLNE

- 2 **Výnimky zo zákonov**
JUDr. Juraj Ďurovčík
- 2 **Legislatívny zámer kodifikácie súkromného práva**
JUDr. Jana Biroščáková
- 7 **Upozornenie Revíznej komisie SAK**
- 8 **Hospitácia v Nemecku 2009**
- 8 **Vyhlasenie Publikáčnej súťaže v roku 2009**
- 9 **Karlovarské právnické dni**

ODBORNÉ PRÍSPEVKY

- 12 **„Obžalovacia“ väzba**
JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
- 22 **Stane sa elektronický podpis „pravou rukou advokáta“?**
Mgr. Ján Marônek
- 27 **Interpretace práva v teorii a praxi a právní argumentace**
JUDr. Tomáš Hulva
- 35 **Do vašej knižnice: Smluvní obchodní právo. Kontrakty**
JUDr. Katarína Chovancová, PhD.
- 36 **Do vašej knižnice: Obchodné spoločnosti. Aktuálne otázky a problémy**
Mgr. Iveta Cvrkalová

SAK & SPRÁVY

- 38 **Zo zasadnutia Predsedníctva SAK**
- 38 **Advokátom do pozornosti**
- 39 **Pýta(j)te sa predsedníctva**
- 40 **Postrehy zo stretnutia prezidentov advokátskych komôr strednej Európy**
- 43 **Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE vo Viedni**
- 44 **Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2009**
- 46 **Zmeny v zozname advokátskych koncipientov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2009**

ZAÚJÍMAVOSTI

- 50 **Založenie Společnosti pro historii advokacie**
JUDr. Rudolf Maník, PhD.
- 50 **Oprava**
- 51 **Advokáti a monstreprocesy 20. storočia – 1 časť**
JUDr. Rudolf Maník, PhD.

Vážení čitatelia,

Nedávno odborná verejnosť živo diskutovala o tom, či má väzba zákonný podklad vtedy, ak na obvineného bola podaná obžaloba, ale súd nerozhodol o ďalšom trvaní väzby najneskôr do dňa, kedy uplynula lehota väzby, na ktorú ju naposledy predĺžil v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie. V tejto súvislosti nastalo výrazné pnutie medzi Ústavným súdom SR a všeobecnými súdmi.

Väčšinový názor všeobecných súdov bol, že podaním obžaloby bez ďalšieho začína plynúť „nová“ lehota väzby v súdnom konaní (tzv. súdna väzba) bez potreby rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby dotedy, než uplynula lehota trvania väzby v prípravnom konaní. Ústavný súd na rozdiel od väčšiny všeobecných súdov vyhodnotil takýto postup ako zásah do základného práva na osobnú slobodu. Zdôrazňoval, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou musí pokrývať „účinné“ súdne rozhodnutie. Podľa môjho osobného názoru sa všetci zhodneme na tom, že osobná sloboda z hľadiska kvality základného práva na osobnú slobodu v porovnaní s inými základnými právami predstavuje právo najcennejšie, najprirodzenejšie a najvzácnejšie pre človeka ako ľudskú bytosť. Zrejme aj tieto idey boli principiálnymi východiskovými myšlienkami, ktoré zohľadnil vo svojich rozhodnutiach ústavný súd.

V článku, ktorý nájdete na stránkach bulletinu, som zhrnul dosiaľ publikované názory odbornej verejnosti, ako aj judikatúru ESLP, Ústavného súdu SR a všeobecných súdov na otázku legality väzby v štádiu súdneho konania pri absencii rozhodnutia súdu o väzbe po tom, ako uplynula lehota väzby, o ktorej bolo naposledy rozhodnuté v prípravnom konaní.

Poukazujem na novelu Trestného poriadku, a to zákon č. 5/2009 Z. z., ktorý preklenul vákuum zákonnej úpravy v otázke rozhodovania súdov o väzbe po podaní obžaloby na súd. Snažím sa zároveň prezentovať vlastný názor na už publikované príspevky, ako aj judikatúru, a zároveň komparatívnym spôsobom vyhodnotiť pohľad Ústavného súdu SR v kontraste s pohľadom všeobecných súdov. Som presvedčený, že redakčná rada bulletinu privíta aj Vaše názory.

JUDr. Branislav Jablonka, PhD.
advokát

K fotografii na obálke:

V Brne sa 9. marca 2009 na pozvanie predsedu Českej advokátskej komory zišli prezidenti a ostatní zástupcovia advokátskych komôr strednej Európy na tradičnom stretnutí (zľava) Dr. Abend, JUDr. Vychopeň, Dr. Agacka-Indecká, JUDr. Poledník, JUDr. Jirousek, Dr. Benn-Ibler, Dr. Prunbauer-Glaser, JUDr. Detvai, Dr. Réti. Viac sa dočítate na s. 40.

Foto Jan Kolman

Výnimky zo zákonov

K základným požiadavkám kladeným na právny poriadok patrí jednoduchosť, výstižnosť, prehľadnosť, zrozumiteľnosť a spoločenská akceptácia. Hlavným poslaním právnej regulácie je nastolenie istoty a rovnosti v spoločenských vzťahoch. V niektorých predpisoch sa však upravujú aj prípady, keď sa od ich ustanovení možno odchyliť a formou výnimky určité subjekty zvýhodniť alebo znevýhodniť.

Napríklad, v zákone č. 514/2008 Z. z. o nakladaní s odpadom z ťažobného priemyslu sa ustanovuje, že príslušný orgán môže povoľovať výnimky týkajúce sa ukladania ťažobného odpadu, ktorý nie je nebezpečný a vzniká pri geologickom prieskume nerastov (§ 23). Že ide o spoločensky citlivú a konfliktnú problematiku svedčia aj pokračujúce spory okolo budovania skládok odpadov v Pezinku i v iných lokalitách na Slovensku.

Ďalším zákonom, ktorý obsahuje viacero výnimiek je zákon č. 8/2009 Z. z. o pravidlách cestnej premávky. Niektoré z nich upravuje priamo zákon (§ 16, 40), na povoľovanie iných sa splnomocňuje osobitný orgán (§ 140); ide o výnimky, ktorými sa riešia osobitosti premávky na diaľnici (rýchlostnej ceste) a výnimky z dopravného značenia.

Všeobecne platí zásada, že výnimiek z ustanovení právnych predpisov by malo byť čo najmenej. Vývoj vo svete sa však nezriedka uberá iným smerom, pričom výskyt rôznych exempcií z ustanovení právnych predpisov má stúpajúcu tendenciu. Otvplyvňuje to nepriaznivo kvalitu právneho poriadku a vyvoláva rast kritiky tak v štátoch Európy ako aj u nás. Predmetom kritických ohlasov v SR je napríklad nedodržiavanie dovolenej rýchlosti niektorých verejných činiteľov (§ 16 ods. 8).

Na raste výnimiek z právnych predpisov sa význačne podieľa aj komunitárne právo. Európske normy pomerne často riešia konkrétne otázky a detailne upravujú technické aspekty v oblasti výroby a obchodu, čím sa napomáha rozdrobenosť a zložitnosť právnych predpisov. Pokiaľ právna norma nemá všeobecnejší charakter, zvyšuje sa aj pravdepodobnosť výskytu rôznych výnimiek. Neprispieva to k stabilite a prehľadnosti právneho poriadku, nehovoriac už o rovnosti a ekvite jeho adresátov. Požiadavka, aby právo stanovilo presné a jasné pravidlá čo v najjednoduchšej podobe zostáva tak často iba v polohe zbožných želaní. Navyše, povoľovanie rôznych výnimiek vytvára aj priestor pre účelovosť a voluntarizmus a nekontrolovateľnú možnosť zmien a odchylov od zákona. Nezabráni tomu ani vymedzenie podmienok na ich povoľovanie, ktoré má spravidla rámcovú podobu, resp. je formulované demonštratívne. Napríklad dikcia, že výnimku možno povoliť len „v mimořadných a nevyhnutných prípadoch“ svojou pružnosťou a všeobecnosťou evidentne nemôže vylúčiť prekročenie zákona a sklznutie výnimky do polohy odchyľky. Sémanticky

rozdiel medzi výnimkou a odchyľkou sa v bežnej praxi nerobí, pričom odchyľka sa všeobecne považuje za synonymum výnimky. V normotvorbe sa však odchyľka týka vzťahov, ktoré svojím obsahom a charakterom patria na riešenie normatívneho a nie individuálneho aktu.

Vzhľadom na riziká a negatívny dopad výnimiek na právnu istotu a stabilitu možno ich preto označiť za jav atypický a nežiaduci, i keď v určitých prípadoch nevyhnutný.

Cieľom normotvorcu by mala byť únosná miera výnimiek zo zákonov a snaha o ich ojedinelý výskyt. V princípe ide o to, aby sa všeobecná záväznosť práva a rovnosť subjektov pred zákonom napokon samé nestali výnimkou a nedochádzalo tak k napĺňaniu známeho hesla, že voči zákonom sú jedni rovní a druhí rovnejší.

JUDr. Juraj Ďurovčík
kancelária SAK

LEGISLATÍVNY PROCES

Legislatívny zámer kodifikácie súkromného práva

V dňoch 5. – 6. júna 2008 sa v Trenčianskych Tepliciach konala odborná konferencia Ministerstva spravodlivosti SR na tému: **Legislatívny zámer kodifikácie súkromného práva v Slovenskej republike**. Na úvod účastníkov oboznámil prof. Lazar, predseda 19-člennej komisie vymenovanej v roku 2006 Ministerstvom spravodlivosti SR pre kodifikáciu civilného práva, so stavom kodifikačných prác. Komisia deklaruje spoluprácu navonok s odbornou verejnosťou, so zahraničím – predovšetkým metódami komparácie. V mnohom bol inšpiráciou civilný kódex kanadskej provincie Quebec, najmä však novonavrhovaný český kódex (jeho paragrafové znenie obsahuje až 2 800 článkov). Zahraníčne vzory jednoznačne smerujú k monistickej koncepcii s jednotnou zmluvnou sústavou.

V nasledujúcom texte sa venujem konkrétne pripravovanému kódexu civilného práva, najmä zmenám a odlišnostiam oproti terajšiemu stavu. Všeobecne k návrhu kódexu: Jeho sociálna dimenzia sa prejaví v niektorých modifikáciách tradičných zásad, na ktorých bude kódex vybudovaný, a to v prospech a v záujme ochrany slabšieho subjektu. Zohľadnia sa zásady európskeho súkromného práva, ako sú antidiskriminačná zásada, zásada solidarity, fairness, ochrana dôvery, zásada spolupráce. Pri formulovaní zmluvného systému sa vezme zreteľ na to, aby sa zásada zmluvnej slobody uplatňovala spôsobom, ktorý zabráni vytváraniu nerovnováhy v právach a povinnostiach zmluvných strán a k prijímaniu neprimeraných zmluvných podmienok v neprospech spotrebiteľa. Vlastnícka sloboda predpokladá predovšetkým úplnú akceptáciu súkromného vlastníctva a jeho dôslednú ochranu. Pracovné právo zostane naďalej

obsiahnuté v Zákonníku práce, avšak s rozšírením subsidiárneho pôsobenia Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Obdobne sa kódexová úprava nedotkne prameňov práva duševného vlastníctva, cenných papierov, zostane aplikovaný princíp subsidiarity.

Systematika Občianskeho zákonníka:

1. časť – Všeobecná časť
2. časť – Rodinné právo
3. časť – Vecné právo
4. časť – Dedičské právo
5. časť – Záväzkové právo
6. časť – Prechodné, záverečné a zrušovacie ustanovenia

1. Všeobecná časť

Ťažisko všeobecnej časti bude spočívať v širokej úprave právneho postavenia osôb, doplnia sa aj základné zásady súkromného práva. Medzi zásadami bude spomenutá dispozičná autonómia osôb, rovnosť subjektov občianskych práv a povinností, zákaz zneužitia práva, súlad s dobrými mravmi, dôvera k právne relevantnému konaniu osoby, dôvera k nadobudnutým právam, *analógia legis*.

Súd, ktorý rozhodol o pozbavení alebo obmedzení spôsobilosti na právne úkony z dôvodu chorobnej závislosti môže rozhodnúť o ochrannom liečení, zatiaľčo doteraz mohol o ochrannom liečení rozhodnúť len trestný súd, ak sa závislá osoba dopustila trestného činu. Oproti doterajšiemu stavu sa upraví komplexnejšie problematika osobnostného práva.

K zmene dôjde v úprave realizácie spôsobilosti právnickej osoby na právne úkony – priame konanie štatutárov v mene právnickej osoby nahradí konštrukcia zastúpenia právnickej osoby. *Zásadná zmena nastane pri posudzovaní neplatnosti právnych úkonov, pretože na rozdiel od platného právneho stavu sa ťažisko presunie na relatívnu neplatnosť právnych úkonov, kým prípady absolútnej neplatnosti sa budú uplatňovať len výnimočne* v prípadoch, ak je právny úkon v rozpore so zákonom, s dobrými mravmi a ak zákon obchádza. *Zjednotí sa všeobecná premlčacia lehota, ktorá bude kogentne štvorročná*, odstráni sa ťažkopádne rozlišovanie medzi subjektívnymi a objektívnymi lehotami pri nároku na náhradu škody a vydanie bezdôvodného obohatenia, budú existovať iba objektívne lehota. V osobitných zákonom menovaných prípadoch bude plynúť desaťročná premlčacia doba. Právo na náhradu škody sa premlčí odo dňa, kedy škoda vznikla a nie odo dňa právnej udalosti, v ktorej má škoda svoj pôvod.

2. Rodinné právo

Do nového kódexu bude presunutá matéria rodinného práva a zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine bude zrušený. Rodinné právo ako imanentná súčasť všeobecného súkromného práva sa stane organickou súčasťou OZ a všetky rodinoprávne vzťahy či už osobnej alebo majetkovej povahy tu budú zahrnuté v patričných súvislostiach a nadväznostiach. Najvýraznejšie sa to prejaví v novej úprave majetkových manželských vzťahov. *Opustí sa inštitút bezpodielového*

spoluvlastníctva manželov ako kogentný inštitút a aj v tejto oblasti sa pripustí zmluvná voľnosť formou manželskej zmluvy. Podstatná zmena nastáva v zániku manželstva rozvo-dom tak, že sa samotný rozvrat bude posudzovať diferencovane buď dokazovaním alebo bez dokazovania v prípade nesporevého rozvodu. Rozvod bez dokazovania bude pričádzať do úvahy len vtedy, ak manželia aspoň jeden rok dozadu spolu nežili, podali spoločný návrh alebo sa druhý manžel k návrhu pripojil, manželia s maloletými deťmi predložili súdu dohodu o úprave práv a pomerov k maloletým deťom po rozvode.

Navrhuje sa nový inštitút majetkového spoločenstva manželov – spoločenstvo všetkých majetkových práv vecno-právneho a záväzkovo-právneho charakteru. V plnom rozsahu sa umožní dispozičná autonómia manželov. Manželia majú právo usporiadať vzájomné majetkové vzťahy zmluvou (zmluvné majetkové spoločenstvo manželov). Ak tak neurobia, použije sa zákonný majetkový režim (zákonné majetkové spoločenstvo manželov). Manželskú zmluvu musia manželia uzavrieť písomne, s úradne overenými pod-

„... na rozdiel od platného právneho stavu sa ťažisko presunie na relatívnu neplatnosť právnych úkonov, kým prípady absolútnej neplatnosti sa budú uplatňovať len výnimočne...“

pismi kedykoľvek pred uzavretím manželstva, pri jeho uzavieraní, počas trvania manželstva. Manželia sa môžu dohodnúť najmä na: systéme oddeleného majetku, o rozšírení alebo zúžení obsahu majetkového spoločenstva, o vyhradení vzniku ku dňu zániku manželstva, alebo aj inak, pokiaľ to neodporuje zákonu či dobrým mravom. Voči tretím osobám je zmluva účinná, len ak im bola jej existencia známa.

Opätovne sa zaradiť inštitút zapretia otcovstva generálnym prokurátorom, ak to vyžaduje záujem spoločnosti a ak lehota na zapretie otcovstva rodičom uplynula. V oblasti osvojenia sa vymedzia podmienky udelenia súhlasu oboch rodičov, resp. výslovného súhlasu maloletého dieťaťa nad 12 rokov veku, keď proti jeho vôli ho nemožno osvojiť. *Prezizuje sa predosvojiteľská starostlivosť. Pri rozhodovaní o veciach dieťaťa, ktoré je schopné formulovať svoj názor (dieťa staršie ako 12 rokov sa vždy za také považuje) má dieťa právo slobodne sa vyjadriť a jeho názoru sa musí venovať náležitá pozornosť.* Do rodinoprávnej úpravy sa doplní problematika predbežného opatrenia v súčasnosti definovaná v ustanovení § 75a Občianskeho súdneho poriadku. Naopak, výchovné opatrenia z doterajšieho ustanovenia § 37 Zákona o rodine by mali byť presunuté do osobitného zákona (zákona o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele).

Vzhľadom na aplikačné problémy viazania minimálneho výživného na nezaopatrené neplnoleté dieťa na 30 % životného minima sa navrhuje stanoviť výšku minimálneho výživného konkrétnou sumou.

3. Vecné právo

Navrhované riešenie oblasti vecného práva sa vyznačuje komplexnosťou, vrátane dosiaľ absentujúceho práva stavby, zmluvne prevoditeľného, viažuceho vznik zmluvným spôsobom na vklad do katastra nehnuteľností. Ak vzniká právo stavby zo zákona, rozhodnutím súdu alebo iného orgánu verejnej moci, závetom, tak sa zapíše formou záznamu do katastra nehnuteľností. Časť vecného práva sa začína držbou, doplnia sa ustanovenia o spoločnej držbe, detencii = odvodenej držbe, ochrane držby. Zavedie sa zásada „*superficies solo cedit*“ znamenajúca, že stavby postavené na pozemku sú súčasťou pozemku, okrem zákonom alebo zmluvou stanovených výnimiek. Treba v tejto súvislosti v rámci intertemporálnych ustanovení uvažovať o určení lehoty, v ktorej si oddelení vlastníci stavby a pozemku majú zosúladiť vlastnícke vzťahy s novou právnou úpravou buď tak, že

„Uvažuje sa o obnovení dedičskej zmluvy ako ďalšieho dedičského titulu.“

jeden z nich sa stane vlastníkom stavby i pozemku, alebo vlastníkom pozemku zriadi vlastníkovi stavby na základe zmluvy k pozemku vecné právo stavby, ktoré bude možné zriadiť nielen k nezastavanému, ale aj k už zastavanému pozemku. Úprava spoluvlastníctva sa doplní o pridružené podielové spoluvlastníctvo, nerozlučne spojené s individuálnym vlastníctvom k určitej veci, napr. s vlastníctvom bytov a nebytových priestorov, v záhradkárskych a chatových osadách, spoločných garážach. Ak ide o spoluvlastníctvo medzi, plotov, stien a podobných hraníc predpokladá sa, ak nie je dokázané iné, že patria susedom rovnakým dielom. Zákom treba podrobnejšie upraviť povinnosti vlastníkov a iných užívateľov nehnuteľností v tzv. susedských vzťahoch. V súlade s poznatkami praxe a vývojom vlastníctva bytov a nebytových priestorov sa v rámci zrušenia a vysporiadania spoluvlastníctva rozdelením veci (stavby) pripúšťa nielen vertikálne, ale aj horizontálne rozdelenie stavby za účelom vytvorenia samostatných bytových a nebytových jednotiek.

Oblasť vecných práv k cudzej veci bude komplexná s tým, že ich výpočet bude taxatívny v zmysle zásady *numerus clausus* typov: právo stavby, vecné bremená, záložné právo, zádržné právo, predkupné právo. V platnom OZ chýba definícia podzáložného práva, čo je nedostatok zásadnej povahy, lebo nie je upravená možnosť založiť pohľadávku už zabezpečenú záložným právom. Preto treba túto úpravu do nového kódexu doplniť. Aktuálna právna úprava pojmu vecné

bremeno sa doplní o preformulovanie § 151 ods. 3 v tom zmysle, že možnosť zriadenia práva cesty súdom na návrh potrebného vlastníka nehnuteľnosti sa rozšíri na všetky prípady, keď určitý vlastník nehnuteľnosti – nielen stavby, ale aj pozemku – nevyhnutne pre užívanie svojej nehnuteľnosti potrebuje prechod cez cudzí pozemok, pretože k nemu nevedie nijaká verejná cesta. Ďalej treba vymenovať v zákone najtypickejšie prípady práv zodpovedajúcich vecnému bremenu – napr. právo oprieť stavbu o cudziu stavbu, právo umiestniť stavbu na cudzej stavbe, právo užívať cudziu stavbu, právo užívať cudzí pozemok, právo brať vodu zo studne na cudzom pozemku, právo odvádzať dažďovú vodu na cudzí pozemok, právo na práce a výkony, právo na vecné a peňažné plnenia.

V ustanovení o podmienkach vyvlastnenia sa výslovne zdôrazní, že náhrada za trvalé obmedzenie alebo za vyvlastnenie musí byť plnohodnotná. Rozširujú sa zákonom stanovené spôsoby nadobudnutia vlastníckeho práva o vytvorenie novej veci, príklepom licitátora, k veciam nikoho. Výnimky zo zásady „*nemo plus iuris ad alium transfere potest, quam ipse habet*“ sa rozširujú a budú výslovne upravené v rámci nadobúdania vlastníctva. Ustanoví sa, že od nevlastníka možno nadobudnúť vlastnícke právo k veci, keď nadobúdateľ bol dobromyseľný a vec nadobudol najmä: zmluvou od podnikateľa v rámci bežného obchodného styku; od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené; na verejnej dražbe; za odplatu od niekoho, komu vlastník sám vec zveril.

4. Dedičské právo

Najmenej inštitucionálnych zmien prinesie riešenie oblasti dedenia. Posilní sa sloboda konania poručiteľa pri dedení zo závetu, navrhuje sa zaradiť inštitút zrieknutia sa dedičstva, odkazu, dedičského náhradníctva a vykonávateľa závetu. Upraví sa prednosť závetného dediča pred zákonným. Ak odpadne niektorý zo závetných dedičov, prirastie jeho podiel ostatným závetným dedičom. V záвете sa bude môcť určiť aj vykonávateľ závetu, t. j. osoba, ktorá prijme funkciu a bude dbať, aby poručiteľov závet bol naplnený.

Uvažuje sa o obnovení dedičskej zmluvy ako ďalšieho dedičského titulu. Dedičská zmluva je dvojstranný právny úkon pre prípad smrti, ktorým jedna strana ustanovuje druhú za svojho dediča a to buď celej pozostalosti alebo jeho pomernej časti a druhá strana toto prijíma. Dedičská zmluva musí spĺňať všetky obsahové náležitosti zmlúv a musí mať formálne náležitosti závetu. Dedičská zmluva nemôže byť, na rozdiel od závetu jednostranne menená alebo zrušená. Namiesto doterajšej úpravy odmietnutia dedičstva dedičom sa zakotví vzdanie sa alebo zrieknutie sa dedičstva. Zrieknuť sa dedičstva možno písomnou zmluvou s poručiteľom uloženou v Notárskom centrálnom registri listín, ale bez podmienok a výhrad, inak by bola neplatná. Zrieknutie sa dedičstva je možné aj s účinkami na potomkov dediča. Doterajší OZ nepozná odkaz (legát), nový OZ počíta s jeho obnovením. Navrhuje sa, aby poručiteľ v záвете odkázal odkazovníkovi určitú vec, právo alebo peniaze na farchu de-

dičov, prípadne niektorého z nich. Odkazovník nezodpovedá za dlhy poručiteľa, ani za náklady spojené s pohrebnom poručiteľa.

5. Závazkové právo

Najväčšia zmena nastáva v oblasti záväzkového práva zjednotením obchodných i spotrebiteľských záväzkov v jednotnom katalógu zmluvných typov. Unifikácia všeobecného záväzkového práva prinesie jednotnú úpravu otázok ako vznik, zánik, obsah záväzkov, proces uzatvárania zmlúv, prostriedky zabezpečenia pohľadávok, porušenie zmluvných povinností, zodpovednosť za vady a omeškanie. Musia sa však zohľadniť aj špecifiká vzťahov medzi podnikateľmi navzájom, spotrebiteľmi, nepodnikateľskými subjektmi. Určité obmedzenia zmluvnej slobody sa nemajú dotknúť vzťahov medzi podnikateľmi navzájom. V novom kódexe už nie je potrebné samostatne upraviť osobitosti záväzkov v medzinárodnom obchode. Zákon ustanoví jednak zákonné úroky a jednak zmluvné úroky (v obchodných zmluvách budú favorizované). Pri odplatných zmluvách by sa mala s rešpektovaním Smernice 93/13ES a Smernice 200/35ES zaviesť maximálna výška úrokov a zároveň by mala platiť zásada *laesio enormis*. Nevyhnutná regulácia úrokov je najmä v rámci spotrebiteľských úverov, aby sa tým zamedzilo nekalým praktikám na finančnom trhu a zabezpečila sa primeraná ochrana účastníkov finančného trhu – slabšej strany. V zmysle čl. 3.10 UNIDROIT pri výraznej nerovnosti treba brať do úvahy povahu a účel zmluvy, resp. skutočnosť, že druhá strana získala nečestnú výhodu zo závislosti strany, jej hospodárskych ťažkostí alebo naliehavosti potrieb, jej neprezieravosti, neznalosti, neskúsenosti alebo nedostatku schopností rokovať. Vo viacerých otázkach všeobecnej záväzkovej časti sa návrh kódexu inšpiruje obsahom UNIDROIT. Ako nówum sa zavádza zmluva o plnení treťou osobou, ktorá pamätá na prípady povinnosti veriteľa prijať plnenie od tretej osoby namiesto dlžníka. Nový OZ bude obsahovať aj podrobnejšie ustanovenia o nepomenovaných zmluvách doplnením všeobecného zákazu rozporu so základnými zásadami súkromného práva – slušnosti, ochrany slabšej strany, nekalých obchodných praktík, dobromyseľnosti, čestnosti, dohodnutými zvyklosťami a praxou. V časti o vadách a zodpovednosti za vady sa zvýrazní, že ide o typickú objektívnu zodpovednosť a zároveň sa bližšie špecifikujú faktické a právne vady, ako aj zjavné a skryté vady.

Pri úprave kúpnej zmluvy sa odstráni doterajšia dvojkolajnosť, zjednotí sa terminológia. Kúpna cena bude podstatnou náležitosťou a určí sa dohodou strán. Zmena dohodnutej kúpnej ceny, prípadne možnosť dohodnúť cenovú doložku o zmene cien hlavných vstupov (surovín) použitých pri výrobe sa musí výslovne dohodnúť. Pri zodpovednosti za vady sa doplní nárok kupujúceho odstrániť vady na náklady predávajúceho za predpokladu, že ide o vady odstrániteľné a predávajúci vady neodstránil v dohodnutej lehote. Zákonná záručná doba bude 24 mesiacov, môže byť kratšia pri použitej veci, vecí s kratšou dobou životnosti a potravinách. V zásade sa prevezme doterajšia úprava

spotrebiteľskej kúpnej zmluvy, prehĺbi sa o úpravu podmnohového predaja, zásielkového predaja, predaja na diaľku nachádzajúcu sa dosiaľ v osobitných predpisoch.

Darovacia zmluva zjednotí dosiaľ nekonzistentnú terminológiu. Zavedie sa *termín práva na vrátenie daru v prípade nevďaku a núdze*. Účinky uplatnenia práva na vrátenie daru nastanú už momentom dôjdenia jednostranného právneho úkonu darcu do sféry obdarovaného. Určí sa prekluzívna lehota, pri nevďaku 1 rok, pri núdzi 10 rokov od darovania. Navrhuje sa darovanie pre prípad smrti, pričom bude odlíšené kedy takýto prejav vôle je odkazom a kedy darovaním. Darovanie môže byť niekedy spojené s príkazom zaväzujúcim obdarovaného, ako vedľajším dojednaním darovacej zmluvy.

Doterajší jednotný pojem *nájmu sa bude vnútorne diferencovať na nájom vo vlastnom zmysle slova a árendu*. Jednotlivé druhy nájmov budú: *nájom bytu, nájom domu, nájom obytných miestností, podnájom, ubytovanie, podnikateľský nájom hnutel'nych vecí, nájom nebytových priestorov, nájom s právom kúpy, nájom dopravného prostriedku*. Nový OZ

„Najväčšia zmena nastáva v oblasti záväzkového práva zjednotením obchodných i spotrebiteľských záväzkov v jednotnom katalógu zmluvných typov.“

bude obsahovať ustanovenia o možnosti zvýšenia alebo zníženia nájomného napriek tomu, že sa takýto postup nedohodol pri vzniku nájmu. Buď sa zavedie štatistický údaj, tzv. nájomný index, ktorý pravidelne zverejňuje Štatistický úrad SR, druhou alternatívou je právo prenajímateľa alebo nájomcu obrátiť sa na súd s nahradením prejavu vôle. Znovu sa zahrnie do zákona árendálna zmluva, na základe ktorej prenajímateľ prenechá vec árendátorovi, ktorý bude za užívanie veci platiť odplatu – árendovné. *Árendátor bude vlastnou prácou a činnosťou vec nielen užívať, ale hospodáriť s ňou tak, aby mala plody a aby mal z nej úžitok, ktorý si bude privlastňovať*. S vecou je povinný zaobchádzať ako riadny hospodár. Základný rozdiel medzi nájmom a árendou bude ten, že predmetom nájmu môže byť všetko, čo je možné užívať, predmetom árendy len vec prinášajúca plody alebo iný úžitok. Zákon bude rozlišovať medzi árendou podniku a pozemku. Pokiaľ ide o lízingovú zmluvu, uvažuje sa o troch alternatívach – prvá z nich tak, že na operatívny lízing sa použijú primerane ustanovenia o nájme a finančný lízing sa bude považovať za inomínatny kontrakt. Druhá alternatíva uvažuje o podrobnej a rozsiahlej úprave lízingovej zmluvy ako samostatného zmluvného typu. Tretia alternatíva upraví operatívny lízing podľa všeobecných článkov

o nájme a finančný lízing v rámci sprostredkovateľskej kúpy medzi podnikateľom a spotrebiteľom, tak ako je to v BGB.

Osobitné ustanovenia o spotrebiteľskom úvere súkromnoprávnej povahy treba abstrahovať z platnej právnej úpravy v zákone 258/2001 Z. z.

Právna úprava poisťnej zmluvy ani po zmenách v roku 1992 nezodpovedá požiadavkám slobodného poisťného trhu. Je potrebné pristúpiť k jej zásadnej revízii po systémovej aj obsahovej stránke. Vo všeobecnej časti sa navrhuje po novom upraviť spôsob uzavierania zmluvy, informačnú povinnosť poisťníka a poisťovateľa, platnosť a účinnosť zmluvy, zmeny počas jej platnosti, sankcie za porušenie povinností, zánik poistenia, pojmy ako poisťka, poisťné podmienky, poisťné, poisťné riziko, poisťná udalosť. *Navrhovaná úprava rozoznáva medzi poistením proti škode a poistením na poisťnú sumu, pretože tieto majú odlišné účelové určenie a právny režim. Oblasť poistenia proti škode vracia do právneho poriadku inštitúty ako podpoistenie, nadpoistenie, rozsah plnenia poisťovateľa, spolupoistenie a pod. Aspoň rámcovo kódex vymedzí nové druhy poistenia – poistenie právnej ochrany, poistenie úveru a kaucie, poistenie finančných strát.*

„Ako osobitná skutková podstata sa obnovuje inštitút zodpovednosti za škodu spôsobenú informáciou alebo radou.“

Prostredníctvom *zaopatrovacej zmluvy* sa fyzickej osobe zabezpečuje výživa a celkové zaopatrenie určitého spôsobu a rozsahu, ktorá mu prislúcha za bezodplatne postúpený majetok. Ak má mať vecno-právne účinky, musia sa strany na tom dohodnúť.

Navrhuje sa modernizovať úpravu náhrady škody o riešenie týchto otázok: *zaviesť náhradu škody spôsobenú náhodou, náhradu škody spôsobenú informáciou alebo radou, prehĺbiť náhradu osobnej ujmy na živote, telesnej integrite, ľudskej dôstojnosti, upraviť odškodnenie straty nenarodeného dieťaťa, nárok na náhradu škody spôsobenej zvieratám alebo vecou, zrušiť obmedzenia náhrad za bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia súdom, upraviť skutkovú podstatu o náhrade za „stratu radosti z dovolenky“.* Z dôvodov komplexnosti sa zahrnie aj zodpovednosť za škodu spôsobenú vadným výrobkom, dosiaľ riešenú samostatným zákonom. Základné ustanovenie o náhrade škody by malo vyjadriť princíp, podľa ktorého každý je povinný nahradiť škodu spôsobenú inému svojím zavinením a škodu nespôsobenú svojím zavinením len v prípadoch uvedených v zákone. Uvedená formulácia vyzdvihuje zodpovednosť za zavinenie pred zodpovednosťou bez zavinenia a zodpovednosťou za tretie osoby. Zásadne sa nahrádza majetková ujma,

pričom nemajetková ujma sa nahrádza, ak to umožňuje zákon. Škodu je povinný nahradiť ten, kto ju spôsobil svojím zavinením, ktorého mimoriadne nebezpečná činnosť spôsobila škodu, ktorého pomocník spôsobil škodu. Vyhlásenie, dohoda, rovnako aj jednostranný vopred daný prejav vôle o vzdaní sa práva na náhradu škody obmedzujúci alebo vylučujúci povinnosť nahradiť škodu spôsobenú inému sú neplatné, ak sa týkajú práva na náhradu škody spôsobenej na živote, telesnej a duševnej integrite, škoda spôsobená úmyselne či z hrubej nedbanlivosti, resp. tam, kde poškodený bol vo vzťahu k osobe škodcu v postavení slabšej strany. Zákon by mal uložiť pre prípad porušenia zakročovacej povinnosti znášať tú časť škody, ktorej mohol zakročením zabrániť. Škodu spôsobenú náhodou nahradiť ten, kto dal k náhode zo svojej viny podnet, najmä porušením príkazu, poškodením zariadenia zabráňujúceho náhodným škodám.

Zákonná úprava by sa mala zaoberať predpokladmi vzniku zodpovednosti v poradí „škoda“, „príčinná súvislosť“, „dôvody zodpovednosti“, „zbavenie zodpovednosti“. Pojem *ujma* sa vymedzí ako *majetková* alebo *nemajetková ujma* na právom chránenom záujme. Moderná právna úprava zodpovednosti sa škodu by mala obsahovať aj ustanovenia, ktoré zodpovednosť nezakladajú len na kauzalite javov, ale pričítanie škody konkrétnemu subjektu podmieňujú ďalšími faktormi ako sú predvídateľnosť škody rozumnou osobou, povaha a hodnota chráneného záujmu, dôvod zodpovednosti, rozsah bežných životných rizík a ochranný účel porušenej normy. Najčastejšie využívaným faktorom je predvídateľnosť škody. Dôvody zodpovednosti sa vymedzujú podľa toho, či ide o zodpovednosť za zavinenie, bez zavinenia alebo zodpovednosť za tretie osoby. Navrhuje sa výslovná definícia náhrady škody spôsobenej zvieratám. Škodu nahrádza primárne vlastník, aj keď nemal zviera pod dohľadom. Spolu s ním zodpovedá aj ten, kto zviera chová alebo inak používa, resp. ten, kto zviera vedome podráždil alebo poštvá. Rovnako sa priamo definuje povinnosť náhrady škody spôsobenej vecou, jej pádom, vyhodnením veci a pod. *Ako osobitná skutková podstata sa obnovuje inštitút zodpovednosti za škodu spôsobenú informáciou alebo radou. Nositeľom povinnosti by mal byť každý, kto je príslušníkom určitého stavu, profesie alebo povolania a tiež každý, kto ako odborník vystupuje.* Tieto osoby majú nahradiť škodu spôsobenú nesprávnou informáciou alebo radou poskytnutou za odmenu v rámci svojich znalostí alebo schopností.

Primárnym spôsobom náhrady škody má byť peňažná náhrada. Ak o to poškodený požiada a je to možné, uhradí sa uvedením do predošlého stavu. V zmysle súčasných trendov sa rozširuje chápanie osobnej ujmy, ktorá má zahŕňať vymedzené právom chránené záujmy, ako je najmä ľudský život, telesná a duševná integrita, ľudská dôstojnosť a sloboda. V OZ sa výslovne upraví nárok na jednorazové vyrovnania, dosiaľ upravený odkazom na predpisy o sociálnom poistení. Zvažuje sa zavedie nároku na náhradu duševných útrap.

JUDr. Jana Biroščáková
advokátka, Zvolen

Upozornenie Revíznej komisie SAK

Vážené kolegyně a kolegovia,

Revízna komisia SAK Vás v *Bulletine slovenskej advokácie* č. 3/2008 upozornila na plnenie finančných povinností advokáta spojené s členstvom v Slovenskej advokátskej komore a zároveň Vám pripomenula následky, ktoré môžu vzniknúť neplatením príspevku na činnosť SAK a do sociálneho fondu SAK. Pripomenula Vám, že dňom splatnosti je **30. apríl**.

Nie je obvyklé pripomínať advokátom dátum na splnenie ich finančných povinností prostredníctvom publikačného prostriedku SAK. Napriek tomu sa RK SAK rozhodla aj v tomto roku tak urobiť.

Dôvodom je skutočnosť, že i v roku 2008 mnohí kolegovia opomenuli svoje povinnosti napriek pripomienkam a výzvam zo strany komory. Revízna komisia SAK podala návrhy na začatie disciplinárneho konania proti

advokátom, ktorí si svoje povinnosti nespĺnili a dopustili sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 zákona o advokácii.

Z bulletinu ste mali možnosť dozvedieť sa, že Predsedníctvo SAK vlani i v tomto roku rozhodlo vo viacerých prípadoch o vyčiarknutí advokátov práve z dôvodov § 7 ods. 1 písm. f zákona č. 586/2003 Z. z., pretože boli v omeškaní so zaplatením príspevku na činnosť SAK o viac ako 6 mesiacov a príspevok nezaplatili ani do jedného mesiaca po výzve na zaplatenie spolu s poučením o následkoch nezaplatenia.

Revízna komisia SAK vyzýva advokátov, aby si splnili svoje príspevkové povinnosti v termíne určenom stanovskými predpismi – do 30. apríla 2009.

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Hospitácia v Nemecku 2009

Slovenská advokátska komora už trinásť rokov uskutočňuje výberové konania pre záujemcov o hospitačný pobyt v advokátskej kancelárii v Nemecku. V rokoch 1996 – 2008 sa na študijnom pobyte zúčastnilo 29 mladých advokátov a advokátskych koncipientov zo Slovenska.

V tomto roku bola vybraná advokátska koncipientka **JUDr. Katarína Rusnáková** (Saxinger, Chalupský & Partner, s. r. o.) a advokátska koncipientka **Mgr. Veronika Štochmalová** (Baducci Legal, s. r. o.) Ako náhradníci boli navrhnutí JUDr. Roman Jurík a Mgr. Lukáš Bielovič. Všetkým srdečne blahoželáme!

Spracovala: PhDr. E. Tyrolerová

Vyhlásenie Publikačnej súťaže v roku 2009

Redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie vyhlasuje

VIII. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie

pre študentov právnických fakúlt,
advokátskych koncipientov
a mladých advokátov do 35 rokov

Konkrétnu tému si účastníci súťaže zvolia sami. Podmienkou je, že to bude aktuálna téma z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter.

Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier) treba poslať na adresu kancelárie Slovenskej advokátskej komory, Kolárska 4, 813 42 Bratislava, respektíve e-mailom na tyrolerova@sak.sk s označením „Publikačná súťaž BSA“ **kedykoľvek v priebehu roka 2009. Termín uzávierky je 30. november 2009.**

Porota zložená z členov redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie príspevky vyhodnotí do konca decembra 2009. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny budú autorom odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v Bratislave v januári 2010.

Tešíme sa na Vaše príspevky!

Redakčná rada BSA

Advokátska kancelária v Bratislave 1
so zameraním
na občianske a obchodné právo

PRÍJME

advokátskeho koncipienta
alebo
advokátsku koncipientku

s minimálne 1,5 ročnou praxou
a znalosťou AJ

CV a motivačný list
zasielajte na office@molnar.sk

Advokátska kancelária Havlát & partners

PRÍJME

do pracovného pomeru
koncipienta
alebo
koncipientku

Žiadame:

ukončené vysokoškolského právnické
druhostupňové vzdelanie v odbore „právo“
s výbornou znalosťou nemeckého jazyka
(právna terminológia slovom aj písmom).

Ponúkame:

rôznorodú a kreatívnu prácu
v mladom pracovnom kolektíve,
slušné finančné ohodnotenie

Karlovarské právnické dni

V poradí už 17. konferenciu, ktorá sa bude konať v hoteli Thermal v Karlových Varoch **4. – 6. júna 2009**, usporiada **Spoločnosť českých, nemeckých, slovenských a rakúskych právnikov** v spolupráci s Českou advokátskou komorou, Nemeckou advokátskou komorou, Slovenskou advokátskou komorou, FOWI Viedeň a IFS Wiesbaden.

Piatok 5. júna 2009

Program konferencie

Štvrtok 4. júna 2009

■ Insolvenca fyzických osôb, podnikateľov i nepodnikateľov

prof. Dr. Olga Ovečková

Ústav štátu a práva Slovenskej akadémie vied, Bratislava

JUDr. Tomáš Richter, LL.M., Ph.D.

advokát, Clifford Chance, PF MU Brno

Dr. Iva Hirsht-Tlapak

predsedníčka senátu Obchodného súdu, Viedeň

■ K aktuálnym otázkam a judikatúre

Najvyššieho súdu ČR k insolvenčii

JUDr. Zdeněk Krčmář, *predseda senátu NS ČR*

(Otázky vopred písomne.)

■ K zodpovednosti advokátov

v aktuálnej judikatúre Najvyššieho súdu SRN

Dr. Gero Fischer, *predseda senátu NS SRN v. v.*

■ K trestnoprávnej zodpovednosti advokátov

v aktuálnej judikatúre Najvyššieho súdu ČR

JUDr. František Púry, *predseda senátu NS ČR*

■ Corporate Governance a jeho význam

v medzinárodnej ekonomickej kriminalite

Dr. Martin Schlammer, *advokát, Mnichov*

■ Sudcovská tvorba – napätie vonku i vnútri

„interpretovho“ sveta, obzvlášť nevyjasnené

otázky paralelného pôsobenia vnútroštátneho,

európskeho a medzinárodného práva, alebo

medzi hermeneutikou a bermudským trojuholníkom

prof. Dr. Pavel Holländer, DrSc., *Ústavný súd ČR*

■ Diskusia ku konkrétnym súdnym rozhodnutiam,

v ktorých súdy dotvárajú právo

v oblasti klasických právnych inštitútov

prof. Dr. Josef Bejček, *PF MU, Brno*

JUDr. Robert Pelikán, *advokát, Praha*

JUDr. Petr Čech, *PF UK, Praha a ďalší*

■ Workshop – súdne uplatnenie pohľadávok

za dlžníkov v SRN a Rakúsku

vrátane insolvenčného konania a exekúcie

JUDr. Ivana Bučková, *advokátka, Viedeň*

Dr. Iva Hirsht-Tlapak, *Vrchný súd, Viedeň*

Eduard Graf von Westphalen, *advokát v Mnichove*

a prezident spoločnosti Karlovarských právnických dní

■ Dôsledky finančnej krízy a dopady jej riešenia a prevencie v požiadavkách na verejnoprávnu reguláciu súkromnoprávných vzťahov, k otázkam autonómie vôle a zmluvnej voľnosti, požiadavka na zodpovednosť štátu (EÚ) za vykonávanie kontroly na základe verejnoprávných predpisov

prof. Dr. Jan Švejnar

University of Michigan, CERGE-EI Praha

■ K návrhu Smernice Parlamentu a Rady EÚ o spotrebiteľských právach

prof. Dr. Friedrich Graf von Westphalen, *advokát v Kolíne*

a podpredseda Nemeckej advokátskej komory

■ K vývoju medzinárodného súkromného práva (Nariadenie č. 593/2008 ES o rozhodovacom práve v zmluvných vzťahoch „Rím I“;

Nariadenie č. 864/2007 o rozhodovacom práve

v mimozmluvných vzťahoch „Rím II“;

Nariadenie č. 44/2001 ES o právomoci, uznaní

a výkone rozhodnutí v občianskych a obchodných

vzťahoch „Brusel I“)

doc. Dr. Martin Gebauer, *Univerzita v Heidelbergu*

■ Ochrana spotrebiteľov a obetí dopravných nehôd ve svetle vyššie uvedených nariadení

„Rím I“, „Rím II“ a „Brusel I“

prof. Dr. Ansgar Staudinger, *Univerzita v Heidelbergu*

■ Generálny advokát – význam a úloha

v činnosti pred Súdnym dvorom ES

prof. JUDr. Jan Mazák, *Generálny advokát,*

Európsky súdny dvor v Luxemburgu

■ K návrhu zásad európskeho zmluvného práva

a spoločný referenčný rámec

Európskeho zmluvného práva

prof. Dr. Irena Pelikánová

Európsky súdny dvor v Luxemburgu, PF UK Praha

■ Návrh českého občianskeho zákonníka:

spojenie a stret tuzemských právnych tradícií

a inšpirácií medzinárodným okolím

prof. Dr. Karel Eliáš, *PF ZU Plzeň*

■ Európske právo obchodných spoločností

prof. Dr. Peter Doralt, *FÖWI, Viedeň*

prof. Dr. Jan Dědič, *VŠE Praha*

Sobota 6. júna 2009

■ Náhrada škody zo súťažnoprávných deliktov (i vo svetle Nariadenia „Rím II“)

JUDr. Jindřiška Munková, *advokátka z Prahy*

– AK Munková, Zoufalý a partneři, PF UK Praha

PRESTÍŽNA CENA

pre nejlepší právní časopis v České republice
a v Slovenskej republice za obdobie 2007 až 2008

časopis/vydavateľ		sledujem*	odborná úroveň**	informačná úroveň**
1 Ad notam Notářská komora ČR v spolupráci s C. H. Beck Praha	ČR	☐	☐	☐
2 Ars notaria Notárska komora SR	SR	☐	☐	☐
3 Bulletin advokacie Česká advokátní komora	ČR	☐	☐	☐
4 Bulletin slovenskej advokácie Slovenská advokátska komora	SR	☐	☐	☐
5 Časopis pro právní vědu a praxi Masarykova univerzita Brno	ČR	☐	☐	☐
6 Jurisprudence ASPI, a. s.	ČR	☐	☐	☐
7 Justičná revue Ministerstvo spravodlivosti SR	SR	☐	☐	☐
8 Kriminalistika Ministerstvo vnútra ČR, odb. prevence kriminality	ČR	☐	☐	☐
9 Notitiae ex Academia Bratislavensi Iurisprudentiae Poradca podnikateľa, Bratislavská vysoká škola práva	SR	☐	☐	☐
10 Obchodné právo EPOS	SR	☐	☐	☐
11 Obchodní právo Prospektrum	ČR	☐	☐	☐
12 Právní fórum ASPI, a. s.	ČR	☐	☐	☐
13 Právní rádce Hospodářské noviny – Economia	ČR	☐	☐	☐
14 Právní rozhledy C. H. Beck Praha	ČR	☐	☐	☐
15 Právní zpravodaj C. H. Beck Praha	ČR	☐	☐	☐
16 Právník Ústav státu a práva AV ČR	ČR	☐	☐	☐
17 Právní obzor Ústav státu a práva AV SR	SR	☐	☐	☐
18 Právo a rodina LINDE nakladatelství	ČR	☐	☐	☐
19 Právo pro podnikání a zaměstnání LexisNexis CZ	ČR	☐	☐	☐
20 Revue církevního práva Společnost pro církevní právo	ČR	☐	☐	☐
21 Soudní rozhledy C. H. Beck Praha	ČR	☐	☐	☐
22 Správní právo Ministerstvo vnútra ČR	ČR	☐	☐	☐
23 Státní zastupitelství LexisNexis CZ	ČR	☐	☐	☐
24 Trestněprávní revue C. H. Beck Praha	ČR	☐	☐	☐
25 Trestní právo LexisNexis CZ	ČR	☐	☐	☐
26 Zo súdnej praxe Iura Edition	SR	☐	☐	☐

* Sledovanost hodnotíte v rozsahu bodov 5 - 1, (5) = pravidelne sledujem - odoberam (1) = nečitam, ale poznám (0) = nepoznám
** Odbornú a informačnú úroveň hodnotíte v rozsahu bodov 5 - 1 (5 je maximum), hodnotenie iba jedného časopisu je neplatné

■ Nekalá sůtaž a možnost jej postihu podľa platnej právnej úpravy a za účinnosti nového trestného zákonníka

prof. Dr. Pavel Šámal, PhD.

Najvyšší súd ČR a PF UK Praha

■ Zodpovednosť internetových ISP

JUDr. Radim Polčák, Ph.D., *PF MU Brno*

■ Prevod vlastníctva nehnuteľností

- bytových jednotiek pred vznikom existencie predmetu kúpy, resp. pred nadobudnutím vlastníctva predávajúcim
Mgr. Robert Pelikán, *advokát, Praha*

Program konferencie je tiež na www.kjt.cz, kde nájdete aj prihlášku na konferenciu.

Na slávnostnej recepcii 5. 6. 2009 bude udelená **Autorská cena** za najlepšiu právnickú publikáciu, ďalej **Cena za najlepší právnický časopis** a **Pocta judikátu** za roky 2007 a 2008.

Podieľajte sa na výbere najlepšieho právnického časopisu a judikátu vyplnením interaktívneho anketového lístka na www.kjt.cz, alebo vyplňte anketový lístok, ktorý prinášame, vystrihnite ho a pošlite **do 1. júna 2009** na adresu **KJT, Národní 10, 110 00 Praha 1**.

Anketové lístky odoslané do 1. 6. 2009 budú zlosované. Vecnými cenami sú odborné publikácie a predplatné časopisov venované vydavateľstvami, redakciami a pod.

POCTA ZA NAJLEPŠÍ JUDIKÁT

V oblasti českej judikatury za obdobie 2007 - 2008
odporúčam za významný prínos právnej praxi a teórii oceniť:

súd:
sp. zn.:
zo dňa:
publikovaný v:
dôvod:

Hlasujúci:

Titul, meno, priezvisko _____ Profesia _____
Adresa _____ Tel./fax _____
Podpis _____

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

„Obžalovacia“ väzba

JUDr. Branislav Jablonka, PhD.

1 Úvod

V aplikačnej praxi bola nedávno v súvislosti s medializovanými kauzami živá diskusia, či má väzba zákonný podklad v prípade, ak na obvineného bola podaná obžaloba, avšak súd nerozhodol o ďalšom trvaní väzby najneskôr do dňa, kedy uplynula lehota väzby, na ktorú ju sudca pre prípravné konanie naposledy predĺžil v prípravnom konaní. V tejto súvislosti nastalo výrazné pnutie medzi Ústavným súdom SR a všeobecnými súdmi.

Všeobecné súdy boli totiž väčšinového názoru, že podaním obžaloby bez ďalšieho začína plynúť „nová“ lehota väzby v súdnom konaní (tzv. súdna väzba) bez toho, že by bolo potrebné o ďalšom trvaní väzby rozhodnúť do uplynutia lehoty trvania väzby v prípravnom konaní.

Ústavný súd SR na rozdiel od všeobecných súdov vyhodnotil takýto postup ako zásah do základného práva na osobnú slobodu.

2 Obsah práva na osobnú slobodu, východiská pri obmedzovaní osobnej slobody

Pri určení obsahu práva na osobnú slobodu treba vychádzať z ústavnej a medzinárodnoprávnej ochrany základných práv a slobôd.

Podľa čl. 17 ods. 1 Ústavy SR: „Osobná sloboda sa zaručuje.“

Podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy SR: „Nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok.“

Podľa čl. 17 ods. 5 Ústavy SR: „**Do väzby možno vziať** iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a **na základe rozhodnutia súdu.**“

Podľa čl. 5 ods. 1 písm. c Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“): „Každý má právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom: zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné

podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní.“

Podľa čl. 5 ods. 3 Dohovoru: „Každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody v súlade s ustanoveniami odseku 1 písm. c tohto článku, musí byť ihneď predvedený pred sudcu alebo inú úradnú osobu splnomocnenú zákonom na výkon súdnej právomoci a má právo byť súdený v primeranej lehote alebo prepustený počas konania. Prepustenie sa môže podmieniť zárukou, že sa dotknutá osoba ustanoví na pojednávanie.“

Podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru: „Každý, kto bol pozbavený slobody zatknutím alebo iným spôsobom, má právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd urýchlene rozhodol o zákonnosti jeho pozbavenia slobody a nariadil prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.“

Právo na osobnú slobodu ústavne chráni základné právo na nerušené rozhodovanie osoby o svojom živote a o všetkom, čo s jeho životom súvisí. Ústava umožňuje zasiahnuť do tohto výsostného práva každého len vo výnimočných prípadoch. Domnievam sa, že z hľadiska kvality tohto práva v porovnaní s inými základnými právami **osobná sloboda predstavuje právo najcennejšie, najprirodzenejšie a najvzácnejšie pre človeka ako ľudskú bytosť.** Z toho dôvodu aj jeho ochrana musí byť ako prvá v porovnaní s inými základnými právami. Malo by sa to prejavovať aj v aplikačnej praxi pri obmedzení uvedeného práva, najmä pri uvalení väzby, resp. predĺžení trvania väzby. Ústavné medze a účel zásahu do základného práva na osobnú slobodu vymedzuje ústavnoprávna úprava v čl. 17 ods. 5 Ústavy SR. Zásah je možný vykonať len na účely trestného konania za striktné zákonom stanovených podmienok. Ústava pritom kladie dôraz na to, že predmetný zásah môže byť vykonaný iba z dôvodov a na čas stanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Osobná sloboda ako ústavne zaručené právo vyplývajúce z čl. 17 ods. 1 Ústavy SR svojou povahou a významom spadá medzi základné práva, pričom s ďalšími ústavne zaručenými základnými právami dotvára osobnostnú sféru jednotlivca, ktorého individuálnu integritu ako úplne nevyhnutnú podmienku dôstojnej existencie jednotlivca a rozvoja ľudského života vôbec, treba rešpektovať a dôsledne chrániť.

Ak ústavný poriadok Slovenskej republiky pripúšťa prielom tejto ochrany, deje sa tak výlučne v záujme ochrany demokratickej spoločnosti, prípadne v záujme ústavne zaručených základných práv a slobôd iných. Prípustnosť obmedzenia osobnej slobody väzbou za zákonom stanovených podmienok (najmä v § 71 a nasl. Trestného poriadku, zákona č. 301/2005 Z. z., ďalej aj „TP“) treba chápať ako výnimku, ktorá vyžaduje reštriktívnu interpretáciu zákonom stanovených podmienok jej prípustnosti.¹ Väzba má byť preto považovaná za výnimočné opatrenie, nemôže byť nikdy obligatórna a ani použitá na účel potrestania.² V zmysle § 71 TP väzba môže byť uvalená, ak je kumulatívne splnený materiálny predpoklad (dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu obvinenou osobou) a formálny predpoklad (1) obava z úteku, alebo 2) obava z kolúzie, alebo 3) obava z pokračovania v trestnej činnosti) existencie väzby. Na základe uvedeného rozlišujeme útekovú väzbu, kolúznú väzbu a preventívnu väzbu. Vzhľadom na to, že väzba patrí medzi najzávažnejšie legálne obmedzenie osobnej slobody, ústavný a medzinárodnoprávny rámec si vyžaduje, aby o ňom vždy rozhodol súd. Predmetná ústavná požiadavka je v Trestnom poriadku, v zmysle ktorého vždy súd (sudca pre prípravné konanie vo fáze prípravného konania, resp. predseda senátu (senát) vo fáze súdneho konania) rozhoduje o väzbe.

Ako bolo vyššie uvedené, Ústavný súd SR ako aj všeobecné súdy stáli pred otázkou, či obmedzenie osobnej slobody väzbou má zákonný podklad, ak súd nerozhodne o ďalšom trvaní väzby najneskôr dovtedy, kým uplynie lehota väzby, na ktorú bola naposledy predĺžená v prípravnom konaní. Z hľadiska princípov treba objasniť podstatu problému, či je väzba legálna, ak ju v danom okamihu nepokrýva súdne rozhodnutie preto, lebo účinky bezprostredne predchádzajúceho súdneho rozhodnutia zanikli uplynutím lehoty, na ktoré bolo vydané.

Rovnakú ochranu osobnej slobody garantuje aj čl. 6 Charty základných práv Európskej únie.³

3 Lehota trvania väzby vo svetle judikatúry ESĽP a ÚS SR

Európsky súd pre ľudské práva so sídlom v Štrasburgu (ďalej aj „ESĽP“) v prípade *Jecius v. Litva* (rozsudok z 31. 7. 2000) a *Stasaitis v. Litva* (rozsudok z 21. 3. 2002) vyvodil, že samotná skutočnosť, že vec bola postúpená súdu a nachádza sa

vo štádiu súdneho konania, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru a nemôže bez príslušného súdneho rozhodnutia odôvodniť ďalšie trvanie väzby. Uvedenú argumentáciu v rozhodnutí Ústavného súdu zo dňa 22. 4. 2008, sp. zn.: I. ÚS 187/07, vo veci *R. O. v. Najvyšší súd SR* obhajuje aj autor Fuchs.⁴ Naproti tomu autorky Pirošíková s Bálintovou reagujú na Fuchsa dopĺňajú, že ESĽP zistil, že v prejednávanych prípadoch neexistovalo rozhodnutie súdu o väzbe, ktoré sa podľa vnútroštátnej litovskej trestnoprávnej úpravy vyžadovalo⁵ (pozn. autora: čo však vnútroštátna slovenská trestnoprávna úprava nevyžaduje). Podľa ich názoru z prejednaných prípadov nevyplýva, že ESĽP považuje súdnu väzbu za zákonnú len vtedy, ak o nej výslovne súd rozhodne.

JUDr. Branislav Jablonka, PhD.

Absolvoval Právnickú fakultu Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2002, kde v roku 2007 úspešne ukončil doktorandské štúdium vo vednom odbore obchodné právo na Katedre obchodného, finančného a hospodárskeho práva a získal titul PhD. V rámci vedeckej činnosti sa zaoberá najmä problematikou zmenkového práva.

Aktívne publikuje v odbornej literatúre o problematike z odboru zmenkového, obchodného a procesného práva, je spoluautorom komentára k Obchodnému zákonníku pod vedením doc. JUDr. Márie Patakyovej, PhD., ktorý vyšiel vo vydavateľstve C. H. Beck.

Od roku 2006 je odborným asistentom na Ústave súkromného práva na Fakulte práva BVŠP. Od roku 2006 pôsobí ako advokát, v roku 2005 bol zvolený za rozhodcu Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie.

Je pravdou, že ESĽP rozhodoval predmetné prípady v kontexte litovskej trestnoprávnej úpravy, pričom každá vnútroštátna úprava má svoje špecifiká. Na rozdiel od Pirošíkovej a Bálintovej sa domnievam, že Ústavný súd SR mohol aj z prejednaných litovských vecí pred ESĽP vyvodiť určité všeobecné princípy aplikovateľné aj v slovenskej právnej úprave. V každom odôvodnení ESĽP sa pri výklade článkov Dohovoru nachádza aj všeobecná interpretácia Dohovoru, v ktorej ešte nie je zahrnutá interpretácia Dohovoru na konkrétnu vnútroštátnu úpravu. V spomínanom prípade *Stasaitis v. Litva* je to práve v bode 58 odôvodnenia rozsudku, ktorý dosiaľ neuviedol ani Ústavný súd SR v relevantnej judikatúre k „zákonosti súdnej väzby“ a nespomínajú ho ani

1 Obdobne aj Nález ÚS ČR zo dňa 10. 10. 2001, sp. zn.: I. ÚS 201/01.

2 Obdobne aj Horváthová, L.: **Dozor prokurátora vo väzobných veciach v prípravnom konaní trestnom.**

In.: *Súkromné a verejné právo súčasnosti. Zborník z vedeckej konferencie doktorandov PF TU 2005*, s. 301.

3 Bližšie pozri Fridrich, B.: **Ochrana ľudských práv v Európskej únii.** Bratislava 2008, s. 60 a nasl.

4 Fuchs, A.: **Väzba a základné práva na osobnú slobodu vo svetle nálezů ústavného súdu.**

In.: *Bulletin slovenskej advokácie č. 6/2008*, s. 2 a nasl.

5 Pirošíková, M. – Bálintová, M.: **Ohlas. Ad: Väzba a základné práva na osobnú slobodu vo svetle nálezů ústavného súdu.** In.: *Bulletin slovenskej advokácie č. 9/2008*, s. 5 a nasl.

autori (či už Fuchs, resp. Pirošíková s Bálintovou). S cieľom vyhnúť sa akémukoľvek skresleniu interpretácie bodu 58 odôvodnenia rozsudku v poznámke pod čiarou uvádzam jeho doslovné znenie z originálu rozsudku ESĽP v anglickom jazyku.⁶ V uvedenej časti sa uvádza, že zákonné obmedzenie osobnej slobody v zmysle článku 5 ods. 1 Dohovoru sa vzťahuje primárne na pravidlá dané vnútroštátnym právom. Avšak, zákonnosť obmedzenia osobnej slobody podľa vnútroštátneho práva nie je vždy rozhodujúcim prvkom. Z hľadiska medzinárodnoprávnej úpravy treba preskúmať, či obmedzenie osobnej slobody je v súlade s účelom čl. 5 ods. 1 Dohovoru, ktorého účelom je zabrániť obmedzeniu osobnej slobody arbitrárnym spôsobom. Je potrebné ubezpečiť sa, či vnútroštátne právo je v súlade s Dohovorom, vrátane všeobecných princípov v ňom inkorporovaných.

„... Ústavný súd SR mohol aj z prejednávanych litovských vecí pred ESĽP vyvodiť určité všeobecné princípy aplikovateľné aj v slovenskej právnej úprave.“

Ďalej je v prípade *Stasaitis v. Litva* v bode 59 odôvodnenia rozsudku⁷ uvedené (o tejto časti sa už zmieňuje v judikatúre aj Ústavný súd SR, ako aj spomínaní autori Fuchs, Pirošíková a Bálintová), že samotné postúpenie veci súdu, ktorá je v štádiu súdneho konania, nie je postačujúca na splnenie kritéria „zákonnosti“ väzby v zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru a nemôže predĺžiť alebo nahradiť právoplatné rozhodnutie o väzbe vyžadované vnútroštátnym právom (pozn.: v tomto prípade išlo o vnútroštátne litovské právo, ktoré takéto rozhodnutie vyžadovalo). Uvedená časť bodu 59 odôvodnenia rozsudku už interpretuje Dohovor v kontexte litovského práva (na rozdiel od bodu 58, ktorý sa týka len všeobecnej interpretácie Dohovoru).

Domnievam sa, že práve bod 58 odôvodnenia rozsudku je záchytným bodom, na argumentáciu Ústavného súdu SR s cieľom vyhnúť sa kritike interpretácie Dohovoru prostred-

níctvom litovskej právnej úpravy v podmienkach slovenskej právnej úpravy. **Vychádzajúc z bodu 58 odôvodnenia rozsudku nastolujem otázku, či je ďalšie obmedzovanie osobnej slobody väzbou potom, ako bola podaná obžaloba na súd, v súlade s účelom čl. 5 ods. 1 Dohovoru a v ňom zakotvenými princípmi, ak slovenská trestnoprávna úprava nevyžaduje výslovné rozhodnutie súdu o ďalšom trvaní väzby v štádiu súdneho konania, hoci lehota, na ktorú bolo viazané posledné rozhodnutie súdu (súdcu pre prípravné konanie) o väzbe, už uplynula.** Ide o kardinálnu otázku, pričom odpoveď na ňu je možné elegantne vyvodiť argumentmi za a proti vyplývajúcimi z účelu obmedzenia osobnej slobody z čl. 5 ods. 1 Dohovoru. Nie je pritom vylúčené, že v konečnom dôsledku dospějeme k rovnakému záveru, ako ESĽP pri posudzovaní litovskej právnej úpravy. Pri interpretácii abstraktných ustanovení Dohovoru interpret (či už ESĽP, alebo Ústavný súd SR) používa najmä teleologický výklad, ktorý vychádza najmä z účelu právnej normy. Má však aj riziká, že výklad „účelu“ závisí v mnohom od toho, ako ho chápe interpret, pretože účel nie je v právnej norme explicitne vyjadrený. Ak sú interpretom štyri nezávislé senáty Ústavného súdu SR, nie je vylúčená rôznosť názorov.

Na základe uvedeného, na rozdiel od spoluautoriek Pirošíkovej a Bálintovej, zastávam názor, že **Ústavný súd SR mohol dospieť k rovnakému záveru ako ESĽP** v prípade *Stasaitis v. Litva*, **avšak prostredníctvom iných východiskových myšlienok vyplývajúcich najmä zo všeobecných princípov zdôraznených ESĽP v bode 58 odôvodnenia rozsudku** (a nie bodov 59 – 61 odôvodnenia rozsudku, na ktoré sa odvoláva aj Ústavný súd SR). Na prvý pohľad sa čitateľovi možno zdá, že som netradične uprostred článku načrtnol aj možný záver, avšak stále som len na začiatku s východiskovými myšlienkami, keďže tieto sú pre mňa primárne rozhodujúce na správne „nastavenie“ ďalšej argumentácie. Po nastolení vyššie uvedenej otázky je možné už nadviazať na myšlienky, ktoré ďalej vyvodil Ústavný súd SR.

Ústavný súd SR vo svojej judikatúre uvádza, že každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 Ústavy SR, ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli.⁸ Z uvedenej zásady vy-

6 58. The Court recalls that the expressions "lawful" and "in accordance with a procedure prescribed by law" in Article 5 § 1 of the Convention essentially refer back to national law and state the obligation to conform to the substantive and procedural rules thereof. However, the "lawfulness" of detention under domestic law is not always the decisive element. The Court must in addition be satisfied that detention during the period under consideration was compatible with the purpose of Article 5 § 1 of the Convention, which is to prevent persons from being deprived of their liberty in an arbitrary fashion. The Court must moreover ascertain whether domestic law itself is in conformity with the Convention, including the general principles expressed or implied therein (*Jecius v. Lithuania*, no. 34578/97, 31. 7. 2000, § 56, ECHR 2000-IX).

7 In the *Jecius* case the Court found that access to the case-file under former Article 226 § 6 of the Code of Criminal Procedure or the sole fact that the case had been transmitted to the court did not constitute a "lawful" basis for detention on remand within the meaning of Article 5 § 1 of the Convention, and that they could not prolong or replace the valid detention order required by domestic law (*loc. cit.*, §§ 56 – 64).

8 Náležy ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 165/02, ale aj II. ÚS 55/98, I. ÚS 177/03, III. ÚS 7/00, I. ÚS 115/07.

plýva, že porušenie zákona v prípade rozhodovania o väzbe zakladá zároveň aj porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR, ako aj čl. 5 Dohovoru.

Ústavný súd SR ďalej vyvodil, že v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR, resp. čl. 5 ods. 1 Dohovoru nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe, ktorý by znamenal obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte pred tým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená.⁹ Uvedený záver však vyvodil bez toho, že by odkazoval na litovský prípad *Stasaitis v. Litva* prejednávaný ESĽP. V odôvodnení sa bližšie nerozvádžajú idey, z ktorých vychádzal Ústavný súd SR. Je možné domnievať sa, že práve účelom čl. 5 ods. 1 Dohovoru je obzvlášť starostlivo chrániť najmä najmä základné právo na osobnú slobodu, ktorého obmedzenie väzbou je azda po treste smrti najzávažnejším zásahom do ľudskej integrity ako takej. Domnievam sa, že aj zo samotného znenia čl. 17 ods. 5 Ústavy SR, v ktorom je jazykovo zdôraznené, že väzba sa zakladá vždy na rozhodnutí súdu možno vyvodiť, že musí byť v každom štádiu pokrytá súdnym rozhodnutím. To, či rozhodnutie o väzbe musí byť aj právoplatné, alebo stačí jeho predbežná vykonateľnosť, záleží už na vnútroštátnej úprave. Vzhľadom na to, že uvalením väzby dochádza k výraznému obmedzeniu osobnej slobody, väzba môže trvať len nevyhnutný čas, pričom rozhodnutie o uvalení väzby, resp. jej ďalšom trvaní je časovo ohraničené. To znamená, že každé rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody je časovo ohraničené. Treba zdôrazniť, že rozhodnutie súdu o väzbe nie je večné ani trvácne, t. j. vyvoláva účinky len určitú dobu. Účinky rozhodnutia súdu o väzbe teda zaniknú uplynutím lehoty, na ktorú bolo vydané. Po uplynutí lehoty nemôže predsa iná právna skutočnosť (ako je napr. podanie obžaloby na súd), ktorá nemá nič spoločné s rozhodovacou činnosťou súdu, založiť ďalšie plynutie lehoty bez ohľadu na to, že povinnosťou súdu v tzv. súdnej väzbe je skúmať neustále dôvody väzby. **Ak by sme prijali záver, že púhe podanie obžaloby má za následok začatie plynutia novej lehoty väzby (súdnej väzby) znamenalo by to, že konanie prokurátora tým, že podá obžalobu, akoby nahrádzalo rozhodnutie súdu o ďalšom trvaní väzby.**

Časy, kedy o väzbe rozhodoval prokurátor sú už minulosťou. Takýto spôsob obmedzovania osobnej slobody spadá ešte do čias totality. Právny podklad pre takúto väzbu (púhe podanie obžaloby) je cudzí ľudskoprávnemu ponímaniu základného práva na osobnú slobodu. Takýto druh väzby nepopuje žiadna trestnoprávna teória. Domnievam sa, že pojem *obžalovacia väzba* zrejme najlepšie vystihuje obmedzenie osobnej slobody, pretože väzba sa zakladá len

na púhom podaní obžaloby, za predpokladu, že ju nekryje predchádzajúce súdne rozhodnutie vydané ešte v prípravnom konaní.¹⁰

V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že podľa článku 154c ods. 1 Ústavy SR medzinárodné zmluvy o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom pred nadobudnutím účinnosti tohto ústavného zákona, sú súčasťou jej právneho poriadku a majú prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd. Medzi takéto medzinárodné zmluvy patrí aj Dohovor. Z citovaného ústavného ustanovenia vyplýva, že interpretáciou Dohovoru (a teda aj interpretáciou čl. 5 Dohovoru) môže Ústavný súd SR priznať väčší rozsah základným

„... rozhodnutie súdu o väzbe nie je večné ani trvácne, t. j. vyvoláva účinky len určitú dobu. Účinky rozhodnutia (...) teda zaniknú uplynutím lehoty, na ktorú bolo vydané.“

právam a slobodám. Ústavný súd teda v súlade s čl. 154c ods. 1 Ústavy SR vyvodil, že v zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe znamenajúce obmedzenie osobnej slobody len skutočnosť, že bola podaná obžaloba, bez toho, aby sa o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúcim súdom rozhodlo ešte pred tým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená. Takýto záver Ústavného súdu SR treba akceptovať a jeho legálnosť odvodzovať práve z už uvedeného čl. 154c ods. 1 Ústavy SR, pričom interpretácia zákonnej trestnoprávnej úpravy nemôže mať žiadny vplyv na jeho legalitu ako ani legitimitu. Vychádza totiž z interpretácie medzinárodnej zmluvy (čl. 5 Dohovoru) a ústavnej normy (čl. 17 Ústavy SR), ktorá má vždy prednosť pred interpretáciou zákonnej úpravy.

Samozrejme, že ani ESĽP ani Ústavný súd SR sa pri interpretácii Dohovoru, resp. Ústavy SR, nevyhne interpretácii medzinárodných noriem, ako aj ústavných noriem, v kontexte vnútroštátnej zákonnej úpravy. Akým spôsobom je upravená uvedená problematika v slovenskom Trestnom poriadku?

⁹ Nález ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 6/02, I. ÚS 204/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 115/07

¹⁰ Autor zavádza *terminus technicus* „obžalovacia väzba“ pre obmedzenie osobnej slobody väzbou, ktorá sa zakladá len na tom, že na obvineného bola podaná obžaloba, pričom lehota trvania väzby v prípravnom konaní už uplynula, avšak súdom bezprostredne po uplynutí lehoty väzby v prípravnom konaní nebolo rozhodnuté o ďalšom trvaní väzby, t. j. väzba nie je pokrytá súdnym rozhodnutím.

4 Lehota trvania väzby v. legitímny cieľ obmedzenia slobody väzbou v zákonnej úprave

Treba vziať do úvahy, že rozhodnutím o uvalení väzby dochádza k výraznému zásahu do základných práv. Uvedené reflektuje aj zákonná úprava (Trestný poriadok), okrem iného aj tým, že každé rozhodnutie súdu o uvalení väzby, ďalšom trvaní väzby a predĺžení väzby limituje určitá konkrétna lehota vyplývajúca z Trestného poriadku. Z hľadiska charakteru obmedzenia osobnej slobody väzbou, môže väzba trvať len nevyhnutný čas. Pojem „nevyhnutný čas“ však sám o sebe nie je nikde legálne vymedzený. „Nevyhnutný čas“ je potrebné interpretovať v spojení s účelom, na ktorý väzba slúži. Ide najmä o charakter trestnej činnosti, ktorá je predmetom vyšetrovania, charakter osoby obvineného a iné faktory s tým súvisiace. Vzhľadom na to, že pojem nevyhnutný čas nie je explicitne časovo vymedzený, Trestný poriadok v záujme ochrany práv obvineného zakotvil aj maximálne limity trvania väzby. Uvedené limity vyplývajú najmä z nasledujúcich ustanovení.

Podľa § 72 ods. 2, veta tretia, TP účinného do 31. 1. 2009: „O väzbe rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie.“

Podľa § 76 ods. 1 TP účinného do 31. 1. 2009: „Väzba v prípravnom konaní a v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas.“

Podľa § 76 ods. 3, veta prvá, TP účinného do 31. 1. 2009: „Sudca pre prípravné konanie rozhodne o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby tak, aby v prípade podania sťažnosti proti rozhodnutiu mohol byť spis predložený nadriadenému súdu najneskôr päť dní pred uplynutím lehoty väzby; nadriadený súd rozhodne do uplynutia lehoty, ktorá sa má predĺžiť.“

Podľa § 76 ods. 5 TP účinného do 31. 1. 2009: „Súdu plynie lehota väzby... od podania obžaloby...“

V ustanovení § 76 ods. 6 TP účinného do 31. 1. 2009 sú uvedené maximálne lehoty trvania väzby v závislosti od charakteru závažnosti trestného činu, z ktorého je väzobne stíhaná osoba obvinená. Z maximálnych lehôt pritom jedna polovica pripadá na prípravné konanie a jedna polovica na konanie pred súdom.

Podľa § 242 TP účinného do 31. 1. 2009: „Ak je obvinený vo väzbe, rozhodne samosudca pri preskúmaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.“

Podľa § 244 ods. 5 TP účinného do 31. 1. 2009: „Ak je obvinený vo väzbe, rozhodne súd pri predbežnom prejednaní obžaloby vždy aj o ďalšom trvaní väzby.“

V zmysle § 76 ods. 2 TP účinného do 31. 1. 2009 rozhodnutie súdu v prípravnom konaní o uvalení väzby, resp.

o predĺžení trvania lehoty väzby, môže mať účinky maximálne šesť mesiacov. Pokiaľ má väzba trvať aj po uplynutí šiestich mesiacov musí byť v súlade s prísnyimi lehotami týkajúcimi sa včasného podania návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby, vrátane včasného rozhodnutia sudcu pre prípravné konania, ako aj sťažnostného súdu, v prípade podania sťažnosti obvineným (§ 76 ods. 2 a 3 TP).

Z citovaných ustanovení vyplýva, že rozhodnutie súdu v prípravnom konaní je časovo obmedzené maximálne na 6 mesiacov. Ak má väzba v prípravnom konaní trvať viac než šesť mesiacov, musí súd o ďalšom trvaní väzby na návrh prokurátora predĺžiť jej trvanie ďalším súdnym rozhodnutím v prísne stanovených časových intervaloch, či už ide o časový rámec daný prokurátorovi na podanie návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby, resp. časový rámec pre rozhodnutie prvostupňového súdu a sťažnostného súdu.

V prípade, že trestná vec po skončení vyšetrovania bola postúpená na súd podaním obžaloby, mení sa režim vyšetrovacej väzby (väzba v štádiu prípravného konania) na súdnu väzbu (väzba v štádiu konania pred súdom). Pri súdnej väzbe Trestný poriadok explicitne stanovuje len to, že súd rozhodne o ďalšom trvaní väzby pri preskúmaní obžaloby (§ 242 TP), resp. pri predbežnom prejednaní obžaloby (§ 244 ods. 5 TP). Z takejto úpravy vyplýva, že rozhodnutie o ďalšom trvaní väzby v súdnom konaní môže byť vydané aj niekoľko týždňov či mesiacov potom, ako uplynula lehota väzby, na ktorú viazalo trvanie väzby v prípravnom konaní. Nie sú ojedinelé prípady, že prokurátor podá deň pred uplynutím lehoty väzby v prípravnom konaní obžalobu na súd, kedy už logicky sudca v štádiu súdneho konania ani svedomito nemôže za jeden deň preskúmať existenciu dôvodov trvania väzby a náležite o väzbe rozhodnúť. Navyše, keď je ešte potrebné aj vypočítať väzobne stíhaného k skutkovým okolnostiam existencie väzobných dôvodov (napr. lehota väzby v prípravnom konaní uplynie 15. 7. 2008, no prokurátor doručí obžalobu na súd 14. 7. 2008).

Pokiaľ ide o lehotu trvania súdnej väzby, Trestný poriadok nevyžaduje periodické rozhodovanie súdu o ďalšom trvaní väzby minimálne v šesťmesačných intervaloch tak, ako to vyžaduje v prípravnom konaní, ale stanovuje len maximálnu dĺžku trvania súdnej väzby v závislosti od závažnosti trestného činu (§ 76 ods. 6 a 7 TP). Uvedený rozdiel je možné vysvetliť zrejme tým, že súd počas súdnej väzby permanentne skúma existenciu dôvodov väzby, pričom v prípravnom konaní ich skúma len pri rozhodovaní o väzbe (§ 79 ods. 2 TP).¹¹ Z praktického hľadiska, ak by súd mal v štádiu súdneho konania neustále skúmať dôvody trvania väzby zrejme by to znamenalo, že sudca by mal neustále „študovať“ trestný spis a zvažovať, či dôvody väzby trvajú naďalej. Takýto postup je zrejme aj neefektívny a zjavne nadbytočný v počiatočnom štádiu súdneho konania,¹² pre-

11 Rovnaké vysvetlenie podáva aj Najvyšší súd SR v Uznesení zo dňa 15. 5. 2008, sp. zn.: 1 ToŠs 32/2007; ako aj Pirošiková, M. – Bálintová, M. v príspevku podľa pozn. 5.

12 Pod počiatočným štádiom súdneho konania mám na mysli etapu od podania obžaloby až do predbežného prejednanja (resp. preskúmania) obžaloby.

tože stavia sudcu do pozície inkvizítora, ktorý je povinný neustále preskúmať základné právo väzobne stíhaného na osobnú slobodu.

Domnievam sa, že v kontradiktórnom konaní, ktorého prvky by sa mali prejavíť nielen na hlavnom pojednávaní, ale aj v konaní o väzbe, je úlohou obhajcu (advokáta), ktorého musí mať každý väzobne stíhaný, aby najmä prostredníctvom žiadostí o prepustenie z väzby efektívne uplatňoval práva väzobne stíhaného obvineného. Naopak, Trestný poriadok stavia konanie o väzbe v štádiu konania pred súdom skôr do rúk sudcu akoby v pozícii inkvizítora, ktorý má permanentne skúmať existenciu dôvodov väzby. Je zrejme len zbožným prianím väzobne stíhaných a ich obhajcov, aby k takémuto permanentnému preskúmvaniu väzobných dôvodov sudcom v súdnom konaní aj dochádzalo *ex offio* bez toho, aby sám obvinený, resp. prostredníctvom svojho obhajcu, svoje práva týkajúce sa obmedzenia osobnej slobody väzbu reálne aj uplatňoval a inicioval väzobné konanie najmä podaním žiadosti o prepustenie z väzby.

V štádiu súdneho konania sa sudca spravidla oboznamuje s vecou až pri predbežnom prejednaní, kedy si vytvára „predbežný“ pohľad na vec, čo môže mať rozhodujúci vplyv na trvanie väzby. Trestný poriadok pritom nestanovuje, dokedy má sudca nariadiť verejné zasadnutie na predbežné prejednanie obžaloby, resp. dokedy má predbežne preskúmať obžalobu, odo dňa doručenia obžaloby na súd. Môže sa tak stať, že vec sa nachádza na súde aj niekoľko mesiacov bez toho, že by bolo ďalej rozhodnuté o ďalšom trvaní väzby azda len s jedným ospravedlnením, že dosiaľ nebola obžaloba predbežne prejednaná, resp. preskúmaná. Ďalšou rozhodujúcou skutočnosťou ovplyvňujúcou existenciu dôvodov väzby je etapa konania hlavného pojednávania, kedy sa rozhoduje o merite veci. V tejto fáze sa aj z hľadiska obmedzenia slobody väzbu rozhodujúcim spôsobom dáva odpoveď najmä na materiálny predpoklad väzby (spáchanie skutku obvineným), či spolu s formálnym predpokladom väzby naďalej odôvodňuje ďalšie trvanie väzby.

V žiadnom ustanovení Trestného poriadku však nie je stanovená časová kontinuita medzi posledným rozhodnutím súdu o väzbe vykonaným v štádiu prípravného konania a prvým rozhodnutím o väzbe vykonaným v štádiu konania pred súdom. To však ešte neznamená, že by väzba nemala byť pokrytá počas celého trvania súdnym rozhodnutím. **Právna skutočnosť, ktorou je samotné podanie obžaloby neznamená, že oprávňuje držať obvineného vo väzbe bez rozhodnutia o ďalšom trvaní väzby. Podanie obžaloby znamená len zmenu režimu väzby z vyšetrovacej na súdnu.** A práve pri absencii riešenia uvedenej otázky v zákonnej úprave (Trestnom poriadku) je namieste výklad čl. 5 Dohovoru a čl. 17 Ústavy SR, ktoré kladú dôraz **na súdne rozhodnutie** pri obmedzení slobody väzbu a pri akejkoľvek pochybnosti by mal byť výklad v prospech väzobne stíhaného. Ak slovenská právna úprava stanovuje, že účinky každého súdneho rozhodnutia o väzbe v príprav-

nom konaní sú časovo obmedzené, čo má aj svoju logiku z hľadiska závažnosti takéhoto rozhodnutia a jeho vplyvu na osobnosť človeka, je nelogické, aby v štádiu súdneho konania nebolo potrebné včas pokryť väzbu rozhodnutím súdu v nadväznosti na lehotu, na ktorú bola väzba naposledy v prípravnom konaní viazaná.

Rozhodnutie súdu o uvalení väzby, resp. ďalšom trvaní väzby, má tiež obmedzenú časovú pôsobnosť, a preto z neho nie je možné odvodzovať legalitu väzby v štádiu konania pred súdom, ak rozhodnutie o súdnej väzbe nebolo urobené predtým, než uplynula posledná lehota väzby v prípravnom konaní.

„Ústavodarca tým jasne vyjadril, aký veľký význam pripisuje jednak samotnej osobnej slobode jednotlivca a jednak úlohe súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk osobnej slobody.“

V tejto súvislosti bolo nielen v súlade s princípom legality, ale aj legitimacy namieste, aby z hľadiska ústavného vyjadril svoj názor Ústavný súd SR, ktorý už prvýkrát v roku 2002¹³ uviedol, že ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa v prípade väzby nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu. Ustanovenie čl. 17 ods. 5 Ústavy SR o tom, že **do väzby možno vziať iba „na základe rozhodnutia súdu“**, nadväzuje na prvý odsek tohto článku, podľa ktorého „osobná sloboda sa zaručuje“. Ústavodarca tým jasne vyjadril, aký veľký význam pripisuje jednak samotnej osobnej slobode jednotlivca a jednak úlohe súdov a sudcov pri napĺňaní ústavných záruk osobnej slobody. Podľa ústavy sú to práve súdy, ktoré zo všetkých orgánov činných v trestnom konaní majú zodpovednosť za to, či v prípade osoby obvinenej z trestného činu bude proti nej trestné konanie vedené vo väzbe alebo na slobode. Na prevzatie tejto zodpovednosti ústava ustanovuje formu „rozhodnutia“, a tým dbá o to, aby väzba ako opatrenie pozbavujúce osobnej slobody bola vykonaná spôsobom poskytujúcim obvinenému základné procesné záruky proti svojvoľnému postupu orgánov činných v trestnom konaní. V zmysle čl. 5 ods. 1 Dohovoru v spojení s čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR nemôže byť titulom pre držanie vo väzbe, ktoré znamená obmedzenie osobnej slobody, len odanie obžaloby bez toho, aby o ďalšom trvaní väzby výslovne konajúci súd rozhodol ešte pred tým, než uplynie lehota, na ktorú bola väzba v prípravnom konaní naposledy predĺžená.

13 Uznesenie ÚS SR zo dňa 4. 12. 2002, sp. zn.: I. ÚS 6/02

Ústavný súd SR v posledných nálezoch z roku 2008¹⁴ doplnil, že aj pri súčasnom znení ustanovenia § 76 ods. 5 Trestného poriadku je povinnosťou všeobecného súdu rozhodnúť po podaní obžaloby o ďalšom trvaní väzby najneskôr do uplynutia termínu posledného predĺženia väzby v prípravnom konaní. Bez takéhoto rozhodnutia totiž nemožno považovať väzbu za zákonnú, pretože sa nemôže zakladať iba na podaní obžaloby. Musí sa vždy opierať o rozhodnutie súdu. Pokiaľ v takejto situácii pre krátkosť času nie je možné, aby súd naštudoval spis a o ďalšom trvaní väzby rozhodol, potom musí byť obvinený prepustený z väzby. Inak povedané, prokurátor by mal podať obžalobu s takým časovým predstihom, aby súd mal objektívne možnosť včas rozhodnúť o ďalšom trvaní väzby a zaistiť jej kontinuitu. Ak podá obžalobu tesne pred skončením lehoty väzby v prípravnom konaní, musí počítať s prepustením obvineného z väzby.

Treba zdôrazniť, že takýto názor rovnako judikovali všetky senáty ústavného súdu viac než šesť rokov, pritom vo februári 2007 došlo k výraznej zmene zloženia sudcov ústavného súdu v dôsledku uplynutia funkčného obdobia doterajším sudcom a vymenovania nových sudcov.¹⁵ Nejde preto o ojedinelý, ale výrazne stabilizovaný názor, čo je potrebné rešpektovať z hľadiska právnej istoty. Navyše aj preto, lebo stabilizovaná judikatúra vo všeobecnosti na Slovensku absentuje. Ústavný súd SR nepodľahol ani kritike médií. Napriek medializovaným kauzám v máji 2008 v dôsledku tohto stanoviska prepustil z väzby viacerých väzobne stíhaných a rovnako rozhodol aj v iných kauzách v septembri 2008.¹⁶

Na základe uvedeného sa nestotožňujem s vyčítavým postojom Najvyššieho súdu SR, podľa ktorého súdu neplynie lehota trvania väzby len do konca lehoty trvania väzby, na ktorú bola predĺžená v prípravnom konaní, ako sa mylne domnieva Ústavný súd SR.¹⁷ Ústavný súd SR totiž uvedené vyvodil v dôsledku absencie zákonnej úpravy z čl. 5 ods. 1 Dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy SR, na čo mal legálne právo, a nie zo zákonnej úpravy. Napokon, Ústavný súd SR ani nie je oprávnený interpretovať zákony, pretože to patrí do právomoci všeobecných súdov. Úlohou Ústavného súdu SR je len preskúmať zlučiteľnosť takejto interpretácie s Ústavou SR a Dohovorom.¹⁸

Ďalej treba zdôrazniť, že aj všeobecné súdy mohli zvoliť ústavne súladnú interpretáciu uvedeného problému. Nie je iba povinnosťou Ústavného súdu SR ako orgánu ochrany ústavnosti dodržiavať medzinárodné zmluvy a ústavu, ale aj

všeobecných súdov ako primárnych ochrancov ústavnosti vrátane povinnosti rešpektovať Dohovor a ústavu pri preskúmaní zákonnosti väzby.¹⁹ Ako príklad je možné uviesť Uznesenie Krajského súdu v Prešove, sp. zn.: 5 Tos 7/08, zo 7. 5. 2008 ktorý, odvolávajúci sa na judikatúru Ústavného súdu SR, prepustil obvineného z väzby v dôsledku absencie pokrytia väzby súdnym rozhodnutím v trvaní niekoľkých týždňov.

5 Ústavný príkaz na prepustenie z väzby alebo „ústavný strach“?

Kriticky sa Najvyšší súd SR²⁰ vyjadril aj k otázke neprepustenia väzobne stíhaných po tom, ako Ústavný súd SR²¹ náležom konštatoval protiústavný stav. Najvyšší súd SR zaujal názor, že ak ústavný súd vyslovil názor, že uznesením Najvyššieho súdu SR bolo porušené základné právo na osobnú slobodu, nemal ponechať v platnosti protiústavný stav a takto predlžovať nezákonnosť, ale mal prepustiť okamžite väzobne stíhaných na slobodu.²²

Podľa čl. 127 ods. 2 Ústavy SR: „**Ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.** Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. **Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie, zakázať pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, alebo ak je to možné, prikázať, aby ten, kto porušil práva alebo slobody podľa odseku 1, obnovil stav pred porušením.**“

Z citovaného ústavného článku vyplýva právomoc ústavného súdu zrušiť protiústavné rozhodnutie všeobecného súdu, ako aj prikázať mu, aby obnovil stav pred porušením.

V predmetnej veci Ústavný súd SR vyvodil, že síce môže zrušiť protiústavné uznesenie, avšak nemôže prikázať porušovateľovi (Najvyššiemu súdu SR), aby prepustil väzobne stíhaného sťažovateľa na slobodu. Oprel sa pritom o niektoré zo svojich predchádzajúcich rozhodnutí,²³ v zmysle ktorých je možné vysloviť ústavný príkaz smerujúci proti po-

14 Nález ÚS SR zo dňa 22. 4. 2008, sp. zn. I. ÚS 187/07

15 Nálezy ÚS SR, sp. zn.: I. ÚS 6/02, I. ÚS 217/05, III. ÚS 271/06, I. ÚS 187/07, IV. ÚS 139/08

16 Nález ÚS SR zo dňa 3. 9. 2008, sp. zn.: IV. ÚS 139/08, Nález ÚS SR zo dňa 18. 9. 2008, sp. zn.: I. ÚS 134/07

17 Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 15. 5. 2008, sp. zn.: 1 Tošs 32/2007, s. 6

18 Nálezy ÚS SR, sp. zn.: IV. ÚS 139/08, I. ÚS 352/06

19 Nálezy ÚS SR, sp. zn.: IV. ÚS 139/08, I. ÚS 319/06

20 Uznesenie Najvyššieho súdu zo dňa 15. 5. 2008, sp. zn.: 1 Tošs 32/2007, s. 7

21 Nález ÚS SR zo dňa 22. 4. 2008, sp. zn.: I. ÚS 187/07

22 Uznesenie NS SR zo dňa 15. 5. 2008, sp. zn.: 1 Tošs 32/2007, s. 7

23 Nálezy ÚS SR, sp. zn.: III. ÚS 295/05, III. ÚS 84/06, I. ÚS 187/07, ďalej aj I. ÚS 134/08

rušovateľovi, aby prepustil väzobne stíhaného sťažovateľa len vtedy, ak väzba nemá právny podklad (t. j. neexistuje dôvodnosť ďalšieho trvania väzby, alebo ak neexistuje ústavne akceptovateľný zákonný titul pre ďalšie trvanie väzby). V danom prípade však podľa Ústavného súdu SR je právnym podkladom uznesenie prvostupňového súdu o ďalšom trvaní väzby, ktoré je síce neprávoplatné, ale vytvára právny podklad pre väzbu. Nemôžem súhlasiť s takýmto názorom z nasledovných dôvodov.

V predchádzajúcej časti tohto článku, v bode 3 a 4 som okrem iného vystavil kritike aj názor Najvyššieho súdu SR. Naopak, v tejto pasáži si dovoľujem vyjadriť kritický postoj k názoru Ústavného súdu SR, ktorý sa týka „ústavného príkazu na prepustenie z väzby“ a vyslovil ho už v spomínaných viacerých rozhodnutiach.

Účelom novely čl. 127 Ústavy SR vykonanej ústavným zákonom č. 90/2001 Z. z. bolo umožniť Ústavnému súdu SR nielen zrušovať protiústavné rozhodnutia všeobecných súdov, ale dať ústavný príkaz všeobecnému súdu na odstránenie protiústavného stavu. Je to najmä z dôvodu, aby rozhodnutie Ústavného súdu SR nemalo len akademický efekt, ale aby sťažovateľovi poskytlo efektívnu ochranu základných práv, ktorej zadosť nie je možné vykonať vždy len zrušením napadnutého rozhodnutia, ale treba vysloviť aj ústavný príkaz smerujúci ku *restitutio in integrum* (t. j. na navrátenie do pôvodného zákonného stavu). Vo väzobných veciach popri napadnutom uznesení sťažnostného (druhostupňového) súdu na Ústavnom súde SR sťažnosťou podľa čl. 127 Ústavy SR spravidla existuje aj prvostupňové rozhodnutie súdu. Z hľadiska princípu subsidiarity je možné napadnúť sťažnosťou na Ústavnom súde SR až druhostupňové rozhodnutie, voči ktorému neexistuje efektívny opravný prostriedok v rámci všeobecného súdnictva. Ak ústavný súd dospeje na strane jednej k záveru, že napadnuté uznesenie druhostupňového súdu je protiústavné, pretože ním došlo k zásahu do základného práva na osobnú slobodu, na strane druhej je absurdné tvrdiť, že ústavne akceptovateľné ako väzobný titul je prvostupňové uznesenie všeobecného súdu o väzbe, ktoré, hoci neprávoplatné, ale je vykonateľné. V danom prípade totiž Ústavný súd SR na strane jednej pokazuje, že väzba je niekoľko mesiacov nezákonná, avšak stále prvostupňové uznesenie aj po zrušení uznesenia druhostupňového súdu nálezom je naďalej vykonateľné a tvorí právny základ pre väzbu. Ak v prvej časti odôvodnenia nálezu Ústavný súd SR tvrdí, že väzba nemá právny podklad, tak potom v druhej časti logicky nemôže tvrdiť, že existuje ústavne ospravedliteľný právny podklad (uznesenie prvostupňového súdu). Takáto argumentácia je nelogická a zároveň vnútorne rozporná a vedie k záveru *ad absurdum*.

Pokiaľ totiž uznesenie druhostupňového súdu založí protiústavný stav, je spravidla logicky dôsledkom aj neodstránenia protiústavného stavu založenom ešte prvostupňovým uznesením súdu. **Podľa môjho názoru** je ústavne neprijateľné, aby pri vyslovení porušenia základného práva

nálezom Ústavný súd SR naďalej udržiaval protiústavný stav v dôsledku akéhosi rovnako protiústavného „paktu“ prvostupňového súdu. Je síce pravdou, že Ústavný súd SR z hľadiska princípu subsidiarity preskúmava v poradí posledné väzobné uznesenie všeobecného súdu (týmto je uznesenie druhostupňového súdu). Uvedená skutočnosť však neznamená, že by nálezom nemohol legálne a zároveň aj legitímne v súlade s princípom spravodlivosti okamžite odstrániť protiústavný stav. Uvedená požiadavka vyplýva z účelu čl. 127 ods. 2, veta posledná, Ústavy SR, ale zároveň je aj povinnosťou Ústavného súdu SR protiústavný stav odstrániť bez zbytočného odkladu tak, aby nález mal aj reálny efekt vo vzťahu k sťažovateľovi, a nebol len púhym akademickým konštatovaním.

„Účelom novely čl. 127 Ústavy SR (...) bolo umožniť Ústavnému súdu SR nielen zrušovať protiústavné rozhodnutia všeobecných súdov, ale dať ústavný príkaz všeobecnému súdu na odstránenie protiústavného stavu.“

Na základe uvedeného súhlasím s kritikou, ktorú na margo nálezu vyslovil aj Najvyšší súd SR. Jednoducho povedané, Ústavný súd SR má dostatočné zbrane na odstránenie protiústavného stavu, ktoré by mal efektívne využiť a nenadobudnúť „ústavný strach“ a nechať si potlačiť svoju pozíciu ochrancu ústavnosti a ponechávať takéto rozhodnutie na všeobecný súd. Okrem časti výroku, ktorá zrušuje protiústavné uznesenie Najvyššieho súdu SR (pozn.: znenie výroku: „*Ústavný súd SR zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa dd.mm.rrrr.*“), podľa môjho názoru by mal výrok Ústavného súdu SR obsahovať aj časť, ktorá sa týka ústavného príkazu na prepustenie z väzby a mala by znieť nasledovne: „*Ústavný súd SR prikazuje, aby Najvyšší súd SR zrušil uznesenie Krajského súdu XY zo dňa dd.mm.rrrr a prepustil sťažovateľa MN ihneď z väzby na slobodu*“. Takýmto spôsobom rozhodnutia by ústavný súd elegantne a ústavne prijateľne odstránil existujúci protiústavný stav bez toho, aby on sám zasiahol do uznesenia prvostupňového súdu, ale prostredníctvom ústavného príkazu smerujúceho druhostupňovému súdu by sa efektívne dosiahol stav existujúci pred porušením základného práva v súlade s čl. 127 Ústavy SR. V opačnom prípade dochádza k predlžovaniu protiústavného stavu.

Pre úplnosť treba uviesť aj opačný, síce minoritný, názor Ústavného súdu SR,²⁴ ktorým prikázal druhostupňovému

24 Nález Ústavného súdu SR zo dňa 23. 10. 2007, sp. zn.: I. ÚS 157/07, a z toho istého dňa sp. zn.: I. ÚS 115/07

súdu prepustiť väzobne stíhaného sťažovateľa ihneď z väzby na slobodu aj napriek tomu, že po zrušení uznesenia druhostupňového súdu existovalo naďalej väzobné uznesenie prvostupňového súdu. Podľa môjho názoru Ústavný súd SR v tejto súvislosti správne poznamenal, že nebolo totiž možné pripustiť, aby protiústavné obmedzenie osobnej slobody sťažovateľa ďalej pokračovalo, a preto prikázal všeobecnému súdu prepustiť väzobne stíhaného bezodkladne na slobodu.²⁵ V inom náleze Ústavný súd SR tiež správne uviedol, že držanie sťažovateľa vo väzbe v čase od vydania napadnutého uznesenia Najvyšším súdom SR (druhostupňovým súdom) až do okamihu vykonateľnosti nálezu ústavného súdu, ktorým sa toto uznesenie zrušuje, je nezákonné. Ústavný súd SR však nie je povolaný na to, aby rozhodoval o prepustení sťažovateľa z väzby na slobodu. To musí urýchlene urobiť najvyšší súd, lebo každý ďalší deň i hodina strávená vo väzbe by mohla byť považovaná za pokračovanie v neústavnom zásahu do osobnej slobody sťažovateľa, ak nebude ihneď postupované ústavne súladným spôsobom. Z toho dôvodu tiež prikázal všeobecnému súdu prepustiť väzobne stíhaného bezodkladne na slobodu.²⁶ Paradoxom však je, že ten istý senát Ústavného súdu SR v inom náleze rozhodol protichodne, v ktorom uvádza, že nález, ktorým sa konštatuje porušenie práva na osobnú slobodu a zároveň sa ním zrušuje rozhodnutie porušovateľa (druhostupňového súdu) sám osebe nie je dôvodom, aby Ústavný súd SR prikázal všeobecnému súdu prepustenie sťažovateľa na slobodu, pretože existuje síce neprávoplatné, ale vykonateľné uznesenie prvostupňového súdu.²⁷

Domnievam sa, že v uvedených rozhodnutiach sa naplnil efektívny účinok rozhodnutia, hoci z hľadiska „procesnej čistoty“, ako som už vyššie uviedol, bolo potrebné zároveň vo výroku nálezu prikázať druhostupňovému súdu, aby zrušil uznesenie prvostupňového súdu.

Na záver chcem ešte uviesť, že nesúhlasím ani s konštatovaním, ktoré uvádza v nálezoch Ústavný súd SR, že nie je jeho úlohou posudzovať, či väzobne stíhaný sťažovateľ mal alebo nemal byť prepustený na slobodu.²⁸ Ak už raz Ústavný súd SR vyslovil, že všeobecný súd porušil základné právo na osobnú slobodu, tým v zásade signalizuje aj potrebu prepustenia väzobne stíhaného sťažovateľa z väzby na slobodu. To znamená, že Ústavný súd SR implicitne posúdil, že sťažovateľ má byť prepustený na slobodu.

6 Stop „obžalovacej“ väzbe po novele Trestného poriadku

Novela Trestného poriadku – zákon č. 5/2009 Z. z. (ďalej aj „novela TP“) zosúladila zákonnú úpravu tak, aby bola reš-

pektovaná doktrína Ústavného súdu SR, že väzba musí byť v každom štádiu pokrytá súdnym rozhodnutím. Uvedené sa prejavilo v § 76 ods. 2 TP účinného od 1. 2. 2009, v zmysle ktorého prokurátor je povinný prepustiť obvineného na slobodu, ak nepodá najmenej dvadsať pracovných dní pred uplynutím základnej lehoty väzby v prípravnom konaní (čo je sedem mesiacov) obžalobu na súd, resp. neurobí iné procesné úkony (podanie návrhu na predĺženie lehoty väzby, resp. návrhu na schválenie dohody o vine a treste). Uvedené sa zároveň prejavilo aj pri rozhodovaní súdu o lehote väzby, a to v § 76 ods. 3 TP účinného od 1. 2. 2009, v zmysle ktorého nadriadený súd rozhodne najneskôr do uplynutia lehoty, ktorá by bola lehotou väzby v prípravnom konaní.

Z uvedených zákonných ustanovení vyplýva, že po novele Trestného poriadku už explicitne *ex lege* vyplýva, že väzba v každom štádiu trestného konania musí byť pokrytá rozhodnutím súdu tak ako to interpretáciou Ústavného súdu SR vyplýva aj zo samotnej Ústavy SR a medzinárodnoprávných dokumentov.

7 Záver

V predmetnom článku som analyzoval dosiaľ publikované názory odbornej verejnosti, ako aj judikatúru EŠLP, Ústavného súdu SR a všeobecných súdov na otázku legality väzby v štádiu súdneho konania pri absencii rozhodnutia súdu o väzbe potom, ako uplynula lehota väzby, o ktorej bolo naposledy rozhodnuté v prípravnom konaní.

Snažil som sa niektoré dosiaľ už povedané myšlienky vyvrátiť, iné potvrdiť, prípadne doplniť ďalšiu argumentáciu a komparatívnym spôsobom vyhodnotiť pohľad Ústavného súdu SR v kontraste so všeobecnými súdmi.

V poslednej časti som sa zamýšľal nad doterajšou praxou Ústavného súdu SR týkajúcou sa nápravy protiústavného stavu pri konštatovaní porušenia základného práva na osobnú slobodu väzbu s ohľadom na účel ústavného zákona č. 90/2001 Z. z., ktorým sa menila a dopĺňala Ústava SR. Pri argumentácii som predovšetkým použil teleologickú metódu výkladu Ústavy SR.

Domnievam sa, že Ústavný súd SR správne interpretoval otázku pokrytia väzby súdnym rozhodnutím v každom štádiu trestného konania, čo vyplýva zo samotnej podstaty a účelu väzby ako nevyhnutného, výnimočného opatrenia, ktoré je po treste smrti a mučení najvýraznejším zásahom nielen do osobnej slobody. Navyše, väzba má vo všeobecnom ľudsko-právnom ponímaní za následok aj obmedzenie iných základných práv a slobôd (ako je najmä obmedzenie práva na súkromie, slobodnej voľby povolania, slobody pohybu a pobytu).

25 Nález Ústavného súdu SR zo dňa 23. 10. 2007, sp. zn.: I. ÚS 115/07

26 Nález Ústavného súdu SR zo dňa 23. 10. 2007, sp. zn.: I. ÚS 157/07

27 Nález ÚS SR zo dňa 18. 9. 2008, sp. zn.: I. ÚS 134/08

28 Nález ÚS SR zo dňa 26. 6. 2007, sp. zn.: III. ÚS 34/07

V závere článku poukazujem na novelu Trestného poriadku zákon č. 5/2009 Z. z., ktorý preklenul nedostatok zá-

konnej úpravy v otázke rozhodovania súdov o väzbe po podaní obžaloby na súd. ■

RESUMÉ

„Obžalovacia“ väzba

Autor reaguje na nedávnu živú diskusia o tom, či väzba má zákonný podklad v prípade, ak na obvineného bola podaná obžaloba, avšak súd nerozhodol o ďalšom trvaní väzby najneskôr do dňa, kedy uplynula lehota väzby, na ktorú bola naposledy predĺžená v prípravnom konaní sudcom pre prípravne konanie. V tejto súvislosti nastalo výrazné prnutie medzi Ústavným súdom SR a všeobecnými súdmi.

Všeobecné súdy boli totiž názoru, že podaním obžaloby bez ďalšieho začína plynúť nová šesťmesačná lehota väzby v súdnom konaní (tzv. súdna väzba) bez toho, že by bolo potrebné o ďalšom trvaní väzby rozhodnúť do uplynutia lehoty trvania väzby v prípravnom konaní. Ústavný súd SR na rozdiel od všeobecných súdov vyhodnotil takýto postup ako zásah do základného práva na osobnú slobodu.

Autor poukazuje na potrebu pokrytia väzby súdnym rozhodnutím v každom štádiu trestného konania, čo vyplýva zo samotnej podstaty a účelu väzby ako nevyhnutného, výnimočného opatrenia, ktoré je po treste smrti a mučení najvýraznejším zásahom nielen do osobnej slobody, ale zároveň je obmedzením aj iných základných práv a slobôd (ako je najmä obmedzenie práva na súkromie, slobodnej voľby povolania, slobody pohybu a pobytu).

V závere článku autor poukazuje na novelu Trestného poriadku, a to zákon č. 5/2009 Z. z., ktorý preklenul nedostatok zákonnej úpravy v otázke rozhodovania súdov o väzbe po podaní obžaloby na súd.

SUMMARY

Aspects of "After-Indictment" Detention

The author responds to a recent lively discussion about the legality of detention if the defendant has been formally indicted on criminal charges, but the court did not rule on further extension of the detention at the latest by the date, on which the period for which the pre-trial detention had already been previously extended by the pre-trial judge, expired. This issue was a source of rising tension between the Slovak Constitutional Court and general courts of law.

General courts held the opinion that a new 6-month's period starts to run automatically in the litigation upon filing an indictment (the so-called judicial detention), and there is no need to rule on any further extension of detention until the expiration of the pre-trial detention. However, the Slovak Constitutional Court (unlike general courts) considered such course of action to be a violation of fundamental right to personal freedom.

The author believes that each stage of detention must be dealt with in a separate court ruling at every individual

stage of litigation; this philosophy underlies the very essence and purpose of detention as a necessary measure that (of course, after death penalty and torture) represents the most serious intervention not only with the personal freedom, but it at the same time interferes with other fundamental rights and freedoms (mainly right to privacy, freedom of choice of occupation, freedom of movement and right of residence).

The author finally points to the amendment to the Slovak Criminal Procedure Code (Act No. 5/2009) which governs and regulates decision-making powers of courts after filing an indictment and bringing formal charges.

ZUSAMMENFASSUNG

„Anklagehaft“

Der Autor reagiert auf unlängste lebendige Diskussion zur Frage, ob die Haft die gesetzliche Grundlage auch in dem Fall hat, wenn gegen den Beklagten eine Anklage erhoben wurde, das Gericht allerdings über den Fortbestand der Haft spätestens bis zum Tage nicht entschieden hat, an dem die Haftdauer, die im Ermittlungsverfahren vom Ermittlungsrichter zuletzt verlängert wurde, abgelaufen ist. In diesem Zusammenhang ist es zu erheblichen Spannungen zwischen dem Verfassungsgericht und den allgemeinen Gerichten gekommen.

Allgemeine Gerichte waren nämlich der Auffassung, dass durch das Klagebegehren ohne weiteres die neue sechsmonatige Haftdauer im Gerichtsprozess (die sog. Gerichtshaft), ohne über die Fortdauer der Haft erforderlich wäre, im Ermittlungsverfahren zu entscheiden, zu laufen beginnt. Das Verfassungsgericht der SR hat zum Unterschied von den allgemeinen Gerichten diese Vorgangsweise als Eingriff in das grundlegende Recht auf persönliche Freiheit ausgewertet.

Der Autor verweist darauf, dass es erforderlich ist, die Haft durch einen Gerichtsentscheid während jedes Strafverfahrenstadiums zu decken, was aus dem Charakter und dem Zweck der Haft als einer unerlässlichen, Ausnahmemaßnahme resultiert, die nach Todesstrafe und nach Folter der markanteste Eingriff nicht nur in die persönliche Freiheit bedeutet, es ist zugleich die Einschränkung anderer grundlegender Rechte (insbesondere die Einschränkung des Rechtes auf Persönlichkeitssphäre, freie Berufswahl, Bewegungs- und Aufenthaltsfreiheit).

Am Schluss des Artikels wird auf die Novelle der Strafprozessordnung, d. i. auf das Gesetz Nr. 5/2009 GBl. hingewiesen, durch die die Mängel der gesetzlichen Regelung in der Frage der Entscheidungsfindung der Gerichte zur Haft nach der Klagestellung beim Gericht beseitigt wurden.

Stane sa elektronický podpis „pravou rukou advokáta“?

Mgr. Ján Marônek

„Elektronizácia“ sa prejavuje všade okolo nás. Pri svojej práci využívame mobilný telefón, PC, internet a iné technické prostriedky, ktoré sa pre výkon advokátskeho povolania stávajú nevyhnutnosťou. V súčasnosti tieto služby považujeme za samozrejmosť, avšak pred pár rokmi by sme si ťažko dokázali predstaviť situáciu, že budeme uskutočňovať platby z pohodlia kancelárie, nehovoriac o využívaní e-mailového konta a internetu v znamení hesla „všetko je na webe“.

I Analýza aplikácie e-podpisu vo vzťahu k Obchodnému registru

Elektronický podpis (ďalej aj „e-podpis“) do právnej úpravy inkorporoval zákon č. 215/2002 Z. z. o elektronickom podpise v znení neskorších predpisov. Tento inštitút nenachádzal zo začiatku uplatnenie v advokátskej praxi, pretože jeho využitie bolo obmedzené len na komunikáciu s Daňovým a Colným riaditeľstvom SR. Širšie uplatnenie e-podpisu v praxi priniesol až zákon č. 24/2007 Z. z., ktorý menil zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov a zákon č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov. Táto novela umožnila podávať návrhy do obchodného registra elektronickými prostriedkami, pričom súdne poplatky sa pri elektronickom konaní krátili na polovicu.

V zmysle § 5a ods. 1 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov: „Návrh na zápis možno podať elektronickými prostriedkami. Tento návrh na zápis sa podáva v elektronickej podobe tlačiva, ktorá sa zverejní na internetových stránkach ústredného portálu verejnej správy a ktorá obsahuje náležitosti ustanovené osobitným predpisom, a tento návrh musí byť podpísaný zaručeným elektronickým podpisom navrhovateľa, inak registrový súd naň neprihliada“.¹

V zmysle § 6 ods. 4 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov: „Ak sa vo ve-

ciach týkajúcich sa obchodného registra celý návrh podáva elektronickými prostriedkami, je sadzba poplatku 50 % z pevnej sumy ustanovenej v sadzobníku“.²

Výhody, ktoré elektronický podpis prináša

Nespornou výhodou aplikácie e-podpisu vo vzťahu k obchodnému registru je úspora času. Advokát, ktorý disponuje zaručeným elektronickým podpisom, nemusí osobne navštevovať podateľňu registrového súdu. Nemusí fyzicky zakupovať kolkové známky, pretože súdny poplatok možno uhradiť na účet štátnej pokladnice prostredníctvom „internetbankingu“ bezhotovostným platobným stykom. Ďalšou výhodou je flexibilita, pretože advokát môže s obchodným

Mgr. Ján Marônek je právnikom aplikujúcim elektronický podpis v praxi. Zaoberá sa najmä problematikou elektronickej komunikácie a právom informačných technológií.

registrom komunikovať kedykoľvek, čiže návrh môže zaslať aj v nočných hodinách bez obavy zmeškania lehoty a kdekoľvek, postačuje mu pripojenie na internet a jeho súkromný kľúč na podpisovanie. Veľmi kladne hodnotím aj interaktívnu komunikáciu s obchodným registrom. Po odoslaní návrhu príde do piatich minút na e-mailové konto potvrdenka o jeho prijatí. Zároveň je advokát elektronicky informovaný o priebehu vybavovania podania. Prichádza platobná informácia s pokynmi ako zaplatiť súdny poplatok. Hneď po zápise do obchodného registra obdrží v elektronickej podobe potvrdenie o vykonaní zápisu, čiže bezodkladne po zápise má vedomosť o kladnom vybavení podania. Nemusí sa teda priebežne informovať a byť v „neistote“ niekedy aj päť pracovných dní. Poslednou obdržanou správou je výpis z obchodného registra spoločnosti v elektronickej podobe. Vzájomnú komunikáciu považujem za bezpečnú, pretože obdržané informácie sú taktiež „zašifované“, teda

¹ § 5a ods. 1 zákona o obchodnom registri č. 530/2003 Z. z.

² § 6 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov č. 71/1992 Z. z.

podpísané zaručeným elektronickým podpisom súdu. Elektronický výpis z obchodného registra už akceptujú aj niektoré banky, advokát tak nemusí osobne navštevovať registrový súd, aby prevzal listinnú podobu výpisu spoločnosti z obchodného registra za účelom zriadenia podnikateľského účtu v banke. Všetko možno vybaviť elektronicky, bez osobnej návštevy súdu.

Z hľadiska finančnej efektivity je veľmi významné krátenie súdnych poplatkov na polovicu. Súdny poplatok napríklad pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným tak predstavuje iba 5 000 Sk (165,75 eur). Uvedené však platí iba vtedy, ak je celý návrh spolu s prílohami podávaný v digitálnej podobe. Právna úprava síce pripúšťa možnosť podania návrhu v elektronickej podobe, pričom prílohy k návrhu možno zaslať registrovému súdu v papierovej podobe, pri uplatnení takéhoto postupu však stráca navrhovateľ výhodu finančnej efektivity. Znižujú sa aj finančné výdavky za notárske služby, pretože samotný návrh do obchodného registra podpisuje advokát zaručeným elektronickým podpisom bez osobnej návštevy a „asistencie“ notára. Všetky prílohy k návrhu sa digitalizujú, čím odpadá povinnosť vyhotovenia overenej fotokópie originálu za účelom jeho zaslania do zbierky listín. S poukazom na § 9 ods. 4 zákona č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov: *„Listiny, ktoré sa podľa tohto zákona prikladajú k návrhu na zápis a ukladajú sa do zbierky listín, sa predkladajú v dvoch vyhotoveniach spolu s návrhom na zápis. Ak je v tomto prípade k návrhu na zápis priložená listina v jednom vyhotovení, považuje sa za prílohu návrhu na zápis a neuloží sa do zbierky listín; to neplatí, ak sa listina predkladá elektronickými prostriedkami v elektronickej podobe“*, prílohy k návrhu do obchodného registra stačí vyhotovovať a podpisovať iba raz, napríklad pri živnostenskom liste postačuje jeho originálne vyhotovenie, ktoré sa digitalizuje, pričom jedna digitálna podoba listu je prílohou návrhu a ďalšia sa zasiela do zbierky listín.³

Nedostatky elektronickej komunikácie

Za nevýhodu elektronickej komunikácie vo vzťahu k obchodnému registru považujem absenciu platobného portálu a teda urýchlenie „príchodu“ súdneho poplatku na účet štátnej pokladnice. V zmysle § 5a ods. 7 zákona číslo 530/2003 Z. z. o obchodnom registri v znení neskorších predpisov: *„Ak sa návrh na zápis a listiny, ktoré sa k nemu dokladajú, podávajú len elektronickými prostriedkami, účinky doručenia návrhu na zápis nastávajú v deň, keď súdu prišla informácia o zaplatení súdneho poplatku a neuplynulo 15 dní odo dňa podania návrhu na zápis elektronickými prostriedkami“*, čo v praxi znamená, že účinky doručenia návrhu nastávajú v deň, v ktorom bol súdny poplatok pripísaný na účet štátnej pokladnice.⁴ Celý proces vybavenia návrhu sa

tak môže v zmysle zákona o platobnom styku predĺžiť až o dva pracovné dni. Navrhovateľ najskôr zašle registrovému súdu návrh spolu s prílohami v elektronickej podobe, pričom mu je následne na e-mailové konto doručená platobná informácia. Okamihom obdržania tejto informácie môže navrhovateľ formou „internetbankingu“ uskutočniť príkaz na úhradu súdneho poplatku zo svojej banky na účet štátnej pokladnice. „Putovanie“ súdneho poplatku z banky do štátnej pokladnice tak spravidla trvá 2 pracovné dni, teda účinky doručenia návrhu nastávajú až po dvoch dňoch odo dňa podania elektronického návrhu. V praxi sa však zatiaľ vždy potvrdilo nepísané pravidlo, podľa ktorého sú elektronické návrhy vybavované prednostne. Pri „klasickom“, papierovom návrhu rozhodol vyšší súdny úradník štvrtý až piaty pracovný deň, teda posledné dni zákonnej lehoty. Pri elektronickej konaní rozhoduje na prvý, prípadne druhý deň zákonnej lehoty. Veľkým plusom však ostáva bezhotovostný platobný styk pri úhrade súdneho poplatku, bez nutnosti osobnej návštevy klienta za účelom prevzatia peňazí alebo kolkových známok vo fyzickej podobe. Na základe platobnej informácie si môže klient uhradiť súdny poplatok bezhotovostne zo svojho účtu. Okrem iného možno eliminovať riziko pri zneužití nalepených kolkových známok na návrhoch, ktoré sú na registrové súdy zasielané poštou.

„ Z hľadiska finančnej efektivity je veľmi významné krátenie súdnych poplatkov na polovicu (...) napríklad pri založení spoločnosti s ručením obmedzeným (...) iba 5 000 Sk (165,75 EUR). “

Ďalším nedostatkom elektronického konania je možnosť podania námietok iba „klasickým“ spôsobom. „Namietať“ nemožno elektronicky, hoci právna úprava to predpokladá. Ústredný portál verejnej správy, prostredníctvom ktorého sa elektronické konanie uskutočňuje, takúto službu neposkytuje.

V prípade odmietnutia vykonania zápisu sa navrhovateľovi na e-mailové konto nedoručuje informácia o odmietnutí jeho návrhu. Navrhovateľ musí v takomto prípade osobne navštíviť registrový súd za účelom prevzatia odmietnutia vykonania zápisu a získania vedomosti o dôvode neúspešného vybavenia jeho podania. Predchádza sa tak pravdepodobne špekuláciám s neprevzatím odmietnutia vykonania zápisu a „predĺžením“ lehoty na podanie námietok.

3 § 9 ods. 4 zákona o obchodnom registri č. 530/2003 Z. z.

4 § 5a ods. 7 zákona o obchodnom registri č. 530/2003 Z. z.

Ďalšie služby „elektronického“ obchodného registra

Medzi ďalšie služby „elektronického“ obchodného registra patrí možnosť požiadať o výpis spoločnosti z obchodného registra v papierovej alebo digitálnej podobe, pričom súdny poplatok za vydanie takéhoto výpisu predstavuje 0,33 eur (10 Sk).⁵ Celý proces prebieha elektronicky vrátane bezhotovostnej úhrady súdneho poplatku. Otázne je využitie elektronického výpisu v konaní pred ostatnými orgánmi verejnej moci, ako aj v súkromnej sfére. Podstata elektronického výpisu spočíva v tom, že je v súčasnosti právne záväzný, a teda v „praxi plne využiteľný“ iba v elektronickej podobe, podpísaný zaručeným elektronickým podpisom súdu. V prípade overenia a vytlačenia na papier stráca na „sile“. Niektoré banky už akceptujú elektronicke podoby výpisu, súdom „zašifrovaný“ výpis môžeme zaslať e-mailom alebo priniesť osobne na dátovom nosiči. Uvedené možno kladne

„Za nevýhodu elektronickej komunikácie (...) považujem absenciu platobného portálu a teda urýchlenie „príchodu“ súdneho poplatku na účet štátnej pokladnice.“

hodnotiť okrem finančnej efektivity aj vo vzťahu k úspore času, pretože absentuje osobná návšteva súdu a ďalších inštitúcií. Elektronický výpis bude určite prínosom aj pri elektronizácii katastrálneho konania, kedy výpis ako príloha návrhu na vklad bude spolu s návrhom podaný na správu katastra v elektronickej podobe. Jeho využitie možno aplikovať aj pri občianskom súdnom konaní vo veci „elektronického“ podávania žalobných návrhov. Elektronicky možno vyžiadať aj elektronicke podoby listiny uložené v zbierke listín. Taktiež je možné ukladať do zbierky listín digitalizovaný dokument podpísaný zaručeným elektronickým podpisom oprávnenej osoby, čo možno oceniť pri zasielaní účtovných závierok.

II Analýza aplikácie e-podpisu pri komunikácii so súdom podľa OSP

Občiansky súdny poriadok (zákon č. 99/1963 Zb.) bol novelizovaný zákonom č. 384/2008 Z. z. Táto novela nadobudla účinnosť 15. 10. 2008, pričom umožnila „plnohod-

notné“ elektronické podávanie žalobných návrhov za predpokladu ich opatrenia zaručeným elektronickým podpisom. V zmysle § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku: „Podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.“⁶

Na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR je uvedený zoznam emailových adries jednotlivých súdov, na ktoré je možné zaslať „elektronicke žalobu“. Elektronicke podateľňa automaticky vygeneruje potvrdenku s presným časom prijatia podania, ktorú elektronicky odošle odosielaťovi. Potvrdenka podpísaná zaručeným elektronickým podpisom súdu predstavuje dôkazný prostriedok za účelom preukázania „nezmeškania“ procesnej lehoty. Prílohy k žalobnému návrhu sa taktiež digitalizujú, pričom súd zabezpečí ich vytlačenie a vytvorenie potrebného počtu fotokópií bez náhrady ich vecných nákladov v zmysle § 42 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku.⁷ Rozšírenie využívania e-podpisu pri komunikácii so súdmi vo veci podávania žalobných návrhov prinesie určite vytvorenie „portálu“, prostredníctvom ktorého sa vzájomná komunikácia oveľa zjednoduší a najmä sprehladní. Odpadne povinnosť pripájania časovej pečiatky k žalobe podpísanej zaručeným elektronickým podpisom. Najväčšou výhodou však bude flexibilita, pretože žalobný návrh bude možno podať bez obmedzenia času a miesta. V súvislosti s vytvorením portálu vo veciach podávania žalobných návrhov, ktorý je už „vyskúšaný“ a bezproblémovo funguje pri komunikácii s obchodným registrom, by bolo veľkým prínosom vytvorenie platobného portálu za účelom bezhotovostnej úhrady súdnych poplatkov či už vo veciach obchodného registra alebo žalobných návrhov. Zníženie súdneho poplatku na polovicu vo veci „elektronického“ návrhu na vydanie platobného rozkazu možno pozorovať v českej právnej úprave.

Zároveň sa pripustila možnosť elektronického doručovania v rámci vedenia konania. Môže ísť napríklad o výzvu na zaplatenie súdneho poplatku, výzvu na vyčíslenie trov konania, predvolania na pojednávanie a iné. Súdne rozhodnutia, ako aj iné písomnosti, ktoré sa doručujú do vlastných rúk (napríklad poučenie podľa § 49 ods. 5 OSP) nemožno v súčasnosti doručovať elektronicky. V blízkej budúcnosti sa však predpokladá aj možnosť elektronického doručovania meritorných rozhodnutí, ak budú podpísané zaručeným elektronickým podpisom súdu. V súvislosti s elektronizáciou súdneho konania bude určite zaujímavé zavedenie

⁵ Položka 24b zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov č. 71/1992 Z. z.

⁶ § 42 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku č. 99/1963 Zb.

⁷ Položka 20a zákona o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov č. 71/1992 Z. z.

elektronického súdneho spisu. Tento inštitút by bol pre súdne konanie určite veľkým prínosom, pretože by sa zamedzilo tzv. „strácaniu“ listín zo súdneho spisu. V praxi by sa štúdium spisu nemuselo uskutočňovať na súde, ale zaslaný „elektronický súdny spis“ podpísaný zaručeným elektronickým podpisom súdu by mohol advokát overiť svojím verejným kľúčom a naštudovať v pohodlí svojej kancelárie.

Pohľad do Českej republiky

Rozšírenie elektronického podpisu v Českej republike spôsobilo aj prijatie zákona č. 123/2008 Sb., ktorý nadobudol účinnosť 1. 7. 2008. Touto novelou zákona č. 99/1963 Sb. Občiansky súdny poriadok do českej právnej úpravy zaviedol inštitút „elektronického platobného rozkazu“. Uplatniť ho možno v konaní, v ktorom možno vydať platobný rozkaz a hodnota sporu neprevyšuje 1 milión Kč. Atraktivita využitia tohto inštitútu spočíva v krátení súdneho poplatku na polovicu, čiže súdny poplatok je 2 % z uplatnenej čiastky, najmenej však 300 Kč. V prípade, ak by vo veci návrhu na vydanie platobného rozkazu nebol návrh podaný na elektronicky stanovenom formulári podpísanom zaručeným elektronickým podpisom, alebo by išlo o vec, v ktorej platobný rozkaz nemožno vydať, alebo by hodnota sporu prevyšovala jeden milión Kč, tak pôjde o „klasické konanie“, v ktorom súdny poplatok predstavuje 4 % z uplatnenej čiastky, najmenej však 600 Kč. Ak by však došlo k včasnému podaniu odporu proti vydanému „elektronickému platobnému rozkazu“ a pretransformovaniu na „klasické“ konanie, tak sa znížený súdny poplatok doučtuje do pôvodnej výšky. Inštitút „elektronického platobného rozkazu“ je prínosom pre navrhovateľa, odporcu a v neposlednom rade pre hospodárnosť občianskeho súdneho konania.

Ďalším krokom vpred v oblasti elektronizácie českej justície je prijatie zákona č. 300/2008 Sb. o elektronických úkonoch a autorizovanej konverzii dokumentov, ktorý prináša orgánom verejnej moci prioritu elektronického doručovania a zrovnoprávňuje papierovú a elektronickú podobu dokumentu. Nemenej významnou je aj novela občianskeho súdneho poriadku, ktorá zavádza taktiež prioritu elektronického doručovania oproti listinnému, čo bude základom pre elektronické vedenie súdneho spisu.

III

Blízka budúcnosť e-podpisu

Vzhľadom na vyčlenenie finančných prostriedkov z fondov EÚ za účelom digitalizácie verejnej správy možno naďalej predpokladať „trend elektronizácie štátu“. Elektronická komunikácia by sa mala uplatniť aj vo vzťahu k obvodným úradom vo veci vydávania živnostenských listov, čím by sa celý proces založenia spoločnosti a jej následného zápisu do obchodného registra realizoval elektronicky. Veľkým prínosom bude „elektronické“ katastrálne konanie, ako aj možnosť získania digitálnej podoby výpisu listu vlastníctva po-

užívateľného na právne úkony. Čakanie v dlhých radoch na katastri za účelom prevzatia listu vlastníctva sa tak stane minulosťou. Zaujímavé bude vedenie súdneho spisu v elektronickej podobe. Štát šíri myšlienku elektronizácie prostredníctvom krátenia súdnych a správnych poplatkov, čím chce zvýšiť atraktivitu jeho používania v praxi. Trend finančnej úspory budeme možno onedlho pozorovať v občianskom súdnom konaní (podobne ako v Českej republike), ako aj pri elektronizácii katastrálneho konania. Za neopodstatnené preto považujem argumenty „proti e-podpisu“ z dôvodu finančnej náročnosti zriaďovacích a udržiavacích nákladov na jeho zavedenie. Okrem finančnej motivácie by určite pomohla aj „väčšia osвета“ v danej problematike.

IV

Ako sa „elektronizovať“

Právna úprava elektronického podpisu asi nepoteší žiadneho právnik, možno iba toho, kto okrem práva absolvoval aj štúdium informatiky, prípadne elektrotechniky. Proces „rozbehania“ a nastavenia e-podpisu za účelom jeho efektívneho využitia možno prirovnať k montáži automobilu.

„Trend finančnej úspory budeme možno onedlho pozorovať v občianskom súdnom konaní (podobne ako v Českej republike), ako aj pri elektronizácii katastrálneho konania.“

V rukách máte síce kolesá, motor, karosériu atď., no neviete tieto komponenty vzájomne prepojiť tak, aby zložený automobil naozaj fungoval. Ak ste už získali zložený automobil, tak sa musíte na ňom naučiť jazdiť. Pre prípad poruchy treba automobil opraviť. Pri zaručenom elektronickom podpise získate taktiež komponenty, ktorými sú kvalifikovaný certifikát na USB-tokene, resp. čipovej karte od akreditovanej certifikačnej autority a certifikovanú podpisovú aplikáciu. Problém nastáva pri zabezpečení ich „zohrania sa“, inštalácii, registrácii certifikátu na úrade vlády, správnej „harmónii“ so serverom časových pečiatok a iné. Ak dokážete prostredníctvom svojho súkromného kľúča vytvoriť zaručený elektronický podpis, tak musíme vyriešiť otázku formátov digitálnych dokumentov, rozlíšenie a veľkosť naskenovaných príloh a iné. Dôležité je aj „update“ napríklad pre prípady aktualizácie podpisových politík. Zložitosť celého procesu zavedenia e-podpisu, absencia osvety v tejto problematike a strach zo všetkého, čo súvisí s „elektronickým

svetom" sú podľa môjho názoru najväčším nedostatkom a „brzdou“ šírenia bezpečnej elektronickej komunikácie. Uvedené by mohol odstrániť vznik špecializovaných registračných autorít, ktoré sa sústreďujú na zavedenie e-podpisu iba v určitej oblasti (napr. oblasť justície a advokácie, oblasť lekárstva). Konkrétna autorita by mala zabezpečovať komplexné služby vrátane správneho nastavenia, inštalácie, zaučenia, ako aj celkovú správu a následnú údržbu vo veci vydávania následných certifikátov.

Záver

Na otázku obsiahnutú v názve môjho príspevku odpoviem kladne, pretože e-podpis sa naozaj stáva „pravou rukou“ advokáta. Okrem faxu, mobilného telefónu a interne-

tu sa čoskoro bude považovať za samozrejmosť. Jeho využívaním advokát získava najmä čas a flexibilitu pri komunikácii s orgánmi verejnej moci, ale i konkurenčnú výhodu pred „neelektronickými“ advokátmi, pretože potenciálnym klientom vo veľkej miere minimalizuje náklady na súdne a notárske poplatky. Svoj pohľad som sústredil na aplikáciu a využitie e-podpisu v praxi, nezaoberajúc sa aspektmi bezpečnej komunikácie, ktorá musí byť pre každého advokáta nevyhnutnosťou. Záverom chcem vyjadriť nádej na odstránenie „menších“ nedostatkov elektronickej komunikácie, dúfajúc v rozšírenie bezpečnej e-komunikácie nielen vo vzťahu k štátu, ale aj medzi advokátmi navzájom pri pripomienkovaní zmluvných návrhov a iných dokumentov, ktorých obsah by mal byť v súlade so zásadou mlčanlivosti utajený. ■

RESUMÉ

Stane sa elektronický podpis „pravou rukou advokáta“?

Autor poukazuje na výhody a nevýhody elektronickej komunikácie. Zaoberá sa aplikáciou a využitím elektronickeho podpisu v advokátskej praxi. V prvej časti analyzuje plusy, ako aj mínusy „elektronickeho“ obchodného registra, pričom navrhuje možné riešenie na účel eliminácie nedostatkov tohto druhu komunikácie. V druhej časti sa zameriava na elektronický styk so súdmi vo veciach žalobných návrhov so zreteľom na prínos „elektronickeho“ súdneho spisu. Zároveň poukazuje na zavedenie inštitútu „elektronickeho platobného rozkazu“ v Českej republike. Tretia časť sa zaoberá využitím elektronickeho podpisu v blízkej budúcnosti. Obsahom štvrtej časti je spôsob získania elektronickeho podpisu, ako aj šírenie „osvety“ v tejto oblasti. Záverom autor vyjadruje nádej na bezpečnú elektronickej komunikáciu a častejšie využívanie elektronickeho podpisu v advokátskej praxi.

SUMMARY

Will Electronic Signature Become "Lawyers' Right Hand"?

The author deals with pros and cons of the electronic communication. He mainly deals with the application and use of electronic signature in lawyers' everyday practice. In the first part, the author analyses weak points and strong points of the "electronic" companies register, and he suggests possible solutions in order to eliminate existing drawbacks in this form of communication. In the second part he focuses on the electronic communication with courts in terms of actions and pleadings being brought to courts, and mainly

focuses on advantages of keeping "electronic" court files. He also points to a new concept of an "electronic money order" in the Czech Republic. The third part deals with the use of electronic signatures in the near future. The fourth part deals with the way how to obtain electronic signature as well as how to increase public awareness and how to persuade lawyers to use electronic signature in their everyday work more often.

ZUSAMMENFASSUNG

Wird die elektronische Unterschrift zur "rechten Hand des Rechtsanwalts"?

Der Autor macht auf Vor- und Nachteile der elektronischen Kommunikation aufmerksam. Er befasst sich mit der Anwendung der elektronischen Unterschrift in der Anwaltspraxis. Im ersten Teil werden die Vor- sowie Nachteile des "elektronischen" Handelsregisters analysiert, wobei mögliche Lösungen zwecks Beseitigung der Fehler in dieser Kommunikationsweise vorgeschlagen werden. Im zweiten Teil wird die Aufmerksamkeit dem elektronischen Verkehr mit Gerichten in Sachen der Klageanträge mit Bezug auf den Beitrag der "elektronischen" Gerichtsakte gewidmet. Zugleich wird die Einführung des Instruments des "elektronischen Zahlungsauftrags" in der Tschechischen Republik erwähnt. Im dritten Teil des Artikels widmet der Autor seine Aufmerksamkeit der Benutzung der elektronischen Unterschrift in der nahen Zukunft. Der Inhalt des vierten Teils ist die Einholung der elektronischen Unterschrift und die Aufklärung in diesem Bereich. Abschließend wird der Erwartung einer sicheren elektronischen Kommunikation und häufigerer Nutzung der elektronischen Unterschrift in der Anwaltspraxis Ausdruck gegeben.

Interpretace práva v teorii a praxi a právní argumentace

JUDr. Tomáš Hulva

Právní norma je výsledkem legislativní činnosti. Jejím účelem je regulovat chování adresátů práva (subjektů práva). Poté, kdy se právní norma stane účinnou a zasahuje tak do právní sféry svých adresátů, musí tito nezbytně právní normu vhodně interpretovat a v případě praktického užití právní normy navenek též vhodným způsobem právně argumentovat. Důsledná interpretace práva a vhodná právní argumentace jsou základním klíčem k úspěchu v soudním sporu či při jednáních o uzavření smlouvy.

Interpretace práva by se dala ve zjednodušené podobě definovat jako výklad práva zaměřený na obsah a účel právní normy. Interpretace je pro právní praxi velmi důležitou, dalo by se říci nepostradatelnou, a to zejména v případech, kdy jsou vykládány právní normy obecné povahy. Výklad právních norem je institutem směrodatným v právní praxi pro „čtení mezi řádky“. Právě díky výkladu právních norem lze právo „ohýbat doleva anebo doprava“. Právní argumentace je pak aplikací interpretované objektivní právní normy v konkrétním případě, na nějž se interpretovaná právní norma aplikuje. Interpretovat je nezbytné všechny právní normy. Při aplikaci právních norem, jež jsou svojí povahou obecné, se však bez interpretace neobejdeme. Vhodná právní interpretace právních norem vede zpravidla k dokonalé právní argumentaci, jež je následně základem úspěchu soudního sporu.¹

Interpretace má pro právní praxi zcela zásadní **funkce**. Prvou je **zajištění hodnot právní jistoty** (formální spravedlnosti) a **materiální spravedlnosti** (založené na určitém rovném hodnocení), které jsou nejvlastnějším smyslem samotné existence práva. Normativita je především obecnost a z toho vyplývající rovnost a předvídatelnost. Čistě individuální a *ad hoc* formulované a zdůvodněné pravidlo však není normou. Při interpretaci jde především o praktické funkce práva. Je třeba si uvědomit, že právo je spíše praktickým jevem s praktickým účelem a tedy svého druhu více uměním než vědou. Ostatně je to právě právní praxe, apli-

kace a realizace právních norem, která vyžaduje, při veškeré relativitě možných interpretačních postupů a závěrů, jednoznačný a svým způsobem „konečný soud“. Můžeme tak formulovat určitou **mocenskoorganizační funkci** interpretace v oblasti práva, která spočívá v tom, že určité instituce jsou vybaveny v určitém, právními normami daném, rozsahu pravomocí podávat závazný výklad normativních práv-

JUDr. Tomáš Hulva

Absolvent Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně (2004). Roku 2006 absolvoval rigorózní státní zkoušku na Právnické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Od roku 2005 působí jako doktorand na katedře občanského práva Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně, od roku 2006 jako odborný asistent na katedře společenských věd Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava. Od roku 2008 též působí jako samostatný advokát se sídlem v Opavě. Je autorem 4 monografií a 12-ti časopiseckých článků.

ních textů a tím sjednocovat aplikační praxi. Tuto mocenskoorganizační funkci interpretace v oblasti práva mají naplňovat především soudy. Výše uvedené se projevuje i v další významné funkci interpretace, ve funkci argumentační. **Interpretace je podstatnou složkou argumentace, výsledky interpretace slouží jako významné argumenty v právním sporu.** Z hermeneutického hlediska jde toliko o míru přesvědčivosti argumentů. Optimální rovina skloubení všech funkcí interpretace spočívá v tom, že příslušná instituce (např. Nejvyšší soud, Ústavní soud, Evropský soudní dvůr apod.) organicky spojuje obě roviny, je oficiální autoritou a zároveň přirozenou autoritou s přesvědčivou a konstantní argumentací v odůvodnění svých rozhodnutí.

Interpretace je zároveň ve větší či menší míře procesem dotváření práva. **V procesu normotvorby zformulovaná pravidla chování** do podoby normativních vět představuje **primární objekt interpretace**. V rámci takto vytvořeného

¹ Srov.: Hulva, T.: **Ochrana spotřebitele. 1. vydání.** Praha : Aspi, a. s., 2005; Hulva, T.: **Právo ochrany spotřebitele pro nepravíky. 1. vydání.** Praha : Aspi, a. s., 2006; Hulva, T.: **Ochrana majetku. 1. vydání.** Praha : LINDE Praha, a. s., 2008.

argumentačního prostoru hrají hodnoty, principy, tradice, doktrína a pod. toliko úlohu sekundárních objektů, jejichž interpretaci se zvláště v rámci použití nadstandardních interpretačních direktiv, zpřesňují pravidla chování.

Při tvorbě právních pravidel jsou primárně používány prostředky komparativního a teleologického přístupu, ke zformulování účelu právní úpravy (věcného záměru) a jeho následného vyjádření v normativních větách prostředky lingvistických, logických a systematických metodologických direktiv. Normotvůrce by při tvorbě právních norem měl být předvídavým k tomu, jakým způsobem bude jím vytvořený normativní text vykládán.

Interpretace právních pravidel vyžaduje do jisté míry obrácený postup, kdy se postupuje **od postupů lingvistických, přes logické a systematické až po případnou argumentaci účely, principy a hodnotami** v rámci daného normativního textu a jeho významové neuzavřenosti (mnoho-
významnosti).

„Vhodná interpretace práva je základem pro právní argumentaci. Jejím účelem je výklad právní normy způsobem naplňujícím základní funkce interpretace práva – právní jistotu a materiální spravedlnost.“

Máme-li hovořit o interpretačních závěrech jako o formálně závazných, bylo by zapotřebí zakotvení těchto interpretačních závěrů zákonem, resp. ústavou či mezinárodní smlouvou, tedy materiálním pramenem práva. Pokud

tomu tak není, nehovoříme o závaznosti, ale toliko o respektování autoritativního rozhodnutí (např. rozhodnutí soudu nadřazeného soudu, který ve věci rozhoduje v jiné, stejné či obdobné kauze). Hovoříme o určité mocenskoorganizační funkci interpretace. Ta spočívá buď v kompetenčním charakteru nebo v procesním charakteru závaznosti. Každopádně však musí být spojena s možností sankce a donucení. Závaznost v kompetenčním smyslu nebývá spojena s procesem aplikace práva, ale s tvorbou práva. Typicky se jedná o legální výklad a další typy tzv. autentického výkladu, který je prováděn normotvůrcem. Výklad v kompetenčním slova smyslu bývá v demokratických právních státech zpravidla závazným, přičemž tento je prováděn vně judikování a bývá svěřen často Ústavnímu soudu či Nejvyššímu soudu. Tento výklad však bohužel v současných právních poměrech v České republice není svěřen do kompetence žádného orgánu.

Pokud se týče **procesní závaznosti interpretačních závěrů**, jedná se zpravidla o konkrétní aplikační situace, kdy orgán aplikující právo je vázán názorem (interpretací) instančně nadřízeného orgánu. V českém právním řádu se jedná typicky o povinnost soudu prvního stupně respektovat rozhodnutí soudu odvolacího příp. Nejvyššího soudu v rámci dovolacího řízení, kdy tento soud zruší rozhodnutí soudu prvního stupně, provede procesně-závaznou interpretaci práva a uloží soudu prvního stupně, aby v dané věci v souladu s právním výkladem provedeným instančně nadřízeným soudem rozhodl.²

Interpretaci práva je třeba rozčlenit z hlediska typového na následující typy výkladů:

- a) výklad právní normy dle obecné teorie právní,
- b) výklad právní normy dle obecných zásad právních a dle zásad odvětvově-právních,
- c) výklad dle výkladových pravidel specifických pro konkrétní právní předpis,
- d) výklad dle výkladových pravidel obsažených ve smlouvě.

2 Blíže: Abrahámová, E.: **Interpretační postupy v práve**. In: Právny obzor 5/1997. Bratislava: Ústav státu a práva Slovenskej akademie vied, 1997; Alexy, R.: **Theorie der juristischen Argumentation**. Frankfurt am Main, 1991; Bydliński, F.: **Juristische Methodenlehre und Rechtsbegriff**. Wien, 1991; Esser, J.: **Vorverständnis und Methodenwahl in der Rechtsfindung**. Frankfurt am Main, 1970; Gerloch, A. – Maršálek, P.: **Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi**. In: Sborník příspěvků z vědeckého kolokvia kateder teorie práva právnických fakult České republiky (Milovy 19. – 20. 6. 2002). Praha: Eurolex Bohemia s. r. o., 2003; Gerloch, A.: **K metodám interpretace a argumentace v judikatuře Ústavního soudu České republiky**. In: Zborník konferencie Zjednocovanie a vývoj judikatury ústavných súdov. Levoča 2000, s. 51 – 62; Gerloch, A.: **Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi**. In: Sborník příspěvků z vědeckého kolokvia kateder teorie práva právnických fakult České republiky (Milovy 19. – 20. 6. 2002); Holländer, P.: **Interpretace ústavního práva: metodologický hlavolam?** In: Pocta Vladimíru Mikule k 65. narozeninám. Praha, 2002, s. 47 – 90; Knapp, V.: **Teorie práva**. Praha, 1995; Knapp, V.: **Vědecká propedeutika**. Bratislava, 1993, s. 24; Knapp, V.: **Zvláštní logické argumenty v tvorbě práva**. In: Právnik 10/1979, Praha: Academia, 1979; Knapp, V. – Gerloch, A.: **Logika v právním myšlení**. Praha, 2000; Pavčnik, M.: **Juristisches Verstehen und Entscheiden**. Wien, 1993; Savigny, F. C.: **System des heutigen Römischen Rechts**. Berlin 1840; Stelmach, J.: **Współczesna filozofia interpretacji prawniczej**. Krakow, 1995; Štenglová, I. – Pláva, S. – Tomsa, M. a kol.: **Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání**. Praha: C. H. Beck, 2006; Telec, I.: **Metodika výkladu právních předpisů. Právně hermeneutická technika**. Brno 2001; Weinberger, O.: **Přirozené právo a právní argumentace**. In: Právnik 3/1993. Praha: Academia, 1993; Zieliński, M.: **Współczesne problemy wykladni prawa**. In: Państwo i prawo 8-9/1996.

1 Výklad právní normy dle obecné teorie právní

Teorie práva zná **několik kategorií výkladů**, jež se někdy též dále člení. Za základní kategorie lze považovat výklad jazykový, historický a logický.

Jazykový výklad je pravidelným výkladem, jehož účelem je zjistit, jaký význam plyne z normy pouhým analyzováním významu jednotlivých slov a významu spojení těchto slov. O jazykový výklad jde tam, kde se právní norma vysvětluje podle zásad gramatiky s cílem vystihnout slovní znění právní normy a význam použitých pojmů. Dle judikatury Ústavního soudu představuje jazykový výklad toliko prvotní přiblížení se k aplikované právní normě, je východiskem pro objasnění a ujasnění si jejího smyslu a účelu, k čemuž slouží i řada dalších postupů jako logický a systematický výklad, výklad *e ratione legis* atd.³

Historický výklad je důležitý pro vertikální srovnávání právních úprav (tj. srovnávání právních úprav v čase), z čehož může vyplynout účel a smysl zákona. Zejména je třeba zkoumat cíl, který byl zákonodárcem sledován zakotvením nové právní normy, což je též patrné z příslušné důvodové zprávy k právní normě.

Např. bude nezbytné podrobně analyzovat právní úpravu institutu spotřebitelských smluv zakotvených v občanském zákoníku. V tom okamžiku je nezbytné zjistit, kdy vstoupila v účinnost právní úprava novelizující občanský zákoník a co bylo důvodem této změny. K tomu slouží porovnání předchozí a nové právní úpravy, jakož i zjištění důvodů, proč došlo k novelizování občanského zákoníku.

Teleologický výklad – zdůrazňuje účel právní normy s přihlédnutím ke společenským podmínkám v době její aplikace, a to za pomoci zásad a principů právních (viz níže).

Komparativní výklad má také své místo při interpretaci práva. Zabývá se srovnáváním stejných či obdobných institutů právních v různých právních řádech jiných států pokud možno totožné právní kultury (odlišujeme právní kulturu angloamerickou, kontinentálně-evropskou, islámskou).

Systematický výklad – vykládá právní normu s ohledem na systematické zařazení právní normy v právním předpise a v právním řádu, jakož i s ohledem na souvislosti právní normy s jinými právními normami obsaženými ať už v totožném právním předpise či na jiném místě právního řádu.

Nejvýznamnějším z kategorií výkladů je ve spojení s výkladem jazykovým, **výklad logický**. Logický výklad užívá následujících argumentů:

- **argument opačného významu** (*argumentum a contrario*), což znamená, stanoví-li norma např. „obchodní firma společnosti nesmí být zaměnitelná a klamavá“, znamená to, že obchodní firma může mít jakoukoli jinou vlastnost s výjimkou výše uvedeného,
- **argument od menšího k většímu** (*argumentum a minore ad maius*) značí např. situaci, kdy stanoví-li norma, že na most je zakázán vjezd osobním motorovým vozidlům těžším 2 tun, tím spíše to bude platit pro vozidlo nákladní (používá se zpravidla u zákazů),
- **argument od většího k menšímu** (*argumentum a maiore ad minus*) lze pojmut např. tak, že pokud je povoleno mít sebou objemné zavazadlo, tím spíše je povoleno mít sebou příruční zavazadlo (používá se zpravidla u povolení),
- **argument analogie** (podobného) zákona a práva (*argumentum analogia legis et iuris*) má svoji poslušnost. Tohoto argumentu se používá v praxi tehdy,

„Právní teorie vytvořila několik výkladových metod, na jejichž základě je vhodné právní normy interpretovat. Jedná se především o výklad jazykový, historický, teleologický, komparativní, systematický a logický.“

není-li možné najít potřebné ustanovení, avšak jiný podobný problém je řešen na jiném místě v zákoně či právním řádu (*analogia legis*). Vedle analogie zákona je nutné odlišovat též analogii práva (*analogia iuris*), která využívá širších souvislostí práva a právního řádu. Není-li totiž ani podobně psané právní normy, pak je na neupravený společenský vztah – případ nutno použít právních zásad, na kterých je občanskoprávní, resp. soukromoprávní řád vybudován. Pokud by neexistovala ani takováto právní zásada, pak je v těchto výjimečných případech třeba použít jako *ultima ratio* ideje spravedlnosti (*aequum et bonum*).⁴

3 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 6. 5. 2004, č. j. III ÚS 258/03, nález Ústavního soudu České republiky ze dne 20. 12. 2007, č. j. IV. ÚS 1133/07, nález Ústavního soudu České republiky ze dne 12. 9. 2007, č. j. Pl. ÚS 87/06.

4 Srov.: Harvánek, J. a kol.: **Teorie práva. 1. vydání**. Brno: Prf MU v Brně, 1998, s. 172 a násl.; Gerloch, A.: **Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi**. In: Sborník příspěvků z vědeckého kolokvia kateder teorie práva právnických fakult České republiky (Milovy 19. – 20. 6. 2002); Hulva, T.: **Ochrana spotřebitele. 1. vydání**. Praha: Aspi, a. s., 2005; Hulva, T.: **Právo ochrany spotřebitele pro nepravvníky. 1. vydání**. Praha: Aspi, a. s., 2006; Hulva, T.: **Ochrana majetku. 1. vydání**. Praha: LINDE Praha, a. s., 2008; Knapp, V.: **Teorie práva**. Praha, 1995; Knapp, V. – Gerloch, A.: **Logika v právním myšlení**. Praha, 2000.

2 Výklad právní normy dle obecných zásad právních a dle zásad odvětvově-právních

Kromě výkladových pravidel hrají při aplikaci práva významnou roli základní zásady. Je přitom třeba brát v úvahu jednak zásady, jež platí pro právo jako celek a jednak zásady, které jsou specifické pro to které právní odvětví. Charakterizujeme si proto základní zásady, jimiž se budou adresáti práva při vykládání té které normy v právním řádu řídit, a to pokud jde o oblast soukromoprávní.

Ústavní zásady

(zásady platné pro právní řád jako celek):

- **zásada zákonnosti**, jež stanoví, že státní moc lze uplatňovat jen v případech a mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví (článek 2, odst. 2 LZPS),
- **zásada „každý může činit, co není zákonem zakázáno a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“** (článek 2 odst. 4 Ústavy),
- **zásada nedotknutelnosti majetku** zakotvuje právo každého vlastnit majetek. LZPS zakládá každému vlastníkovu stejný obsah práv a povinností, jakož i stejnou ochranu vlastnictví ve vztahu k předmětu vlastnictví (článek 11 odst. 1 LZPS),
- **zásada záruky dědění** vychází ze zásadní možnosti přechodu majetkových hodnot zůstavitele na dědice, ať už zákonné či testamentární. Zásada je jedním z projevů zásady nedotknutelnosti majetku, kdy vlastníkovu se přiznává právo naložit se svým majetkem i pro případ smrti (článek 11 odst. 1 LZPS),
- **zásada zákazu zneužití vlastnického práva** znamená zákaz zneužití vlastnictví na újmu práv druhých a rovněž nemůže být zneužito jednáním činěným v rozporu se zákonem chráněnými obecnými zájmy. Jeho výkon nesmí poškozovat lidské zdraví, přírodu a životní prostředí nad míru stanovenou zákonem (článek 11 odst. 3 LZPS),
- **zásada zákonnosti omezení vlastnického práva** je jedním z projevů zákonnosti, když vyvlastnění ve formě zbavení či omezení vlastnického práva je možné pouze za splnění kumulativních podmínek, a to: a) na základě zákona, b) ve veřejném zájmu, c) za náhradu (článek 11 odst. 4 LZPS),
- **zásada práva na spravedlivý proces** vyjádřená slovy „každý má právo domáhat se svého práva před nestranným a nezávislým soudem“. Je zásadou spadající do oblasti procesního vymáhání subjektivních práv. Tato zásada plní svoji praktickou funkci především

v okamžiku, kdy se poškozená fyzická či právnická osoba rozhodne účinně bránit a domáhat se realizace hmotně-právních norem a sankcí za jejich porušení (článek 36 LZPS),

- **zásada přezkoumatelnosti správního rozhodnutí soudem**, jež je vyjádřena tak, že „kdo tvrdí, že byl na svých právech zkrácen nezákonným rozhodnutím správního orgánu, může se s žalobou obrátit na soud“. Zásada je významnou především v souvislosti se zásadou rovnosti subjektů civilního řízení. Ve správním řízení vystupuje správní orgán z mocenského hlediska, tj. sám rozhoduje mimo jiné též o svých právech, resp. o právech státu. Naproti tomu soudní orgány jsou zásadně nestranné a rozhodují na zásadě rovnosti účastníků soudního řízení (článek 37 LZPS).

Zásady civilněprávní

- **zásada autonomie vůle a smluvní svoboda** je vyjádřena tím, že každý subjekt má na zvážení, zda učinit právní úkon, s kým učinit tento právní úkon, jaký bude obsah právního úkonu a jaká bude jeho forma,
- **zásada rovnosti subjektů** je projevem soukromoprávní metody právní úpravy. To má za význam, že žádný ze subjektů nemá právo rozhodovat o právech a povinnostech subjektu druhého, neplatí zde tedy nadřízenost a podřízenost podobně, jako je tomu v právu veřejném,
- **zásada „práva náleží bdělým“** (*vigilantibus iura scripta sunt*) je zásadou, jež má upozornit na skutečnost, že právo je nástrojem v rukou schopných,
- **zásada občanskoprávního obratu** je nikoliv zásadou, ale kategorií zásad, jež v sobě zahrnuje zásadu, že **smlouvy se mají dodržovat** (*pacta sunt servanda*), zásadu, že **zákon nepůsobí zpětně** (*lex retro non agit*), **zásadu ochrany nabytých práv**, **zásadu ochrany práv třetích osob** (nelze bez vědomí zasahovat do práv a povinností třetích osob) a **zásadu ochrany dobré víry** (význam tkví v poskytnutí ochrany subjektům, jež při svém jednání nevěděly o právně významných okolnostech, případně o nich nebyly povinny vědět),
- **zásada zákazu zneužití občanských práv** (§ 3 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů, dále jen „OZ“) znamená, že soud nepřizná nárok jednání, k němuž je sice subjekt formálně oprávněn, avšak které je svojí povahou šikanózní. V praxi jde zpravidla o jednání, jež bychom mohli popsat tak, že účelem výkonu práva není faktický prospěch oprávněného, avšak výkon práva byl učiněn pouze či především s účelem poškodit jiný subjekt – povinného.⁵

⁵ Blíže: Fiala, J. a kol.: **Občanské právo hmotné. 3. vydání.** Pfr MU. Brno: Doplněk, 1993, s. 16 a násl.,

Knappová M. – Švestka, J. a kol.: **Občanské právo hmotné. Svazek I., 3. vydání.** Praha: ASPI, a. s., 2002, s. 47 a násl.

3 Výklad dle výkladových pravidel specifických pro konkrétní právní předpis

Výklad dle výkladových pravidel specifických konkrétním právním předpisem je výkladem realizovaným dle zákonných ustanovení, přičemž ona zákonná ustanovení dávají interpretátorovi určité zákonné mantinely, jak si má primárně při výkladu počínat. Tento typ interpretace se však již nevztahuje k interpretaci právních předpisů. Interpretace právních předpisů je realizována postupem výše uvedeným, tj. na základě obecných, právní teorií uznávaných postupů při interpretaci právní normy a na základě obecných zásad právních a zásad odvětvových. Interpretace dle výkladových pravidel specifikovaných konkrétním právním předpisem se vztahuje k právním úkonům subjektů práva, jež dle tohoto právního předpisu učinily a jež budou také v souladu s výkladovými právními předpisy toho kterého právního předpisu vykládány.

Interpretace právních úkonů dle občanského zákoníku

Občanský zákoník obsahuje svá výkladová pravidla v ust. § 35 odst. 2 a 3. Občanský zákoník odlišuje způsob výkladu právních úkonů podle toho, zda se jedná o právní úkon vyjádřený slovy či nikoli.

Je-li právní úkon vyjádřen slovy, občanský zákoník uvádí, že tyto právní úkony je třeba vykládat nejen podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle toho, kdo právní úkon učinil, není-li tato vůle v rozporu s jejím projevem. *Příkladem může být situace, kdy oprávněná dle ust. § 5 odst. 1 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, vyzvala povinného k vydání rodinné vily, a to aniž by ve výzvě požadovala rovněž pozemek nacházející se pod rodinnou vilou a přílehlou zahradou. Je však jednoznačné, že ač výslovně oprávněná o tyto přílehlé nemovitosti nepožádala a ač se jedná o samostatné nemovitosti, bylo její vůli vrácení nejen rodinné vily, ale též přílehlých nemovitostí. Ústavní soud při svém výkladu § 35 odst. 2 OZ považoval právní úkon oprávněné za takový, kterým se domáhá nejen rodinné vily, ale rovněž přílehlých nemovitostí.*⁶ Současně je třeba upozornit na to, že rovněž výklad vůle dle ust. § 35 odst. 2 OZ má své meze. Skutečná vůle toho, kdo právní úkon učinil, může být při jeho výkladu relevantní pouze za předpokladu, že není v rozporu s jednoznačným jazykovým projevem.

Je-li právní úkon vyjádřen jinak než slovy, OZ uvádí, že tyto právní úkony se vykládají podle toho, co způsob jejich vyjádření obvykle znamená. Přitom se přihlíží k vůli toho,

kdo právní úkon učinil, a chrání dobrá víra toho, komu byl právní úkon určen.

Právní norma upravující interpretaci právních úkonů dle občanského zákoníku je bohužel v současné době nevyhovující, strohá a není možné tuto považovat za spravedlivou s ohledem na řadu situací, ve kterých se účastníci soukromoprávních vztahů mohou v právní praxi ocitnout. Naproti tomu právní úprava výkladu právních úkonů dle ust. § 266 obchodního zákoníku (dále jen „OBZ“) daleko lépe vystihuje rovněž další možné okolnosti a situace. Na občansko-právní vztahy však nelze předmětná ustanovení o interpretaci právních úkonů dle obchodního zákoníku vztáhnout, a to ani za pomoci interpretace práva *analogia legis*. Připravený návrh občanského zákoníku však obsahuje zcela nová interpretační pravidla pro právní úkony, která spojují dobré a užitečné z občanskoprávní, jakož i obchodněprávní úpravy.⁷

Interpretace právních úkonů dle obchodního zákoníku

Obchodní zákoník blíže ve svém ust. § 266 rozvádí obecná interpretační pravidla obsažená v občanském zákoníku – v ust. § 35 odst. 2 a 3.

Při výkladu právních úkonů učiněných v režimu obchodního zákoníku, jež jsou popsána níže, je třeba přihlídnout ke všem okolnostem souvisejícím s projevem vůle. Jedná se především o jednání o uzavření smlouvy, zavedené praxe mezi smluvními stranami, jakož i chování smluvních stran po uzavření smlouvy či učinění jiného právního úkonu. Významnou roli přitom mohou sehrát e-mailové zprávy, na jejímž základě došlo k dohodě na konkrétním obsahu právního úkonu, svědecké výpovědi svědků přítomných při jednání o učinění právního úkonu a pod.

Dle ustanovení obchodního zákoníku má být **projev vůle vykládán primárně podle úmyslu jednajících osoby.** Úmysl jednajících osoby je subjektivní kategorií, která se zkoumá subjektivně pro konkrétní závazkový právní vztah, tedy k okolnostem uzavření smlouvy a znalosti účelu smlouvy druhé smluvní straně. Z uvedeného důvodu, aby byl adresát jednání zbaven případné námitky, že mu nebyl úmysl jednajících znám, je proto vhodné do obsahu právních úkonů klást účel, kterého má být právním úkonem dosaženo.

Teprve **sekundárně**, nelze-li tedy vykládat právní předpis dle subjektivního úmyslu jednajících osoby, zpravidla tedy v případě, kdy se druhá smluvní strana dovolá, že jí nebyl znám účel smlouvy, **zkoumá se projev vůle jednajících dle objektivního hlediska**, a to významu, který by projevu vůle jednajících přikládala osoba v postavení adresáta právního úkonu.

6 Nález Ústavního soudu České republiky ze dne 28. 9. 1998, č.j. IV ÚS 189/98.

7 Blíže: Fiala, J. a kol.: **Občanské právo hmotné. 3. vydání.** Brno: Doplněk, 1993;

Jehlička, O. – Švestka, J. – Škárková, M. a kol.: **Občanský zákoník. Komentář. 7. vydání.** Praha: C. H. Beck, 2002;

Knappová, M. – Švestka, J. a kol.: **Občanské právo hmotné 1. 3. vydání.** Praha: ASPI a. s., 2002.

Pokud jde o výrazy, jichž se užívá v obchodním styku, vykládají se tyto významy nikoli výkladem jazykovým, ale významem, který takové výrazy v běžném obchodním styku mají.

Současně obchodní zákoník upravuje míru odpovědnosti za nepřesné či různý výklad připouštějící výrazy obsažené v právním úkonu. Výklad právního úkonu je pak prováděn k tíži strany, která jako první v jednání tohoto výrazu použila. Opět je v právní praxi užití takového výrazu konkrétní smluvní stranou nezbytné prokázat. Zpravidla probíhá dokazování výsledkem svědků zúčastněných při obchodních jednáních smluvních stran, výsledkem účastníků (tj. fyzických osob – podnikatelů či statutárních orgánů obchodních společností či družstev), ale též předložením e-mailových zpráv prokazujících písemný průběh a korespondenci jednání mezi smluvními stranami. Na provedení důkazu e-mailovou zprávou se však nelze zcela spolehnout,

„Realizaci interpretace práva je nezbytné provádět v souladu s obecnými teoreticko-právními výkladovými metodami, současně však způsobem, kterým nejsou narušeny speciální odvětvově-právní výkladové metody, resp. speciální odvětvově-právní zásady.“

nejsou-li e-mailové zprávy opatřeny elektronickým podpisem dle zvláštního právního předpisu. Soudy zpravidla prostě e-mailové zprávy jako důkazní materiál nepřipouštějí, byť dle mého názoru je tato praxe nesprávná, neboť dle ust. § 125 OSŘ „*mohou za důkaz sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků*“. E-mailové zprávy proto nejsou jako důkaz vyloučeny a pokud se týče míry jejich pravosti a věrohodnosti, je na druhém účastníkovi soudního sporu, aby se případně nepravosti a nevěrohodnosti e-mailové zprávy dovolal. Pak je na úvaze soudu při volném hodnocení důkazů, kterému z účastníků soudního sporu dá zapravdu. Ostatně ve smyslu ust. § 132 OSŘ hodnotí soud důkazy „*podle své úvahy, a to každý důkaz jednotlivě a všechny důkazy v jejich vzájemné souvislosti; přitom pečlivě přihlíží ke všemu, co vyšlo za řízení najevo, včetně toho, co uvedli účastníci*“.

Shrnutí výkladu právních úkonů dle obchodního zákoníku

- projev vůle se vykládá primárně dle úmyslu jednající osoby pod podmínkou, že adresátovi byl tento úmysl znám či mu znám musel být,
- nebyl-li adresátovi tento úmysl znám, a to ani podle okolností případu, sekundárně se použije výše uvedené pouze za předpokladu, že by projev vůle dle úmyslu jednající osoby vykládala jakákoli jiná osoba v postavení adresáta,
- projev vůle obsahující výraz připouštějící různý výklad je v pochybnostech třeba tento vykládat k tíži osoby, jež sporný výraz užíla jako první,
- při výkladu projevu vůle jednajícího se přihlíží ke všem okolnostem souvisejícím s projevem vůle (jednání o uzavření smlouvy, zavedená praxe mezi účastníky právního úkonu).⁸

4 Výklad dle výkladových pravidel obsažených ve smlouvě

Výklad dle výkladových pravidel obsažených ve smlouvě je další z možností výkladu právního úkonu. Je třeba vycházet ze základní právní zásady „co není zákonem zakázáno, je povoleno“. Civilně-právní normy jsou svojí převahou dispozitivní povahy, což je současně determinováno zásadou autonomie vůle smluvních stran, jejíž nedílnou součástí je smluvní svoboda, kam spadá též právo smluvních stran určit si obsah smlouvy. Smluvní strany se mohou dohodnout též na výkladových pravidlech uzavírané smlouvy. Tyto jsou zejména důležité v okamžiku, kdy je uzavírána smlouva s mezinárodním prvkem, kdy se střetává kontinentálně-evropská právní kultura s jinou právní kulturou (např. anglo-americkou či islámskou právní kulturou). Uvedené právní kultury mají své právní zásady a svá výkladová pravidla právních norem, jakož i právních úkonů. Rozporu o způsob výkladu právních norem je proto vhodné předcházet zakotvením vhodných interpretačních pravidel smluvních ustanovení do smlouvy samotné. Smluvní strany mohou interpretační pravidla a zásady, na nichž bude smluvní závazkový vztah postaven formulovat např. následujícím způsobem:

„*Strany se dohodly, že sporné či několikasmyslné formulace, jakož i výrazy s odlišnými významy v jednotlivých státech budou strany interpretovat na základě následujících zásad:*

1. **Zásada dobré víry.** Tuto zásadu je nutno chápat jako zásadu spočívající ve výhodě strany smýšlející bez vedlejších nekalých úmyslů. Význam spočívá v ochraně strany, jež jednala v dobré víře, tedy nikoliv ve zlém úmyslu či s vedlejšími úmysly.
2. **Zásada autonomie vůle stran.** Tato zásada se projevuje v přednosti smluvního ujednání před literou Úmluvy

8 Blíže: Štenglová, I. – Pláva, S. – Tomsa, M. a kol.: **Obchodní zákoník. Komentář. 11. vydání.** Praha: C. H. Beck, 2006, s. 992.

OSN o mezinárodní koupi zboží, jejímž režimu jinak tato smlouva podléhá.

3. **Zásada hodnocení jednání osoby objektivními kritérii.** Zásada znamená, že určitý jev, který je relativní povahy a jenž zpravidla svědčí ve prospěch některé strany, je zapotřebí vykládat objektivně, to znamená způsobem obecným, nikoliv způsobem spočívajícím v subjektivním pohledu konkrétní strany.
4. **Zásada vzájemné informační povinnosti stran.** Z této zásady vyplývá povinnost stran se vzájemně informovat o podstatných okolnostech vzniknuvších při realizaci kontraktu. Informační povinnost se proto bude vztahovat na takové skutečnosti, které mají za důsledek možnost určitého jednání, povinnost určitého jednání, možnost nekonání či povinnost nekonání některé ze stran této smlouvy.
5. **Zásada zákazu zneužití práva.** Zásada spočívá v zákazu takového jednání, které by mělo vůči protistraně šikanozní charakter. Jedná se o takové jednání, jež má za důsledek nutnost určitého chování se jedné strany ve prospěch strany druhé, přičemž tato druhá strana bude mít z tohoto jednání strany první prospěch nepatrný nebo žádný, zatímco konání první strany je pro tuto stranu spojeno s obtížemi nebo vysokými náklady.
6. **Zásada subsidiarity zákona.** Na základě této zásady se strany dohodly, že pro zaplnění mezer úpravy právního vztahu mezi prodávajícím a kupujícím, které nejsou pokryty ani touto smlouvou ani Úmluvou OSN o mezinárodní koupi zboží, se bude aplikovat právo toho státu, na který odkážou kolizní normy státu, v němž má sídlo prodávající.
7. **Zásada smírného jednání mezi stranami.** Tato zásada spočívá v povinnosti obou stran přistupovat k závazku zodpovědně tak, aby byl naplněn jeho účel uvedený v preambuli této smlouvy. S tím souvisí závazek stran řešit vzájemné spory vždy a za všech okolností napřed smírnou cestou a teprve subsidiárně se obrátit na arbitra, kterého si strany v souladu s touto smlouvou zvolí. ■

Shrnutí

Můžeme konstatovat, že právní řád je upraven rigorózními právními normami, které jsou více či méně obecné. Z tohoto důvodu nelze vždy veškeré varianty možného sociálního chování jednotlivých subjektů předvídat a je tak nezbytné dopomáhat si k dosažení účelu zákona výkladem právních norem, který je prováděn zásadně směrem, který je dán zákonodárcem. Tento směr lze vyčíst například z důvodových zpráv. Může však vycházet též z obecného pocitu dobrého a spravedlivého, neboť právo uměním dobrého a spravedlivého je. Tímto způsobem je rovněž současně s právní argumentací vytvořen systém judikatury. Ta se opírá nejen o výkladové metody, ale rovněž o základní zásady platné obecně pro právo jako celek

či toliko pro konkrétní právní odvětví. Umění aplikace právních předpisů výše uvedeným způsobem má pro uživatele práva za důsledek nikoli pouhou znalost práva, ale umění práva.

Literatura

- Gerloch, A. – Maršálek, P.: **Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi.** Sborník příspěvků z vědeckého kolokvia kateder teorie práva právnických fakult České republiky (Milovy 19. – 20. 6. 2002). Praha: EUROLEX BOHEMIA s. r. o., 2003
- Abrahámová, E.: **Interpretační postupy v práve.** In: Právní obzor 5/1997. Bratislava: Ústav štátu a práva Slovenskej akademie vied, 1997
- Alexy, R.: **Theorie der juristischen Argumentation.** Frankfurt am Main, 1991
- Bydliński, F.: **Juristische Methodenlehre und Rechtsbegriff.** Wien, 1991
- Esser, J.: **Vorverständnis und Methodenwahl in der Rechtsfindung.** Frankfurt am Main, 1970
- Gerloch, A.: **K metodám interpretace a argumentace v judikatuře Ústavního soudu České republiky.** In: Zborník konferencie Zjednocovanie a vývoj judikatury ústavných súdov. Levoča 2000, s. 51 – 62
- Gerloch, A.: **Problémy interpretace a argumentace v soudobé právní teorii a právní praxi.** In: Sborník příspěvků z vědeckého kolokvia kateder teorie práva právnických fakult České republiky (Milovy 19. – 20. 6. 2002)
- Holländer, P.: **Interpretace ústavního práva: metodologický hlavolam?** In: Pocta Vladimíru Mikule k 65. narozeninám. Praha, 2002, s. 47 – 90
- Hulva, T.: **Ochrana spotřebitele. 1. vydání.** Praha: Aspi, a. s., 2005
- Hulva, T.: **Právo ochrany spotřebitele pro nepravvníky. 1. vydání.** Praha: Aspi, a. s., 2006
- Hulva, T.: **Ochrana majetku. 1. vydání.** Praha: LINDE Praha, a. s., 2008
- Kelsen, H.: **Ryzí nauka, právní metoda a základní pojmy.** Praha 1933, s. 7
- Knapp, V.: **Teorie práva.** Praha, 1995
- Knapp, V.: **Vědecká propedeutika.** Bratislava 1993, s. 24
- Knapp, V.: **Zvláštní logické argumenty v tvorbě práva.** In: Právník 10/1979, Praha: Academia, 1979
- Knapp, V. – Gerloch, A.: **Logika v právním myšlení.** Praha, 2000
- Kühn, Z.: **Základní modely soudcovské argumentace.** In: Právník 4/2001. Praha: Academia, 2001
- Lakatoš, M.: **K otázce poznání práva v právu a právní vědě.** In: Právník 6/1991. Praha: Academia, 1991, s. 731
- Larenz, K.: **Methodenlehre der Rechtswissenschaft.** Berlin, 1979
- Neubauer, Z.: **Právní věda v klasifikaci věd.** In: Sborník prací k počtě 60. narozenin Františka Weyra. Praha, 1939, s. 195

Pavčnik, M.: **Juristisches Verstehen und Entscheiden.** Wien, 1993; Savigny, F. C. *Système des heutigen Römischen Rechts.* Berlin, 1840
Stelmach, J.: **Współczesna filozofia interpretacji prawniczej.** Krakow, 1995
Telec, I.: **Metodika výkladu právních předpisů. Právně hermeneutická technika.** Brno, 2001

Weinberger, O.: **Přirozené právo a právní argumentace.** Právník 3/1993. Praha: Academia, 1993
Zieliński, M.: **Współczesne problemy wykładni prawa.** Państwo i prawo 8-9/1996.

RESUMÉ

Interpretace práva v teorii a praxi a právní argumentace

Článek pojímá klíč ke správnému výkladu a pochopení právních norem z hlediska jejich společenského určení, ale také způsob, jakým mají být příslušné normy vykládány před soudy, orgány státní správy a jinými státními orgány. Je známo, že „právo je možné ohýbat potřebným směrem“. K tomu je zapotřebí přesvědčivé argumentace, jíž je možné docílit pouze pochopením základních teoreticko-právních zásad interpretace práva – tzv. interpretačních pravidel. Předložený článek všechna tato pravidla shromažďuje. Představuje jejich srozumitelný, stručný a v praxi použitelný výklad, jakož i způsob užití. Článek však neobsahuje výklad pouhých teoreticko-právních interpretačních pravidel. Obsahuje též principy výkladu práva dle základních právních zásad, jakož i dle zásad odvětvově-právních. V právní praxi je nezbytné si v mnoha případech vytvořit vlastní interpretační pravidla – zejména při realizaci právních úkonů v mezinárodním obchodě. Rovněž tato oblast nebyla článkem opomenuta. Předložený časopisecký článek představuje komplexní informace o interpretaci práva a argumentaci realizované v návaznosti na interpretaci práva.

SUMMARY

Interpretation of Law in the Theory and Practice and Legal Argumentation

The article gives a guidance how to properly interpret and understand legal rules in the context of their purpose, as well as a guidance how they are to be interpreted in any dealings with courts, public agencies and other governmental bodies. In order to be able to interpret law as necessary, one needs to present convincing arguments that may be reached only by proper understanding of basic theoretical and legal principles of the interpretation of law, the so-called interpretation rules. The article gives a summary of all these interpretation rules, and provides their comprehensible and brief explanation that may be used in practice, and how they

are to be used. However, it does not provide explanation of mere theoretical and legal interpretation rules. It also provides principles of the interpretation of law based on basic legal principles as well as based on sectoral principles. In many cases, it is necessary to create one's own interpretation rules, mainly in the context of legal acts performed in international trade. The article also deals with this issue. The article therefore provides comprehensive information about the interpretation of law and argumentation related thereto.

ZUSAMMENFASSUNG

Zur Auslegung des Rechtes in der Theorie und Praxis und zur rechtlichen Beweisführung

Im Artikel wird der Schlüssel zur richtigen Auslegung und Erfassung von Rechtsnormen vom Sichtpunkt ihrer gesellschaftlichen Bestimmung aber auch die Art und Weise, wie betreffende Normen vor Gericht, vor Staatsverwaltungsbehörden und vor sonstigen Staatsorganen ausgelegt werden sollen, aufgefasst. Es ist bekannt, dass das "Recht in erforderlicher Richtung gebogen werden kann". Dazu ist eine überzeugende Argumentation erforderlich, die nur durch Nachvollziehung grundlegender theoretischrechtlicher Grundsätze bei der Rechtsauslegung – so genannter Auslegungsregeln – erzielt werden kann. Im vorstehenden Artikel werden alle diesen Regeln gesammelt. Es wird ihre verständliche, bündige und in der Praxis anwendbare Auslegung, sowie die Art ihrer Anwendung, dargestellt. Im Artikel ist nicht nur die Auslegung von rein theoretischrechtlichen Auslegungsregeln enthalten. Es sind dort auch die Grundsätze für die Auslegung des Rechtes gemäß den grundlegenden Auslegungsregeln sowie gemäß den zweigrechtlichen Regeln beinhaltet. In der Rechtspraxis ist es in manchen Fällen erforderlich, eigene Auslegungsregeln zu schaffen – insbesondere bei Vornahme von Rechtsgeschäften im internationalen Handel. Auch dieser Bereich ist im Artikel enthalten. Der vorgelegte Zeitschriftartikel stellt vollständige Information zur Auslegung des Rechtes und die Argumentation dar, die in Anlehnung auf die Auslegung des Rechtes durchgeführt wird.

Do vašej knižnice: Smluvní obchodní právo. Kontrakty

Marek, K.: **Smluvní obchodní právo. Kontrakty.**
Štvrté vydanie, Brno : Masarykova univerzita, 2008,
478 strán. ISBN: 978-80-210-4619-1

Quod licet jovi, non licet bovi. Nie je jednoduché vydať kvalitnú odbornú monografiu. Vyžaduje si totiž množstvo inšpirácie, sebazaprenia, pričom každý autor (bez ohľadu na konkrétnu tému monografie) od začiatku až po koniec tvorivého procesu zažíva vždy pochybnosti o správnosti, vhodnosti, prínose a vôbec zmysle celého pripravovaného finálneho produktu. Starostlivý autor teda venuje pripravovanej monografii nielen značné množstvo času, ale i veľkú časť svojej vlastnej osobnosti a svojho bytia.

Je nesmierne ťažké pripraviť kvalitnú odbornú právnickú monografiu, je ľahké zostaviť katastroficky nekvalitnú právnickú „taktiež“ monografiu. Našťastie, rozdiely v kvalite sú vždy dobre viditeľné, a to bez ohľadu na vynaložené náklady na reklamu, rôzne prezentácie, skvelé, či naopak slaboduché recenzie a vôbec na celkovú auru, ktorá sa okolo novej odbornej monografie pomaly vytvára. Keď sa však podarí autorovi vydať nie druhé či tretie, ale rovno štvrté vydanie odbornej právnickej monografie, ktorej vypredané tretie vydanie už dlhší čas absenteje na pultoch kníhkupectiev, je možné s kolegiálnym obdivom len opäť zopakovať známe *Quod licet jovi, non licet bovi* (Čo je dovolené bohom, nie je dovolené volom).

Ojedinelý počín tohto druhu sa nedávno úspešne podaril doc. JUDr. Karlovi Marekovi, CSc., známemu právnickému expertovi v oblasti obchodného práva, ktorý dlhodobo pôsobí na katedre obchodného práva Právnickej fakulty Masarykovej univerzity v Brne, je i rozhodcom Rozhodcovského súdu Hospodárskej a Agrárnej komory Českej republiky a rozhodcom Rozhodcovského súdu Obchodnej komory Ukrajiny a Priemyselnej komory Ukrajiny. Pôsobí ako člen redakčných rád najvýznamnejších českých právnych periodík, je aktívnym členom Legislatívnej komisie Legislatívnej rady vlády Českej republiky.

Ktokoľvek, kto nahliadne do rozsiahleho zoznamu publikačnej činnosti doc. Mareka, či do niektorej z jeho predchádzajúcich vedeckých monografií, musí byť uzrozumený automaticky so skutočnosťou (v tomto prípade veľmi priaznivou), že sa stretáva s fundovaným a rokmi prevereným odborníkom *non plus ultra* v oblasti českého obchodného práva. Napokon, nasvedčuje tomu i čerstvé štvrté vydanie jeho poslednej monografie **Smluvní obchodní právo. Kontrakty** vydané Masarykovou univerzitou v Brne v r. 2008.

Predkladaná publikácia je rozdelená do osemnástich kapitol. V prvej kapitole s názvom *Obecně k smluvnému obchodnému právu* autor načrtáva systematicku českého obchodného zákonníka. Analyzuje efektívnosť právnej úpravy vo všeobecnosti, pričom zdôrazňuje funkčnú percepciu efektívnosti práva ako aj dve skupiny funkcií práva (organizačno-regulačné a ochrannozaisťovacie). Zaoberá sa prameňmi a pravidlami obchodného práva, charakterizuje základné princípy uzatvárania obchodnoprávných zmlúv. Osobitnú pozornosť venuje premlčaniu v obchodno-záväzkových vzťahoch.

Druhú kapitolu s názvom *Zadávanie veřejných objednávek* je možné označiť za jednu z ťažiskových kapitol predkladanej právnickej monografie. Autor v nej podrobne analyzuje nový zákon č. 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách. Charakterizuje zadávateľov i dodávateľov veřejných zákazok, rozčleňuje zákazky na dodávky, služby a veřejné práce, určuje kritériá veřejnej zákazky.

Tretia kapitola *Kúpna zmluva* obsahuje detailný rozbor právnej úpravy kúpnej zmluvy v českom obchodnom zákonníku. Autor tu logicky postupuje od uvedenia základných ustanovení právnej úpravy kúpnej zmluvy cez charakteristiku povinností predávajúceho, kupujúceho a analýzu dojednaní v súvislosti s kúpnou zmluvou. Za podnetné je možné považovať uvedenie a rozdelenie doložiek INCOTERMS, využívaných v medzinárodnom obchode. Vnímavý čitateľ by zrejme uvítal i uvedenie stručného vývoja doložiek INCOTERMS počnúc r. 1923, keď uvedené doložky prvýkrát vydala Medzinárodná obchodná komora v Paríži (presne 6 doložiek) a uviedla do praxe v 13 štátoch.

Pri INCOTERMS je vhodné upozorniť, že uvedené doložky – okrem toho, že ich použitie v medzinárodnej obchodnej praxi už dávno zdomácnelo – sú v súčasnej medzinárodnej arbitrážnej praxi bežne i podkladom na vydanie medzinárodných rozhodcovských rozsudkov napr. v ICC arbitráži, pričom ich právna interpretácia nie je potrebná – medzinárodní rozhodcovia aplikujú INCOTERMS priamo bez odvolávky na konkrétny aplikovaný právny poriadok.

Vo štvrtej kapitole autor charakterizuje zmluvu o predaji podniku a zmluvu o nájme podniku, piata kapitola je venovaná leasingovej zmluve a zmluve o kúpe prenajatej veci. *Zmluva o úvere* je názov i hlavná téma šiestej kapitoly. Autor tu charakterizuje jednotlivé druhy úverov, predstavuje základné princípy a zásady poskytovania úverov. Užitočné sú posledné poznámky k zmluve o úvere, v ktorých autor navrhuje zakotvenie špecifického ustanovenia v úverovej zmluve, v súlade s ktorým bude dlžník povinný (v prípade

ukončenia zmluvného vzťahu v dôsledku nesplatenia dlžnej istiny a úrokov k zmluvne stanovenému termínu) zaplatiť celkovú novú dlžnú sumu, pozostávajúcu z nevrátenej čiastky celkovej sumy poskytnutého úveru a úrokov. Ak dlžník nezaplatí, mal by mať veriteľ oprávnenie úročiť i novú dlžnú sumu. Zaujímavou otázkou v tejto situácii je nepochybne i možnosť určenia zloženého úroku.

V siedmej kapitole autor podrobne popisuje právnu úpravu licenčnej zmluvy k predmetom priemyselného vlastníctva a v ôsmej kapitole zmluvu o uložení veci a zmluvu o skladovaní veci. Deviatu kapitolu s názvom *Zmluva o diele* je možné označiť za jednu z najprepracovanejších kapitol predkladanej monografie. Okrem klasického rozboru základných ustanovení a používaných pojmov pri príprave návrhu zmluvy o diele zahrňuje deviatu kapitolu i definíciu a charakteristiku stavby a podrobné grafické náčrty dodávateľských systémov. Autor ďalej pokračuje charakteristikou údajov o účastníkoch stavby, ako aj podrobným rozborom zodpovednosti za škodu. V závere deviatej kapitoly autor opäť poskytuje čitateľom hodnotné poznámky k zmluve o diele.

Desiatu kapitolu autor venoval mandátnej zmluve a komisionárskej zmluve, v jedenástej kapitole sa sústreďí na zmluvu o kontrolnej činnosti a v dvanástej kapitole na zmluvu o preprave. Trinásta kapitola je venovaná rozboru právnej úpravy zmluvy o sprostredkovaní a zmluvy o obchod-

nom zastúpení, v nasledovnej štrnásťtej kapitole autor stručne charakterizuje zmluvu o tichom spoločenstve.

Autorku recenzie najviac zaujala pätnásta kapitola monografie s názvom *Zmluvy bankových služieb*, konkrétne charakteristika zmluvy o otvorení akreditívu. Okrem charakteristiky základných ustanovení autor veľmi prístupnou formou analyzuje jednotlivé druhy akreditívov.

Závazkové vzťahy v medzinárodnom obchode sú témou šestnásťtej kapitoly. Komparatívna sedemnásť kapitola je venovaná porovnaniu obchodnozávazkových vzťahov v Českej republike a v Slovenskej republike. Autor upozorňuje na odlišnosti v § 261 ods. 2 pri vymedzení relatívnych obchodov, ako aj na ďalšie rozdiely v právnej úprave v českom a slovenskom obchodnom zákonníku (napr. § 262 a § 263). V záverečných poznámkach autor súčasne naznačuje i vhodný a vecný spôsob zosúladenia pripravovaného nového občianskeho a obchodného zákonníka v Českej republike.

Novú odbornú právnickú monografiu doc. JUDr. Karla Mareka, CSc. je možné jednoznačne odporučiť nielen právnikom v obchodnoprávnej praxi, ale aj vysokoškolským pedagógom, vedeckým pracovníkom a vďaka prehľadnému členeniu monografie, prístupnosti a kvalite textu v neposlednom rade i študentom všetkých právnických fakúlt.

JUDr. Katarína Chovancová, PhD.
odborná asistentka, BVŠP, Bratislava

Do vašej knižnice: **Obchodné spoločnosti.** **Aktuálne otázky a problémy**

Nevolná, Z. – Škrinár, A. (ed.): **Obchodné spoločnosti. Aktuálne otázky a problémy.** Plzeň : Aleš Čeněk, 2008, 301 s., ISBN: 978-80-7380-157-1

Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, s. r. o. vydalo publikáciu pod názvom *Obchodné spoločnosti, Aktuálne otázky a problémy*. Ide o knižné vydanie odborných príspevkov, ktoré zazneli na Medzinárodnej vedeckej konferencii v roku 2008 v Smoleniciach a ktorú organizovala Právnická fakulta Trnavskej univerzity pri príležitosti 10. výročia jej založenia a stretnutia katedier obchodného práva zo Slovenska a Česka. Na konferencii vystúpili s príspevkami renomovaní autori z oblasti obchodného práva, ako aj viacerí mladí predstavitelia teórie a praxe obchodného práva. Knižné vydanie týchto príspevkov je nesporne prínosom pre oblasť právnej vedy a praxe. Editormi predmetnej publikácie sú JUDr. Alexander Škrinár, CSc. a JUDr. Zuzana Nevolná, PhD.

Tematicky sa pozornosť venuje najmä právu obchodných spoločností. Vysoká aktuálnosť vyplýva tak zo skutočnosti, že v oboch krajinách v súčasnosti prebieha rekonštrukcia súkromného práva, ktorej výsledkom by malo byť vytvorenie unifikovaných občianskych zákonníkov, v rámci ktorých sa s úpravou obchodných spoločností neráta, ako aj zo skutočnosti, že pokiaľ ide o právnu úpravu obchodných spoločností a návrhy *de lege ferenda*, treba sa zamerať aj na praktické problémy aplikácie práva obchodných spoločností.

Z práva obchodných spoločností sa v mnohých príspevkoch pozornosti tešila právna úprava spoločnosti s ručením obmedzeným. A to nielen z dôvodu, že táto forma obchodnej spoločnosti patrí v praxi medzi najčastejšie využívané, ale aj preto, lebo v praxi stále vyvstáva množstvo aplikačných problémov. Možnosť použiť obchodný podiel ako nepenažný vklad do inej obchodnej spoločnosti a otázku zároku štiepenia obchodného podielu rozpracovala JUDr. Baňacká. Nepochybne zaujímavý príspevok doc. Černej po-

ukazuje na vývoj právnej úpravy spoločnosti s ručením obmedzeným v jednotlivých európskych krajinách, ktorý sa začal ako dôsledok vývoja komunitárnej judikatúry pri posudzovaní konformity kolíznych noriem práva spoločností niektorých členských štátov s primárnym európskym právom, v snahe zabrániť odchodu domácich zakladateľov do zahraničia. V príspevku mapuje hlavné zmeny, zaoberá sa problematikou prevoditeľnosti obchodného podielu v jednotlivých právnych úpravách a možnosti vystúpenia spoločníka zo spoločnosti s ručením obmedzeným. Na zmenu postupu pri oceňovaní nepenažného vkladu s účinnosťou od 1. januára 2008 poukazuje doc. Ďurica. Stále diskutovanou otázkou je aj tvorba vôle v rámci obchodných spoločností a postavenie štatutárnych orgánov, pričom pokiaľ ide o platnosť rozhodnutí štatutárnych orgánov pri nedodržaní postupov stanovených zákonom sa doc. Patakyová prikláňa skôr k zachovaniu ich platnosti. Náhľad do nemeckej reformy práva obchodných spoločností ponúka vo svojom príspevku doc. Pokorná. Ďalšie príspevky sa zaoberali napr. otázkou vylúčenia spoločníka zo spoločnosti s ručením obmedzeným, výkonu práv spoločníka v obchodnej spoločnosti, či zodpovednosti štatutárnych orgánov za škodu spôsobenú spoločnosti výkonom funkcie podľa Obchodného zákonníka. Na okraji záujmu však nezostala ani akciová spoločnosť, pričom jeden z príspevkov sa zaoberal problematikou stanov ako determinanta vnútorného života akciovej spoločnosti. Otázky výkonu majetkových práv akcionárov

v prípade, že im boli vydané dočasné listy, prípadne vtedy, ak akcionárovi dočasné listy alebo akcie neboli vydané vôbec sa vo svojom príspevku venuje prof. Eliáš.

Tak ako v práve obchodných spoločností zaznamenávame vplyv komunitárneho práva, komunitárne právo ovplyvňuje aj zmluvné právo členských štátov EÚ. Do publikácie sú preto zaradené aj príspevky, ktoré odzneli v druhej časti konferencie a boli venované vplyvu komunitárneho práva na zmluvné právo SR, resp. ČR, ale aj vplyvu transpozície smerníc na obchodné právo, otázkam hospodárskej súťaže, konkrétne z aspektu zneužitia dominantného postavenia. Otázky fixácie cien sa vo svojom príspevku venoval prof. Bejček, zadávanie verejných zákaziek podrobne rozpracoval doc. Marek, vymedzeniu pojmu *podnik* v súvislosti s nedávno rezonujúcou otázkou právneho charakteru zdravotných poisťovní je venovaný príspevok prof. Kubička.

Okrem spomenutých sú do obsahu publikácie zahrnuté aj ďalšie, nemenej zaujímavé príspevky. Je zrejmé, že pestrý obsah brožovanej publikácie zaujme široké spektrum čitateľov, nakoľko na svojich 300 stranách ponúka množstvo zaujímavých a podnetných myšlienok, využiteľných v právnej teórii i praxi, ako aj návrhov *de lege ferenda* pre oblasť práva obchodných spoločností, ale aj zmluvného práva.

Mgr. Iveta Cvrkalová

interná doktorandka na PF TU v Trnave
advokátska koncipientka

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo SAK zasadalo 12. a 13. marca 2009 v Bratislave. V prvý deň zasadnutia sa zaoberalo odvolaniami proti rozhodnutiam disciplinárnych senátov, nasledujúci deň rokovalo podľa schváleného programu. Overovateľom zápisnice z 12. marca bol JUDr. Procházka, zápisnicu z 13. marca overoval JUDr. Kolesár.

Predseda SAK JUDr. Detvai informoval, že kancelária komory spracovala a predložila pripomienky k návrhu vyhlášky MS SR, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MS SR č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb. Ministerstvo spravodlivosti SR predloží návrh advokátskej tarify do pripomienkového konania.

JUDr. Detvai ďalej informoval, že v dňoch 19. až 21. februára 2009 sa s JUDr. Michalkovou zúčastnili na prezidentskej konferencii vo Viedni. Jej hlavnou témou bolo kolektívne odškodnenie a úloha advokátskeho povolania v rámci zákona o ochrane spotrebiteľov. Na konferencii odzneli zaujímavé prednášky. Rakúska advokátska komora súhlasila s prekladom odborných príspevkov a ich následným uverejnením v *Bulletine slovenskej advokácie*

JUDr. Detvai tiež informoval, že 9. marca 2009 sa na pozvanie predsedu Českej advokátskej komory zúčastnili s JUDr. Michalkovou a Mgr. Marečkou na rokovaní predsedov advokátskych komôr strednej Európy. Správu zo stretnutia prinášame v tomto čísle bulletinu na s. 40.

JUDr. Detvai, JUDr. Havlát, JUDr. Ludík a JUDr. Popovec boli za SAK prítomní na prehliadkach iných priestorov u advokátov. Z príkazu na prehliadku vyplynulo, že malo dôjsť ku korupcii pri realizácii developerského projektu. Bolo vydané iba uznesenie o trestnom stíhaní vo veci, nie o trestnom stíhaní konkrétnych osôb. V tejto súvislosti členovia P SAK **poverili** pracovnú skupinu pre trestné právo pripraviť návrh opatrení, ktorými by SAK reagovala na činnosť orgánov činných v trestnom konaní pri prehliadkach priestorov, kedy dochádza k porušovaniu zákona zasahovaním do práv občanov – klientov, ktorí nie sú trestne stíhaní ani podozriví zo spáchania trestnej činnosti, najmä pokiaľ ide o počítačové zostavy a systémy.

JUDr. Michalková informovala o stave súdnych konaní. V tejto súvislosti P SAK diskutovalo o žiadosti JUDr. L. P. ohľadne výšky povinných príspevkov

na činnosť komory vzhľadom na to, že Krajský súd v Košiciach zrušil rozhodnutie SAK o pozastavení výkonu advokácie z dôvodu uvedeného v § 250j ods. 3 OSP. Predsedníctvo SAK **odpustilo** JUDr. L. P. príspevok na činnosť SAK za roky 2008 a 2009 podľa § 4 ods. 2 písm. e Uznesenia konferencie advokátov o príspevku na činnosť SAK z 19. júna 2004 a **pozastavilo** JUDr. L. P. výkon advokácie podľa § 8 ods. 1 písm. c zákona o advokácii. Zároveň **poverilo** kanceláriu komory po doručení odsudzujúceho rozsudku pripraviť rozhodnutie o pozastavení výkonu advokácie.

Predsedníctvo SAK **prerokovalo** návrhy na vyčiarknutie advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. f zákona o advokácii, o ktorých nerozhodlo z rôznych dôvodov na zasadnutí 7. februára 2009. Mená vyčiarknutých advokátov budú uverejnené na stránkach bulletinu po nadobudnutí účinnosti rozhodnutí.

V rámci ekonomických otázok, ktoré uviedla riaditeľka ekonomického odboru SAK Ing. Vargová, členovia P SAK prerokovali žiadosti o odpustenie príspevku na činnosť SAK na rok 2009, o účelovú pôžičku podľa § 6 Uznesenia konferencie advokátov o sociálnom fonde a o odpustenie pokuty za oneskorené zaplatenie príspevku na činnosť SAK za rok 2006.

Po prerokovaní žiadosti nájomcu kaviarne *Café Advokát* o zníženie nájomného za mesiace január, február a marec 2009 Predsedníctvo SAK **súhlasilo** s podmieneným znížením od 1. januára 2009 na tri mesiace o jednu štvrtinu. Podmienkou je zaplatenie doteraz splatného nájomného do podpisu dodatku k nájomnej zmluve; nájomné je splatné dňom podpisu dodatku.

Predsedníctvo SAK **vzalo na vedomie** informáciu JUDr. Völgyfyovej o stave vymáhania pohľadávok SAK.

Predsedníctvo SAK **prijalo uznesenie** o príspevku na regionálne vzdelávacie podujatia, ktoré predložil JUDr. Popovec (viď *Vestník*, čiastka 17, ktorý je prílohou tohto čísla Bulletinu slovenskej advokácie).

Členovia P SAK **prerokovali** návrhy na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 2 písm. b zákona o advokácii a **pozastavili** výkon advokácie

Advokátom do pozornosti

Slovenská advokátska komora upozorňuje advokátov, že v spolupráci s Úradom na ochranu osobných údajov spracovala bezpečnostný projekt podľa zákona o ochrane osobných údajov na účel splnenia požiadaviek zákona, ktoré budú od 1. apríla 2009 kontrolovať pracovníci úradu v advokátskych kanceláriách.

Okrem toho bol spracovaný aj plán vlastnej činnosti podľa zákona o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Oba projekty nájdete na www.sak.sk v sekcii pre advokátov.

JUDr. J. Š., Mgr. P. Š., JUDr. J. U.,
JUDr. M. F. a JUDr. J. M.

Predsedsníctvo SAK **prerokovalo** žiadosti advokátov o zapísanie advokátskych koncipientov do zoznamu advokátskych koncipientov, o vykonanie zmien v zápisoch koncipientov v dôsledku zmeny zamestnávateľa a o vyčiarknutie zo zoznamu advokátskych koncipientov v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta, žiadosti advokátskych koncipientov o započítanie inej právnej praxe do praxe advokátskeho koncipienta, žiadosti o zápis do zoznamu advokátov, informácie o pozastavení výkonu advokácie, o zrušení pozastavenia výkonu advokácie a o vyčiarknutí zo zoznamu advokátov, žiadosti advokátov o zápis do zoznamu usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností, informácie o zmenách právnej formy obchodných spoločností a o pristúpení spoločníkov a o vyčiarknutí z uvedených zoznamov.

Kancelárii SAK bol doručený rozsudok NS SR, ktorým bolo zamietnuté odvolanie JUDr. P. P. proti odsudzujúcemu rozsudku Špeciálneho súdu pre úmyselný trestný čin podplácania. Rozsudok nadobudol právoplatnosť 9. septembra 2008. Predsedsníctvo SAK **vyčiarklo** JUDr. P. P. zo zoznamu advokátov podľa § 7 ods. 1 písm. d zákona o advokácii.

Riaditeľka odboru medzinárodných vzťahov Mgr. Marečková informovala, že CCBE zriaďuje pracovnú skupinu, ktorá sa bude zaoberať problematikou európskej verejnej listiny a spracovaním pozície CCBE ešte pred prijatím avizovanej Zelenej knihy. Predsedsníctvo SAK

poverilo Mgr. Strážnického zúčastniť sa na prvom zasadnutí pracovnej skupiny pre európsku verejnú listinu v Bruseli.

Mgr. Marečková ďalej informovala, že spoločné stretnutie s predstaviteľstvom Českej advokátskej komory sa uskutoční 26. júna 2009 v hoteli Partizán na Táloch a 24. apríla 2009 sa v Budapešti uskutoční stretnutie s predsedsníctvom Maďarskej advokátskej komory, ktorého sa okrem členov Predsedsníctva SAK zúčastnia aj predseda RK SAK JUDr. Smetana a predseda DK SAK JUDr. Filo.

Členovia P SAK **vzali na vedomie** informácie Mgr. Marečkovej.

V rámci bodu *Rôzne* členovia P SAK **prerokovali** návrh spolupráce s HSBC Bank plc. Po diskusii **poverili** predsedu

SAK JUDr. Detvaia rokovať s HSBC Bank plc o iných podmienkach spolupráce.

JUDr. Popovec informoval, že v spolupráci s JUDr. Kalatom a Úradom na ochranu osobných údajov spracoval bezpečnostný projekt podľa zákona o ochrane osobných údajov za účelom splnenia požiadaviek zákona, ktoré budú od 1. apríla 2009 kontrolovať pracovníci úradu v advokátskych kanceláriách. Okrem toho bol spracovaný aj plán vlastnej činnosti podľa zákona o boji proti legalizácii príjmov z trestnej činnosti. Predsedsníctvo SAK **poverilo** kanceláriu komory uverejniť oba dokumenty na webovskej stránke SAK.

Spracovala -no-

Pýta(j)te sa predsedníctva

Akú prax advokátskeho koncipienta akceptuje SAK? Zapíše ma SAK do zoznamu advokátskych koncipientov, ak môj vznik pracovného pomeru advokát oznámi oneskorene?

Mgr. J. M.

advokátsky koncipient

Prax advokátskeho koncipienta začína plynúť zápisom do zoznamu advokátskych koncipientov. Slovenská advokátska komora zapíše advokátskeho koncipienta k dátumu vzniku pracovného pomeru s advokátom, prípadne s obchodnou spoločnosťou poskytujúcou právne služby podľa zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o advokácii“). V prípade, ak pracovný pomer vznikol pred doručením žiadosti o zápis do zoznamu advokátskych koncipientov, SAK vykoná zápis so spätnou účinnosťou, maximálne však jeden mesiac dozadu. Prax advokátskeho koncipienta neplynie počas materskej dovolenky, rodičovskej dovolenky, prípadne inej prekážky, kedy nedochádza k reálnemu výkonu praxe (napr. neplatené študijné voľno), tiež počas pozastavenia výkonu praxe advokátskeho koncipienta podľa § 8 zákona o advokácii (primerané použitie ustanovenia § 8 zákona o advokácii podľa § 63 ods. 2 zákona o advokácii). Plynutie praxe advokátskeho koncipienta sa končí jeho vyčiarknutím zo zoznamu advokátskych koncipientov podľa § 7 zákona o advokácii (primerané použitie ustanovenia § 7 zákona o advokácii podľa § 63 ods. 2 zákona o advokácii), vyčiarknutím advokáta alebo obchodnej spoločnosti poskytujúcej právnej služby podľa zákona o advokácii z príslušného zoznamu vedeného komorou alebo skončením pracovného pomeru advokátskeho koncipienta s advokátom alebo obchodnou spoločnosťou poskytujúcou právne služby podľa zákona o advokácii. Advokát, resp. obchodná spoločnosť poskytujúca právne služby podľa zákona o advokácii sú povinní komore bez zbytočného odkladu oznámiť skončenie pracovného pomeru s advokátskym koncipientom.

Postrehy zo stretnutia prezidentov advokátskych komôr strednej Európy

Tradičné stretnutie sa konalo 8. a 9. marca 2009 v Brne. Pozvanie predsedu Českej advokátskej komory (ČAK) prijal predseda Rakúskej advokátskej komory (RAK) Dr. Benn-Ibler a zástupkyňa RAK v CCBE Dr. Prunbauer-Glaser, predseda Budapeštianskej advokátskej komory Dr. Réti v sprievode Dr. Németha, predsedníčka Poľskej advokátskej komory (PAK) Dr. Agacka-Indecká a predseda Saskej advokátskej komory Dr. Abend. SAK zastupovali predseda JUDr. Detvai, JUDr. Michalková ako členka slovenskej delegácie v CCBE a Mgr. Marečková. Za organizátora boli prítomní predseda ČAK JUDr. Jirousek, podpredsedovia JUDr. Vychopeň a JUDr. Poledník, zástupca českej delegácie v CCBE JUDr. Mokřý a pracovníci kancelárie ČAK.

Rokovanie otvoril predseda ČAK JUDr. Jirousek. Prvým bodom rokovania bol **konzultačný dokument o štruktúre rozhodovania v CCBE**, ktorý pripravila pracovná skupina CCBE pre revíziu stanov. Materiál analyzuje súčasný stav a načrtáva riešenia. Uvažuje o vytvorení tzv. Výkonnej rady a o spôsobe jej fungovania, o zmenách činnosti Stáleho

výboru pri prijímaní stratégií a príprave dokumentov, o zániku funkcie druhého viceprezidenta CCBE, o zmene hlasovania pri prijímaní rozhodnutí, o predĺžení funkčného obdobia prezidenta CCBE a o zriadení Senátu bývalých prezidentov CCBE. JUDr. Jirousek vyslovil názor, že navrhované zmeny neprinesú zlepšenie činnosti CCBE; treba posilniť postavenie prezídia CCBE, predĺžiť funkčné obdobie prezidenta na 4 roky a zriadiť nový orgán, ktorého členmi by boli prezidenti národných komôr. Stretávali by sa raz ročne a rozhodovali by o politickom zameraní CCBE. Stály výbor CCBE by rokoval raz štvrtročne; jediným stálym výborom CCBE by mal byť finančný výbor, ostatné výbory by sa zriaďovali ad hoc. Informoval o stretnutí s prezidentom Nemeckého advokátskeho združenia JUDr. Filgesom. Zamýšľali sa nad ďalším smerovaním CCBE, resp. či nebude potrebné do budúcnosti uvažovať o kreovaní „Európskej advokátskej komory“.

JUDr. Michalková prezentovala stanovisko SAK. Negatívne sme sa vyjadrili k zriadeniu Výkonnej rady a podporili

sme návrh RAK zvýšiť počet viceprezidentov so súčasnou zmenou voľby prezidenta a viceprezidentov v Stanovách CCBE. Podľa názoru SAK by však postáčovali štyria viceprezidenti na rovnakej úrovni. Funkčné obdobie členov Prezídia by bolo 2-3 ročné, po jeho uplynutí by sa konali voľby na Plenárnom zasadnutí CCBE; na zvolenie by bola potrebná kvalifikovaná dvojtretinová väčšina. Členovia rozšíreného Prezídia by mohli efektívnejšie pracovať a rozdeliť si úlohy.

JUDr. Detvai vyslovil názor, že súčasná štruktúra a fungovanie CCBE zodpovedá dobe jej vzniku. Odvtedy v európskych štruktúrach došlo k zmenám, ktoré sa do CCBE nepremietli. Navrhoval vytvoriť prezidentský orgán podobný konferencii prezidentov, ktorá sa každoročne koná vo Viedni, ale s iným zameraním: prezidenti by riešili najzávažnejšie problémy, ktoré vznikajú v oblasti poskytovania právnych služieb.

JUDr. Jirousek upozornil, že viac ako 80 % národnej legislatívy podmieňujú európske predpisy, a preto bude dôležité posilniť úlohu CCBE vo vzťahu k rozhodovacím štruktúram únie; momentálne advokácia pociťuje nedostatočný lobing v mieste sústredenia primárnej normotvorby.

JUDr. Mokřý upozornil, že komory zdieľajú spoločné právne tradície, ale vzhľadom na rozdielnosť právnych systémov je na pôde CCBE niekedy ťažké dospieť k zhode. Bolo by vhodné, aby sa predsedovia komôr stretávali na vyšších grémiách - konferenciách prezidentov spolu so zástupcami CCBE a iných medzinárodných organizácií s cieľom for-

← *Českí hostitelia (sprava) JUDr. Jirousek, JUDr. Vychopeň a JUDr. Poledník*

↑ Zo zasadnutia (sprava) Dr. Benn-Ibler, Dr. Réti, Dr. Németh, Dr. Agacka-Indecka, JUDr. Mokry a pracovníčky kancelárie ČAK JUDr. Doležalová a PhDr. Chaloupková

mulovať odporúčania (rezolúcie) a vytvoriť platformu na priamu konfrontáciu názorov. V prípade neodkladných záležitostí však nie je možné čakať na prezidentské fórum, a preto si myslí, že súčasná štruktúra CCBE v tomto smere vyhovuje. Prezident by sa mal zamerať namiesto plnenia administratívnych úloh na propagáciu CCBE v európskych orgánoch.

JUDr. Detvai vyslovil názor, že fórom, o ktorom uvažuje JUDr. Mokry, by mohla byť viedenská prezidentská konferencia so zameraním obsahu na základné problémy a určovanie politiky CCBE.

JUDr. Vychopeň upozornil, že Stanovy CCBE popisujú jej účel ako konzul-

tačného a poradenského orgánu, čo nezodpovedá súčasnej úlohe tejto nadnárodnej organizácie ako zástupcu národných komôr.

Dr. Abend poukázal, že CCBE je dôležitá pre zastupovanie záujmov národných komôr na európskej úrovni, ale v súčasnosti nemôže existovať jednotná európska komora vzhľadom na rozdielne profesijné práva advokátov v členských štátoch EÚ a ich rôzne postavenie. Zárodok jednotnej európskej komory teoreticky vidí v CCBE. Nemecká spolková advokátska komora zdržanlivejšie pristupuje k zriadeniu grémiá prezidentov, ale súhlasí s rozšírením počtu viceprezidentov CCBE.

Dr. Ibler zhrnul diskusiu do výstižnej myšlienky: „Je dôležité žiť tak, ako keby sme už boli ďalej.“ Venoval sa najmä dĺžke funkčného obdobia rozšíreného prezídia CCBE: ak bude príliš dlhé, rovnako dlho potrvá, kým sa do prezídia dostanú zástupcovia menších národných komôr. Pripojil sa k názoru nemeckých kolegov, pokiaľ ide o vytvorenie „Snemu prezidentov“.

Dr. Réti podporil myšlienky načrtnuté v konzultačnom dokumente; súčasne vyslovil námietky k súčasnému byrokraticizmu CCBE.

Dr. Agacka-Indecka informovala, že PAK sa k materiálom CCBE zatiaľ nevyjadrila, pretože musí vypracovať spoločné

↓ Záber zo zasadnutia (sprava) JUDr. Detvai, JUDr. Michalková, Mgr. Marečková, Dr. Abend, Dr. Prunbauer-Glaser, Dr. Benn-Ibler a Dr. Réti

↑ JUDr. Detvai v rozhovore s Dr. Benn-Iblerom a Dr. Prunbauer-Glaser
 ↓ Účastníci konferencie v Brne

stanovisko s Komorou právnych poradcov. Podporujú návrh zvýšiť počet viceprezidentov a predĺžiť funkčné obdobie prezidenta, pretože 1 rok nestačí na vybudovanie potrebných kontaktov.

Dr. Jirousek diskusiu zhrnul do nasledovných bodov: ● **situácia k radikálnym štrukturálnym zmenám v organizácii CCBE ešte nenastala, ale o existujúcich problémoch treba diskutovať;** ● **zástupcovia prítomných advokátskych komôr nepodporujú myšlienku kreovať Výkonnú radu ako nový orgán CCBE;** ● **zástupcovia prítomných advokátskych komôr súhlasia s posil-**

nením prezídia CCBE, jeho prezidenta. Navrhujú predĺžiť funkčné obdobie prezidenta na 2 roky.

Druhým bodom rokovania bola **diskusia o európskej verejnej listine**, ku ktorej prijal Európsky parlament 18. decembra 2008 na podnet Rady notárov EÚ rezolúciu. Obsahuje odporúčania pre Komisiu, aby pripravila nový právny predpis. Európskou verejnou listinou by mali byť iba listiny vydávané notármi. Pred spracovaním návrhu predpisu musí Komisia najneskôr v decembri 2009

spracovať zelenú knihu s otázkami, na ktoré budú môcť zainteresované subjekty odpovedať. Až na základe záverov z odpovedí pripraví Komisia návrh právneho predpisu, ktorý by zaviedol systém vzájomného uznávania a výkonu verejných listín v EÚ a s tým súvisiace postupy overovania autenticity a platnosti verejných listín v cezhraničných veciach. CCBE sa snaží presadiť, aby verejnými listinami neboli iba notárske listiny, ale aj listiny vyhotovované advokátmi. V niektorých členských štátoch neexistuje inštitút notára a verejné listiny vydávajú iba advokáti, v iných je možné paralelne vydávanie týchto listín oboma profesiami. V súvislosti s iniciatívou Parlamentu sa vynára otázka, či majú národné komory bojovať, aby mohli verejné listiny vydávať aj advokáti, či týmto krokom nedôjde k ohrozeniu nezávislosti a ako ovplyvní prípadné zverenie právomoci vydávať verejné listiny advokátom možnosť zásahov štátnej správy do samosprávnych kontrolných právomocí.

Dr. Benn-Ibler a Dr. Réti informovali o modeloch, ktoré fungujú v Rakúsku a Maďarsku. Predovšetkým treba zadefinovať obsah pojmu „európska verejná listina“ ako autentického aktu a jeho rozsah s presným vyčlenením právomocí. Podľa názoru Dr. Benn-Iblera nehrozí advokátom v prípade prevzatia časti

tejto agendy notármi nebezpečenstvo. Výnimočné postavenie v zmluvnej agende majú advokáti v Maďarsku, do ich výlučnej kompetencie patrí právo pripraviť zmluvu o prevode nehnuteľnosti, zápis do obchodného registra a spisovanie manželských zmlúv.

JUDr. Jirousek odporučil na pôde CCBE spracovať informačný materiál na účely porovnania situácie v jednotlivých krajinách.

JUDr. Vychopeň dal na úvahu pozitívne vymedzenie zoznamu listín, ktoré by mohli spisovať advokáti.

Prítomní zástupcovia komôr dospeli k záveru, že treba definovať pojem „európska verejná listina“. Názory, čo by malo do tejto kategórie patriť, sa medzi delegáciami rôznia. V tejto oblasti vzniká priestor pre lobistické aktivity CCBE.

Živo sa diskutovalo aj o **registrácii komôr v registri subjektov vyvíjajúcich činnosť, ktorá smeruje k ovplyvneniu tvorby politik a rozhodovacích procesov v rámci inštitúcií Spoločenstva** a pokiaľ áno, v ktorej zo štyroch kategórií. CCBE odporučila komorám registrovať sa v II. kategórii ako profesijné združenia. Rakúski a nemeckí kolegovia sa vzhľadom na svoje verejnoprávne postavenie rozhodli registrovať v IV. kategórii ako iné organizácie v podkategórii združenie verejných orgánov.

Dr. Abend informoval, že Nemecká spolková advokátska komora sa bude registrovať v IV. kategórii, CCBE a DeutscherAnwaltsverein v II. vzhľadom na odlišné postavenie.

JUDr. Detvai oznámil, že SAK sa zatiaľ nezaregistrovala. Rozhodne sa na

základe bližších informácií o povinnostiach vyplývajúcich z registrácie.

Prítomní konštatovali, že českí kolegovia boli vynikajúcimi hosťami po stránke odbornej i spoločenskej. Dohodli sa, že nasledujúce stretnutie predsedov komôr strednej Európy sa uskutoční v Poľsku.

Dr. Jirousek navrhol, aby každá komora na budúce stretnutie pripravila materiál v anglickom jazyku na tému „Korene advokácie do založenia advokátskych komôr“.

SAK aj touto cestou ďakuje ČAK za aktívny prístup k prediskutovaným otázkam, za výbornú organizáciu a pohostinnosť.

JUDr. Darina Michalková
členka slovenskej delegácie v CCBE

Zo zasadnutia Stáleho výboru CCBE vo Viedni

Vo Viedni sa 19. februára 2009 uskutočnilo pravidelné zasadnutie Stáleho výboru CCBE.

Medzi kľúčové body programu mala pôvodne patriť diskusia o návrhu pracovnej skupiny pre zmenu Štatútu CCBE. Počas rokovania predseda pracovnej skupiny oboznámil zástupcov delegácií s obsahom ich reakcií na jednotlivé návrhy inštitucionálnej reformy. Konštatoval, že s azda najväčšou zdržanlivosťou sa stretla myšlienka vytvorenia Výkonnej rady, ktorá by prevzala množstvo rozhodovacích právomocí Stáleho výboru. Naopak, relatívne výraznú podporu dostal návrh na zvýšenie počtu viceprezidentov CCBE a vo všeobecnosti myšlienka postupného zavádzania systémových zmien do inštitucionálnej architektúry CCBE s cieľom zvýšiť efektívnosť jej rozhodovania. Delegáti Stáleho výboru sa napokon uspokojili s informačnou reflexiou doterajšieho postupu pracovnej skupiny a na záver

súhlasili s predĺžením mandátu pre pracovnú skupinu na ďalšie pokračovanie v príprave takých zmien v štatúte CCBE, pri ktorých sa predpokladá väčšinová zhoda.

Oveľa výraznejšia diskusia sa v pléne „strhla“ k návrhu Komisie na spoločnú komunitárnu úpravu predpisov, ktoré sa týkajú hromadných spotrebiteľských žalôb. Jablkom sváru sa stala otázka, či má CCBE presadzovať, aby sa komunitárna úprava týkala len sporov s cezhraničným rozmerom alebo všetkých vecí s cezhraničným dopadom. Po plameňnej diskusii (ktorej priebeh by v nepoučenom divákovi mohol vyvolať mylný dojem, že práve CCBE rozhodne, v akej podobe bude úprava prijatá) dospel Stály výbor k názoru, že nebude presadzovať žiadny výklad predmetného ustanovenia, ale nechá ho na Komisii.

Pre slovenského advokáta bolo veľmi zaujímavé aj rokovanie k otázke tzv. alternatívnych obchodných štruktúr pre

právnické firmy. V pléne sa opakovane objavili názory, že spoločníkmi vo firmách, ktoré poskytujú právne služby, by mali byť napríklad aj architekti, stavební inžinieri, účtovníci alebo príslušníci iných profesií, ktorých služby advokáti využívajú nielen pre vlastné potreby, ale aj pre potreby klientov pri zastupovaní.

K ďalším otázkam odzneli „iba“ zhrňujúce informácie. Išlo napríklad o finálnu rezolúciu Európskeho parlamentu k návrhu právneho predpisu rozširujúceho komunitárny prvok aj do oblasti overovania verejných listín, o pokusy CCBE intenzívne lobovať za konkrétnu podobu komunitárnych predpisov s dosahom na výkon advokácie, o niektoré „stavovské“ kauzy pred súdmi členských štátov alebo Súdnym dvorom ES a pod. Do tejto skupiny patrí aj informácia o komunikácii CCBE s komisárom Kallasom a o postoji Komisie k možnosti, resp. povinnosti právnických kancelárií registrovať sa v registri lobingových organizácií pôsobiach v rámci Spoločenstva. Naopak, rozhodnutie prijalo CCBE vo veci návrhu rezolúcie na spoluprácu disciplinárnych orgánov v Amerike a v Európe.

doc. JUDr. Radoslav Procházka
zástupca SAK v CCBE

Zmeny v zozname advokátov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2009

Do zoznamu advokátov boli zapísaní:

JUDr. Silvia Bartková

Legionárska 14, 911 01 Trenčín
tel./fax: 032/6586500, tel.: 0903/468889
bartko.martin@stonline.sk

doc. JUDr. Branislav Fridrich, PhD.

Kocelova 9, 821 08 Bratislava
tel.: 02/55561942, 0905/600444
fax: 02/55561818

branislav.fridrich@flaw.unisa.sk

Mgr. Dagmar Hamžiková

Štefnovičova 7, 811 04 Bratislava
tel.: 0905/977970

Mgr. Štefan Jakab

Hlavná 168, 077 01 Kráľovský Chlmec
tel.: 0907/821722

jakab.stefan@gmail.com

JUDr. Martina Jenčová

Slovenská 69, 080 01 Prešov
tel.: 0903/019953

jencova.martina@gmail.com

JUDr. Zuzana Plháková Kondrlíková

Podzámska 36, 940 01 Nové Zámky
fax: 035/6426270

plhakova@orangemail.sk

JUDr. Martin Kostrej

Kpt. Nálepku 8, 071 01 Michalovce
tel.: 056/6871521, 0905/221420
fax: 056/6888961

martin.kostrej@zoznam.sk

Mgr. Henrich Schindler

Skuteckého 30
974 01 Banská Bystrica
tel.: 0905/749594

henrich.schindler@post.sk

JUDr. Silvia Šimková

Terchovská 15, 900 28 Zálesie
simkova.silvia@gmail.com

JUDr. Oľga Štuchalová

Kozia 20, 811 03 Bratislava
tel.: 0905/710766

Výkon advokácie majú pozastavený podľa § 8 ods. 1 písm. a, d zákona o advokácii:

JUDr. Judita Balážiková, Hron. Beňadik
od 1. 2. 2009

JUDr. Petra Cupaníková, Bratislava
od 1. 4. 2009

JUDr. Radovan Groman, Bratislava
od 4. 2. 2009

JUDr. Jana Keselicová, Svidník
od 4. 2. 2009

JUDr. Miroslav Kohout, Trenčín
od 12. 1. 2009

JUDr. Eva Mészárosová, Bratislava
od 4. 2. 2009.

JUDr. Miriam Srogončíková, Námestovo
od 4. 2. 2009

Výkon advokácie má pozastavený v zmysle § 8 ods. 2 písm. b zákona o advokácii:

JUDr. Marián Timčo, Trebišov
od 6. 2. 2009

Výkon advokácie obnovili v zmysle § 10 zákona o advokácii:

JUDr. Klára Decsiová, Nové Zámky
od 1. 3. 2009

Mgr. Martina Krišová, Bratislava
od 1. 3. 2009

Mgr. Kristína Ňaňková, Nitra
od 1. 3. 2009

JUDr. Oľga Šimová, Rožňava
od 1. 3. 2009

Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. c zákona o advokácii:

JUDr. Karin Blahová, Banská Bystrica
od 1. 3. 2009

JUDr. Milena Blažeková, Komárno
od 1. 4. 2009

JUDr. Antónia Hakeľová, Martin
od 2. 2. 2009

JUDr. Ondrej Krajčo, Bratislava
od 6. 2. 2009

JUDr. Božena Puškárová, Humenné
od 1. 2. 2009

JUDr. Oľga Reháková, Bratislava
od 22. 1. 2009

JUDr. Dagmar Selecká, Brno
od 1. 1. 2009

JUDr. Zdenka Škarová, Bratislava
od 5. 2. 2009

JUDr. Darina Špičáková, Stará Ľubovňa
od 5. 2. 2009

JUDr. Anna Žeňuchová, Snina
6. 11. 2008

Zo zoznamu advokátov boli vyčiarknutí podľa § 7 ods. 1 písm. a zákona o advokácii:

JUDr. Milan Benko, Zvolen
od 15. 2. 2009

JUDr. Emil Ďuriač, Mengusovce
od 24. 5. 2007

Koncipientky hľadajú zamestnanie

Mgr. Ivana Hanusová

Víglašská 2, 851 07 Bratislava
tel.: 0903/233516

Maturovala na Gymnázium F. G. Lorca a promovala na PF UK v Bratislave.

Ovláda nemčinu (certifikát zo Štátnej jazykovej školy v Bratislave – stupeň pokročilá), angličtinu (strednepokročilá), prácu s PC (Windows, Word, Excel, Internet Explorer, Outlook, PowerPoint, Adobe Acrobat). Má vodičský preukaz skupiny B. Doterajšia prax: Exekutorský úrad v Pezinku.

Má záujem o prácu v niektorej bratislavskej advokátskej kancelárii.

JUDr. Adela Zdenovcová

Vranovská 57, Bratislava
tel.: 0907/145689

zdenovcova-a@post.sk

Absolventka Právnickej fakulty UMB Banská Bystrica (2005). Ovláda prácu s PC, aktívne angličtinu a nemčinu, pasívne francúzštinu. Absolvovala viacročnú prax a stáž v advokácii.

Má skúsenosti v oblasti obchodného práva, práva EÚ, konkurzu a vyrovnania. Má záujem o prácu v niektorej bratislavskej advokátskej kancelárii.

Spracovala: Vilma Slopovská

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Zmeny v zozname advokátskych koncipientov za obdobie od 16. februára do 15. marca 2009

Do zoznamu advokátskych koncipientov boli zapísaní:

Mgr. Katarína Bašternáková

u JUDr. Andrei Koczkás, Komárno

Mgr. Viktor Beran

u JUDr. Pavla Erbena, Bratislava

Mgr. Helena Bučeková

v obch. spol. Fogta s. r. o., Banská Bystrica,
zast. JUDr. Romanom Fogtom

Mgr. Matej Čontofalský

u JUDr. Milana Slobodníka, Košice

Mgr. Juraj Čorba

v obch. spol. CVD s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Erikou Csekés

Mgr. Lucia Došeková

v obch. spol. Squire Sanders s. r. o., Bra-
tislava, zast. Mgr. Juliánom Juhászom

Mgr. Jana Drgoncová

u JUDr. Jána Drgonca DrSc., Bratislava

Mgr. Jana Fabianová

v obch. spol. UNITED LAWYERS s. r. o.,
Bratislava, zast. JUDr. Jozefom Štefánikom

JUDr. Jana Faybík

u JUDr. Ľuboša Frolkoviča, Bratislava

Mgr. Bohuslav Gelatka

u JUDr. Václava Jaroščiaka, Žilina

JUDr. Ján Golian, PhD.

u JUDr. Miroslava Mikuša, Bratislava

Mgr. Erika Höfferová

u JUDr. Róberta Gombalu, Lučenec

JUDr. Matúš Hrib

u JUDr. Lucie Jurgovej, Poproč

JUDr. Tomáš Hrnčiar

v obch. spol. Squire Sanders s. r. o.,
Bratislava, zast. Mgr. Juliánom Juhászom

JUDr. Andrej Hudcovic

u JUDr. Jána Legerského, Trenčín

JUDr. Miroslava Husovská

u JUDr. Tomáša Gogu, Košice

Mgr. Bohdan Jakubis

u JUDr. Júliusa Brichtu, Bratislava

Mgr. Katarína Jančárová

u JUDr. Márie Bustinovej, Trenč. Teplice

Mgr. Alexander Jesenský

u JUDr. Marcela Jurka, Košice

Mgr. Zuzana Kamenská

u JUDr. Marka Polakoviča, Bratislava

JUDr. Ľuboslav Kašuba

u JUDr. Ing. Bernarda Pekára,
Banská Bystrica

Mgr. Zdenka Konštiaková

u JUDr. Ivice Firstovej, Dolný Kubín

Mgr. Lukáš Kovanič

v obch. spol. Puchalla & partners s. r. o.,
Košice, zast. JUDr. Martinom Puchallom

JUDr. Patrícia Kráľová

v obch. spol. PROLEGAL, s. r. o.,

Bratislava, zast. JUDr. Mariánom Janásom

Mgr. Imrich Kropuch

v G. Lehnert, k. s., Bratislava,
zast. JUDr. Jánom Ondrušom

Mgr. Lenka Lietavová

u Mgr. Ing. Jaroslava Penca, Bratislava

Mgr. Ján Longauer

u JUDr. Maroša Prosmána, Trnava

Mgr. Lucia Lonská

u JUDr. Margity Lonskej, Bratislava

Mgr. Tomáš Machala

u JUDr. Jiřího Machalu, Zvolen

JUDr. Ladislav Malik

u JUDr. Štefana Straku, Košice

Mgr. Martina Maňúrová

v obch. spol. Squire Sanders, s. r. o.,
Bratislava, zast. Mgr. Juliánom Juhászom

Mgr. Karol Margeta

v obch. spol. El Partners, s. r. o., zast.

JUDr. Ing. Michaelom Simanom, DEA

Mgr. Tomáš Motýl

v obch. spol. G. Lehnert, k. s., Bratislava,
zast. JUDr. Jánom Ondrušom

Mgr. Lukáš Mozoľa

u JUDr. Radka Petruňa, Zvolen

Mgr. Lucia Nedomová

u JUDr. Jitky Hasíkovej Doubekovej,
Bratislava

JUDr. Hamid Omed

u JUDr. Pavla Kissa, Košice

Mgr. Jana Pančíková

v AK Law & Trust spol. s. r. o., Bratislava,
zast. Mgr. Zdenkom Kučerom

Mgr. Veronika Patrovičová

v obch. spol. Geško & Hulín v. o. s., Bra-
tislava, zast. JUDr. Richardom Hulínom

Mgr. Katarína Pelegrinová

u JUDr. Miroslava Sklenára, Košice

JUDr. Roman Pillár

v AK JUDr. Patrik Holinga s. r. o., Prešov,
zast. JUDr. Patrikom Holingom

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

INZERCIA

sa v elektronickej verzii nezobrazuje

Mgr. Peter Reisz

u JUDr. Zsolta Hodosiho, Dun. Streda

Mgr. Zuzana Rošková

u JUDr. Milana Sivého, Poprad

Mgr. Zlatica Sabačová

u Mgr. Štefana Slováčika, Nitra

Mgr. Martin Sivko

u Mgr. Barbory Šrutekovej, Trnava

Mgr. Slavomíra Slovinská

v obch. spol. Krakovský
& Partners, s. r. o., Bratislava,

zast. Mgr. Martinom Krakovským

Mgr. Mgr. Sojka Pavol

u Mgr. Ing. Pavla Korytára, Trnava

Mgr. Martina Svobodová

u JUDr. Moniky Meňhertovej, Košice

JUDr. Dorián Szabó

u JUDr. Mareka Czompolyho, Bratislava

Mgr. Alexandra Šimonová

v obch. spol. Patakyová, Bartová,
Kováčsová, s. r. o., Nové Zámky

JUDr. Judita Špírková

v Advokátskej kancelárii

Illeš & Šimčák, s. r. o., Košice,

zast. JUDr. Ing. Františkom Šimčákom

JUDr. Simona Štefanková

u JUDr. Antona Hencovského, Košice

Mgr. Natália Štubňová

u JUDr. Lívie Krňokovej, Bratislava

Mgr. Anton Tabačák

v Advokátskej kancelárii

JUDr. Škerda, s. r. o., Dolný Kubín,

zast. JUDr. Ivanom Škerdom

JUDr. Juraj Takáč

u JUDr. Radka Petruňa, Zvolen

JUDr. Juraj Valášek

u Mgr. Jána Lichnera, Trenčín

Mgr. Tomáš Vavrák

v obch. spol. Allen & Overy Bratislava,

s. r. o., zast. Mgr. Martinom Magáлом

Mgr. Peter Zvara

v obch. spol. Nosko & Partners s. r. o., Bra-
tislava, zast. JUDr. Vladimírom Noskom

■ **Zmeny v zozname
advokátskych koncipientov:**

Mgr. Tomáš Blažej od 1. 1. 2009

v obch. spol. Erasmus Legal, s. r. o., Bra-
tislava, zast. Mgr. Tomášom Rašovským

JUDr. Jana Boháčová od 1. 1. 2009

v obch. spol. Agner & partners, s. r. o., Bra-
tislava, zast. JUDr. Lukášom Garčárom

Mgr. Veronika Borkovičová

od 1. 2. 2009 u JUDr. Miloslava

Šimkoviča, Bratislava

Mgr. Jaroslav Bratek od 1. 2. 2009

v obch. spol. Krechňák

& Associates, s. r. o., Bratislava,

zast. JUDr. Martinom Krechňákom

Mgr. Slavomír Brezina od 2. 2. 2009

u JUDr. Andreja Danka, Bratislava

Mgr. Alexander Bröstl od 1. 1. 2009

v Advokátskej kancelárii

Illeš & Šimčák, s. r. o., Košice,

zast. JUDr. Tomášom Illešom

Mgr. Zuzana Bukvišová od 1. 2. 2009

u JUDr. Pavla Nechalú, Bratislava

JUDr. Dominika Buksová od 23. 1. 2009

u JUDr. Evy Roháčovej, Banská Bystrica

Mgr. Henrieta Čabanová od 2. 1. 2009

u JUDr. Milana Malatu, Bratislava

Mgr. Zoran Draškovič od 1. 2. 2009

v obch. spol. White & Case s. r. o., Bra-
tislava, zast. Mgr. Marekom Staroňom

Mgr. Viera Dupkaničová od 1. 2. 2009

u JUDr. Dušana Sitarčíka, Humenné

Mgr. Jaroslav Duračinský od 1. 2. 2009

v obch. spol. AKSK, s. r. o., Banská Bys-
trica, zast. JUDr. Martinom Dolníkom

INZERCIA
sa v elektronickej verzii nezobrazuje

JUDr. Ján Grman od 15. 1. 2009 v obch. spol. Grman & Partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jozefom Grmanom
Mgr. Eva Huszárová od 1. 2. 2009 v obch. spol. Havel & Holásek s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jaroslavom Havlom
JUDr. Jana Il'ková od 1. 2. 2009 v obch. spol. HMG & Partners, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Jánom Gajanom
Mgr. Peter Kalman od 7. 1. 2009 u JUDr. Michaely Törökovej, Bratislava
Mgr. Florián Karabinoš od 1. 2. 2009 u Mgr. Ľubice Chabadovej, Bratislava
Mgr. Ing. Peter Kováč od 16. 6. 2008 v AK Balara, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Matúšom Balarom
JUDr. Lenka Kováčová od 5. 1. 2009 v obch. spol. avocat, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jurajom Hatvanym
JUDr. Eva Lalinská od 1. 1. 209 u JUDr. Magdy Poliačikovej, Žilina
Mgr. Matúš Lemeš od 1. 2. 2009 u JUDr. Vladimíra Vrabeľa, Košice
JUDr. Eva Matiašková od 23. 12. 2008 v obch. spol. Fogta s. r. o., Banská Bystrica, zast. JUDr. Romanom Fogtom
Mgr. Michal Michalovčík od 1. 1. 2009 v Advokátskej kancelárii Illeš & Šimčák, s. r. o., Košice, zast. JUDr. Ing. Františkom Šimčákom
Mgr. Barbora Némethová od 11. 1. 2009 u JUDr. Mariana Mikáčiho, Bratislava
Mgr. Rastislav Otruba od 1. 1. 2009 u JUDr. Štefana Schnellyho, Žilina
MUDr. Mgr. Miroslav Pavlák od 20. 2. 2009 u JUDr. Viery Novákovej, Banská Bystrica
Mgr. Miroslav Purdeš od 1. 1. 2009 u JUDr. Miroslava Purdeša, Prešov
JUDr. Nina Rohutná od 1. 2. 2009 u JUDr. Pavla Rohutného, Viničné
Mgr. Petra Vávrová od 1. 1. 2009 v Advokátskej kancelárii Skovajsa, s. r. o., Bratislava
Mgr. Eva Smoleňová od 1. 1. 2009 v obch. spol. Erasmus Legal, s. r. o., Bratislava, zast. Mgr. Tomášom Rašovským
Mgr. Henrieta Slavkovská od 24. 1. 2009 v Advokátskej kancelárii Roštár – Slovák, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jánom Slovák
Mgr. Vladimír Šléger od 1. 2. 2009 v obch. spol. Krechňák & Associates, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Martinom Krechňákom

JUDr. Slavomíra Šlégerová od 1. 2. 2009 v obch. spol. Krechňák & Associates, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Martinom Krechňákom
Mgr. Tomáš Tomčovčík od 5. 2. 2009 u JUDr. Milana Kuzmu, Košice
Mgr. Marián Uhrík od 1. 1. 2009 v Grman & Partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jozefom Grmanom
JUDr. Michal Valach od 1. 2. 2009 v AK JUDr. Igor Macúch, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Igorom Macúchom
Mgr. Juraj Varga od 2. 2. 2009 v SKLEGAL s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Milanom Banasom
JUDr. Lenka Voštinárová od 1. 1. 2009 u JUDr. Rastislava Belanského, Košice
Mgr. Peter Zajac od 27. 12. 2008 v obch. spol. Ružička & partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. J. Ružičkom, CSc.
Mgr. Gabriel Závodský od 1. 2. 2009 u Mgr. Jiřího Černého, Bratislava

■ Zo zoznamu advokátskych koncipientov boli vyčiarknutí v dôsledku skončenia pracovného pomeru u advokáta:

JUDr. Marcela Auxtová do 14. 2. 2009 u JUDr. Tomáša Gogu, Košice
Mgr. Igor Bálint do 31. 12. 2008 u Mgr. Petra Sikoru, Bratislava
JUDr. Lucia Baňacká do 31. 12. 2008 u JUDr. Juraja Fúzera, Trebišov
JUDr. Petra Bilá do 31. 12. 2008 u JUDr. Tomáša Husovského, Košice
Mgr. Viktor Berlecký do 31. 12. 2008 u JUDr. Ľubice Pšenákovej, Zvolen
Mgr. Ľuboš Boršč do 31. 1. 2009 u JUDr. Daniela Finka, Humenné
Mgr. Elena Cibulová do 31. 12. 2008 u JUDr. Jozefa Zlochu, Banská Bystrica
JUDr. Janka Danková do 31. 1. 2009 u JUDr. Ľudovíta Kmeťa, Banská Bystrica
Mgr. Ivan Dobročáni do 7. 11. 2008 u JUDr. Pavla Nechal, Bratislava
JUDr. Ján Dušák do 4. 1. 2009 u JUDr. Jána Juhásza, Košice
Mgr. Eva Dzurendová do 31. 12. 2008 u JUDr. Jána Brandta, Prešov
Mgr. Andrea Erbenová do 5. 1. 2009 v Griščik & Partners s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jozefom Griščikom
Mgr. Peter Fóriš do 31. 12. 2008 u JUDr. Michala Badinského, Ban. Bystrica

Mgr. Zuzana Gergelová do 31. 12. 2008 v EL Partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Ing. Michaelom Simanom, DEA
JUDr. Adriana Haberová do 31. 1. 2009 u JUDr. Klaudie Azariovovej, Košice
JUDr. Martin Hatara do 31. 12. 2008 u Mgr. Petra Vetráka, Bratislava
JUDr. Beáta Haverlová do 12. 12. 2008 v AK Valko, Majer & partners, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Mariánom Valkom
JUDr. Branislav Hazucha do 30. 11. 2008 u JUDr. Kataríny Čechovej, Bratislava
Mgr. Jaroslav Hedera do 30. 11. 2008 u JUDr. Viktora Novýsedláka, Poprad
Mgr. Daša Hiklová do 31. 1. 2009 u JUDr. Miroslava Stopku, Čadca
Mgr. Miroslav Hloben do 21. 1. 2009 u JUDr. D. Malaschitzovej, Bratislava
Mgr. Zuzana Holasová, LL. M. do 10. 12. 2008 u JUDr. Kataríny Čechovej, Bratislava
Mgr. Karol Horák do 22. 12. 2008 u JUDr. Ľubomíra Jurigu, Žilina
Mgr. Zuzana Hudcovičová do 31. 1. 2009 v obch. spol. Kuráň & Marková advokátska kancelária, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Jurajom Kuráňom
Mgr. Andrea Jezerská do 31. 12. 2008 u JUDr. Kataríny Čechovej, Bratislava
Mgr. František Juhoš do 31. 12. 2008 u JUDr. Ildikó Osvaldovej, Levice
Mgr. Michal Kapusta do 31. 12. 2008 u JUDr. Jozefa Zlochu, Banská Bystrica
Mgr. Helena Košútová do 31. 12. 2008 u JUDr. Jozefa Kováčika, Trenčín
Mgr. Daniel Komora do 31. 12. 2008 u JUDr. Daniely Komorovej, Ban. Bystrica
Mgr. Katarína Kraková do 31. 12. 2008 v obch. spol. JUDr. Boris Reken – advokát, s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. Borisom Rekenom
JUDr. Dalibor Kuciaň do 31. 12. 2008 u JUDr. Magdalény Kuciaňovej, Piešťany
JUDr. Pavol Lechman do 15. 1. 2009 u JUDr. Pavla Lechmana, Giraltovce
Mgr. Peter Mačaj do 31. 10. 2008 u JUDr. Otlílie Groissovej, Nitra
Mgr. Michaela Makovcová do 26. 1. 2009 v obch. spol. Advokát Pirč, s. r. o., Košice, zast. JUDr. Jánom Pirčom
JUDr. Viera Matúšková do 31. 12. 2008 u JUDr. Jána Súkeníka, Považská Bystrica
Mgr. Jan Mayer do 28. 2. 2009 u JUDr. Dany Kořínkovej, Bratislava

Mgr. Marta Mičietová do 14. 1. 2009
u JUDr. Antona Školeka, Bytča
JUDr. Ján Mihalov do 31. 12. 2008
u JUDr. Milana Slobodníka, Košice
Mgr. Michal Miko do 4. 9. 2008
v obch. spol. Valko, Majer & partners,
s. r. o., Bratislava, zast. JUDr. R. Majerom
JUDr. Miroslav Moltaš do 4. 1. 2009
u JUDr. Miloslava Krausa, Bratislava
Mgr. Lucia Naštická do 31. 12. 2008
u JUDr. Jany Duračinskej, Bratislava
Mgr. Peter Ondreička do 15. 1. 2009
u JUDr. Petra Sopku, Trnava
Mgr. Lucia Palková do 31. 12. 2008
u Mgr. Petra Vetráka, Bratislava
Mgr. Monika Pánisová do 31. 12. 2008
u JUDr. Ivana Žilíka, PhD., Prievidza
Mgr. Ivan Paško do 30. 11. 2008
u Mgr. Milana Paška, Martin

Mgr. Eva Pavlovičová do 31. 12. 2008
u JUDr. Miroslava Pekára, Bratislava
Mgr. Barbara Petrovská do 29. 12. 2008
u Mgr. Pavla Karmana, Žilina
Mgr. Maroš Piľa do 12. 12. 2008
u JUDr. Dušana Moravca, Bratislava
Mgr. Eva Pokorná do 9. 1. 2009
u Mgr. Jána Poláka, Bratislava
Mgr. Bc. Martina Považanová
do 31. 12. 2008
u JUDr. Štefana Schnellyho, Žilina
Mgr. Miloš Ronec do 30. 8. 2008
u JUDr. Pavla Nechal, Bratislava
Mgr. Stanislava Rožičová do 31. 3. 2007
u JUDr. Pavla Sabola, Bratislava
Mgr. Lýdia Somogyiová do 31. 12. 2008
u JUDr. Františka Kočku, Košice
Mgr. Simona Šucháňová do 31. 1. 2002
u JUDr. Antona Nováka, Bratislava

JUDr. Gabriel Szabó do 3. 1. 2009
v AK JUDr. Daniel Chovanec, s. r. o.,
Bratislava
JUDr. Anton Škreko do 9. 5. 2007
v Agner & partners, s. r. o., Bratislava,
zast. JUDr. Vojtechom Agnerom
Mgr. Michal Šúrek do 30. 11. 2008
v AK Ecker – Kán & Partners, s. r. o., Bra-
tislava, zast. JUDr. Vladimírom Kánom
JUDr. Ľubomíra Vanečková do 6. 2. 2009
u JUDr. Antona Hencovského, Košice
Mgr. Jarmila Vargová do 31. 1. 2009
v NH Hager Niederhuber
Advokáti s. r. o., Bratislava,
zast. Mgr. Bernhardom Hagerom
Mgr. Monika Vozáriková do 31. 12. 2008
u JUDr. Tomáša Illeša, Košice

Spracovala: Danica Ježová

Založenie Spoločnosti pro historii advokacie

Na piatej Konferencii o dejinách advokácie uskutočnenej 7. novembra 2008 v budove Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci bolo proklamované založenie **Spoločnosti pro historii advokacie**.

Od roku 2004 sa v Českej republike každoročne usku-
točujú konferencie o dejinách (nielen českej) advokácie.
Po prvej konferencii uskutočnenej v Prahe v roku 2004 sa
konala 2. konferencia v Kutnej Hore, 3. konferencia v Brne,
4. konferencia v Plzni a posledná, 5. konferencia v Olomou-

ci. Naplnili sa slová o putovnom charaktere konferencií ich
hlavného „moderátora“ JUDr. et PhDr. Stanislava Balíka ml.,
ktorý je o. i. ústavným sudcom v Českej republike a zároveň
vyučuje aj dejiny advokácie na Právnickej fakulte Západ-
českej univerzity v Plzni. Okrem toho je autorom viacerých
knižných aj časopiseckých publikácií o histórii advokácie.

Na konferenciách sa zúčastnili za Slovenskú republi-
ku JUDr. Darina Michalková, PhDr. Nadežda Ondřišová,
JUDr. Andrej Popovec. Pravidelné referáty na nich mávajú
JUDr. Peter Kerecman, PhD. a autor správy JUDr. Rudolf
Maník, PhD.

Nadšencami pre dejiny nášho povolania i stavu novoza-
ložená Spoločnosť pro historii advokacie má sídlo na adrese
Pařížská 28, 110 00 Praha 1, Česká republika, e-mail je
SPHA@seznam.cz. So vznikom členstva v Spoločnosti pro
historii advokacie je spojená povinnosť zaplatiť na účet spo-
ločnosti č. 2116375399/0800 sumu 500 Kč.

Záverom možno všetkým záujemcom popriať veľa štas-
tia pri bádani i oboznamovaní sa s históriou nášho, dúfam že
stále zaujímavého, povolania. Zároveň avizujem predbežný
termín 6. konferencie o dejinách advokácie na 6. 11. 2009
v budove Justičnej akadémie v Kroměříži.

JUDr. Rudolf Maník, PhD.
advokát

Oprava

V poslednom **Bulletine slovenskej advokácie č. 3** je na
s. 50 článok *Advokátske kľučky na snehu*. Organizátor
podujatia JUDr. Peter Zelenay v závere príspevku pozý-
va všetkých kolegov na 25. ročník tenisového turnaja.
Omylom však uviedol nesprávny dátum konania pod-
ujatia. **25. ročník tenisového turnaja Advokáti v sieti
sa bude konať 25. až 27. júna 2009 v Piešťanoch.**

Advokáti a monstreprocesy 20. storočia

1. časť

JUDr. Rudolf Maník, PhD.

Na 5. Konferencii o dejinách advokácie, ktorá sa konala 7. novembra 2008 v budove Právnickej fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, predniesol advokát Rudolf Maník príspevok, ktorý zvyrazňoval obludnosť politických procesov v histórii a úlohu advokátov v nich.

Práve tento príspevok vyvolal živú diskusiu o úlohe advokáta v pozícii obhajcu, ktorého klient sa k spáchaniu skutku „dobrovoľne“ priznal. Postupne ho uverejníme v plnom znení na stránkach Bulletinu slovenskej advokácie.

Pojem *monstreproces* má lingvisticky francúzsky slovný pôvod. Práve v období Veľkej francúzskej revolúcie boli koreané revolučné tribunály, ktoré posielali na smrť tisíce šľachticov, duchovných, mešťanov i sansculotov. Pôvodne však mnohí z nich boli revolucionármi, no neskôr sa revolúcia stala ich hrobom. Monštruóznosť procesov v tomto období bola daná nielen už vopred známym odsúdením obžalovaných, ich značným počtom, ale najmä v konaní popráv pred verejnosťou v prevažnej miere novým vynálezom – gilotínou.

Po prvý raz v dejinách štátu a práva sa však s označením trestného konania za *monstreproces* môžeme stretnúť v starom Ríme v 3. storočí pred n. l., keď Livius opisuje súd proti matrónam – travičkám. Vtedy na popud rímskych patres familias, vydesených travičskými postupmi vlastných žien, ich bolo asi 170 odsúdených a popravených.¹ Ďalší opis Livia sa týka procesu z roku 186 pred n. l. proti príslušníkom kultu bakchanálií. Z obdobia konca Rímskej republiky je známy monstreproces, kde obžalovaným bol proprétor provincie Sicília z rokov 73 – 71 pred n. l. Caecilius A. Verres, ktorý hrozným spôsobom vydieral obyvateľov tohto ostrova, za čo bol odsúdený do vyhnanstva.

Je zaujímavé, že už v týchto prvých monstreprocesoch sa prejavuje ich obludnosť, pretože ich iniciátori a vykonávatelia sa stávajú často sami ich obetami. Tak žalobca Caecilia A. Verra, inak známy rečník Marcus Tullius Cicero, nakoniec v roku 58 pred n. l. okúsil rovnaký trest, teda vyhnanstvo. K ďalším rímskym monstreprocesom môžeme zaradiť ešte súd proti hrdinovi Horáciovi obžalovanému z vraždy vlastnej sestry, ďalej proti námorným lupičom či konania v rámci proskripcí nepohodlných občanov.

Advokáti v prvých monstreprocesoch

Počas Veľkej francúzskej revolúcie sa s advokátmi možno stretnúť takmer v každej fáze revolučného diania a to azda vo všetkých rodiacich sa politických kluboch. Až polovicu

z poslancov prvej Konštituanty (Assemblée Nationale Constitutionnelle), ktorá ukončila vo Francúzsku feudalitu, tvorili advokáti z rôznych kútov bourbonského kráľovstva a zastupujúci najmä tretí stav. Advokátov – poslancov Národného zhromaždenia a neskôr Konventu tak možno nájsť od pravej časti politického spektra spokojného s premenou krajiny na konštitučnú monarchiu a dokonca zástancov kráľa Ľudovíta XVI. (patril k nim Antoine Barnave – známy poslanec uchvátený krásou kráľovny Márie Antoinetty), cez za republiku horliacich girondistov zastúpených poslancom Pierrom Victurnienom Vergniaudom až po „ľavicových“ jakobínov typu Maximillien de Robespierre z Arrasu udávajúci prím v čase Veľkého teroru. Monstreprocesy naberali do vrcholnej etapy revolúcie, teda do skončenia themidorského obdobia prijatím ústavy z roku 1795, obludné rozmery. Bolo uväznených až 500 000 ľudí a takmer 17 000 ich bolo popravených. Káry s odsúdencami smerujúcimi pod gilotínu boli známe z celého Francúzska, najskôr sekali hlavy čiernym ultraroyalistom, povstalcem z Vendée, potom feuillantom ako umierneným konštitučným monarchistom, no a následne sa revolúcia zachovala macošsky aj k svojmu dielu. Trest smrti dostali nielen umiernení republikánski girondisti, ale ďalej i dantonovci, hébertovci či zbesilá a nakoniec prišiel rad aj na jakobínov. Revolučný teror a monstreprocesy sa tak zákonite nevyhli ani advokátom ako príslušníkom jednotlivých politických zoskupení. Ako prvý z populárnych poslancov z advokátskeho stavu zacítil chlad čepele gilotíny spomínaný Antoine Barnave, zastávajúci sa Márie Antoinetty, ku ktorej citovo vzplanul.

Po vyhlásení republiky v roku 1792 prevzali opraty štátnej moci vo Francúzsku girondisti, nasledujúci rok ich krvavo vystriedali ľavicovejšie orientovaní jakobíni. Girondistov po monstreprocese károu odviezli na popravisko. Ich predstaviteľ P. V. Vergniaud preniesol vtedy pamätnú vetu, ktorá sa bude v dejinách ešte niekoľko krát opakovať ako potvrdená pravda: „Revolúcia ako Saturn začína požírať svoje deti.“² O ďalší rok takto pod gilotínou skončil svoju pozemskú púť aj advokát Maximillien de Robespierre, aby ho ne-

skôr nasledoval A. Q. Fouquier de Tinville, bývalý verejný žalobca nielen jeho, ale aj royalistov, girondistov, dantonovcov a všetkých „nepriateľov revolúcie“. Tej revolúcie, ktorá 80 % popravených odsúdila za komploty či protirevolučné správanie a ktorá preslávila aj ďalších známych advokátov ako Camile Desmoulins, Jacques-Pierre Brissot alebo Jean-Joseph Mounier. Už počas nej sa vykryštalizovala pozícia advokátov v súvislosti s monstreprocesmi: Buď boli sami ako predstavitelia inteligencie jej obeťami (A. Barnave, P. V. Vergniaud či M. de Robespierre), alebo sa podujali na neľahkú pozíciu obhajcov obžalovaných ako R. de Séze, L. de Malesherbes resp. F. Tronchet v prípade procesu s exkráľom Ľudovítom Kapetom, kde však ich pozícia bola len marginálna.

Monstreprocesy v ZSSR v tridsiatych rokoch 20. storočia

Ozajstný význam svojím rozsahom aj propagáciou majú monstreprocesy v ZSSR počas stalinského obdobia pred Druhou svetovou vojnou, pričom sa v mnohom stali vzorom pre trestné konania po nastolení socializmu vo viacerých krajinách strednej a východnej Európy vrátane Československa. Tri tzv. moskovské procesy proti 54 obžalovaným v Sovietskom zväze roztočili koleso odsúdení viacerých predstaviteľov strany a štátu, aby tak spravodlivo naložili s vnútorným nepriateľom. Ich názov bol odvodený od miesta konania v moskovskom Všeľvázovom dome odborov, kde sa pred rokom 1917 schádzala miestna šľachta.³ Propagovanými sa tak stal proces so zjednoteným trockisticko-zinovievovským teroristickým centrom z roku 1936, proces s protisovietskym trockistickým centrom z roku 1937 a proces s protisovietskym pravičiarsko-trockistickým blokom z roku 1938.

Ako predobraz povojnových trestných konaní v Československu charakterizovali tieto procesy okrem účasti diplomatov a zahraničných novinárov na nich sprievodné rozhlasové vysielanie pre nepriamych účastníkov, desaťtisíce petícií žiadajúcich prísne potrestanie vinníkov i vopred naučené „priznania“ týchto oportunistov, revizionistov a trockistov predstavujúcich odklon sprava i zľava od marxisticko-leninského učenia.

Likvidácia buržoáznej advokácie v sovietskom Rusku bola vykonaná už 2 týždne po Veľkej októbrovej socialistickej revolúcii dňa 22. 11. 1917 v prvom zákonodarnom akte sovietskej moci – Dekréte č. 1 o súde. Vznik advokácie nového typu sa v sovietskom Rusku spája s nariadením o advokácii č. 36 z 26. mája 1922. Po prijatí stalinskej ústavy Sovietskeho zväzu v roku 1936 bolo zase schválené nariadenie o advokácii ZSSR č. 49 zo 16. augusta 1939.⁴ Táto právna norma, počas platnosti ktorej boli budúci adepti advokácie v krajine soviетov školení len v šesťmesačných kurzoch po 500 účastníkov, sa stala vzorom pre reguláciu právnych pomerov v novej advokácii Československa. Uvedené kurzy boli predobrazom Právnických škôl pracujúcich (PŠP) kreo-

vaných po Víťaznom februári na území ČSR od 1. 12. 1948.

Čo sa týka procesu s protisovietskym trockistickým centrom pred Vojenským senátom Najvyššieho súdu Zväzu sovietskych socialistických republík z 23. – 30. januára 1937, bol k obžalovaným trockistom zaradený Juraj Leonidovič Piatakov, Leonid Petrovič Serebriakov, Nikolaj Ivanovič Muralov, Jakov Naumovič Drobniš, Jakov Abramovič Livšic, Michail Solomonovič Boguslavskij, Ivan Alexandrovič Kňazev, Stanislav Antonovič Ratajčak, Boris Osipovič Norkin, Alexej Alexandrovič Šestov, Josif Dmitrijevič Turok, Gavril Jefremovič Pušin, Ivan Josifovič Hraše, Grigorij Jakovlevič Sokolnikov, Karol Bernhardovič Radek, Valentin Volfridovič Arnold a Michail Stepanovič Stroilov. Nariadenie o advokácii Zväzu sovietskych socialistických republík organizovalo advokátov v regionálnych združeniach, tento moskovský proces teda prináležal moskovskému zboru obhajcov. Väčšina obžalovaných sa po doručení obžaloby vzdala obhajcu a vyhlásili, že sa budú obhajovať sami, čo potvrdili aj v prvý deň súdu 23. 1. 1937. Z moskovského zboru obhajcov bol takto obhajcom obžalovaného Ivana A. Kňazeva advokát I. D. Braude, obžalovaného Gavrila J. Pušina obhajoval zasa N. V. Kommodov a napokon ako obhajca obžalovaného Valentina V. Arnolda vystupoval S. K. Kaznačejev. Je vhodné uviesť, že tento moskovský proces nasledoval po odsúdení zjednoteného trockisticko-zinovievovského teroristického centra 24. augusta 1936, kde boli obžalovanými L. B. Zinoviev, G. L. Kamenev a ďalších 14 ľudí, všetci boli odsúdení na trest smrti a popravení. Že revolúcia požíra svoje deti sa prejavilo aj tentoraz, spomenutých obžalovaných odsúdil neskôr sám odsúdený Juraj L. Piatakov nasledovne: „Nedostáva sa mi slov, aby som plne vyjadril svoje rozhorčenie a svoj hnus. Sú to ľudia, ktorí stratili posledné črty ľudskej podoby. Treba ich zničiť, zničiť ako zdochlinu, kaziacu čistý jarý vzduch sovietskej zeme, ako nebezpečnú zdochlinu, ktorá by mohla priniesť našim vodcom smrť a už jednému z najlepších ľudí našej krajiny, obdivuhodnému súdruhovi a vodcovi S. M. Kirovovi, smrť priniesla.“⁵

Po procese vedenom len o rok neskôr bol však J. L. Piatakov ako hlavný obžalovaný popravený. Proces z roku 1937 usvedčoval toto „náhradné“ trockistické centrum, vytvorené pre prípad zlyhania hlavného pod vedením Zinovieva, z vlastizrady, vyzvedačstva, záškodníctva, škodcovstva a prípravy teroristických činov. Verejným žalobcom v konaní bol prokurátor ZSSR A. J. Vyšinský, neskorší minister zahraničných vecí Sovietskeho zväzu a generálmajor Červenej armády. V jeho žalobe sa možno dozvedieť, že: „Kým Lenin a Stalin vyhľadávali najlepších ľudí a vychovávali ich v politických bojoch proti samovláde, proti cárizmu a proti buržoázii, tvoriac z nich jadro bolševickej strany, Judáš Trockij zliepal jednotný front lokajov kapitalizmu do boja proti proletariátu.“

V historickej paralele žalobca uvádza: „Je zda náhodou, že sa trockisti koniec koncov stali hniezdom a peľochom renegátov a termidoriániov, ako o tom svojho času hovoril súdruh Stalin?“ Vyšinskij pokračuje v označení obžalovaných: „Všetci títo páni si hovorili socialisti, všetci sa kryli menom

socializmu, ale dnes kdekto vie, že nebolo a niet dôslednejších, krutejších a zhovädilejších nepriateľov socializmu, ako boli menševici a eseri. Takto vyzerala táto zberba, ktorá sa nazývala politickou silou, akou sa chcela zdať a v skutočnosti to nebola politická strana, ale tlupa vyzvedačov, baditov, teroristov a záškodníkov. Táto banda skrýva pred ľudovými masami svoju tvár, skrýva svoje zvieracie ostré zuby, schováva svoje dračie zuby. Vyhadzujú šachty do povetria, podpaľujú dielne, rozbíjajú vlaky, mrzačia a zabíjajú stá najlepších ľudí, synov našej vlasti. Osemsto robotníkov gorlovského závodu na výrobu dusíkatých hnojív oznámilo v Pravde mená najlepších stachanovcov tohto závodu, ktorí padli zradnou rukou záškodníkov. Tejto horde vrahov, podpaľáčov a zločincov sa môže vyrovnáť iba stredoveká camorra, ktorá zjednocovala talianskych veľmožov, tulákov a obvyčajných zločincov.“ Z obžalovaných sa údajne stala „horda zločincov na čele s atamanom Trockým, s podatamanmi Piatakovom a Radkom a ostatnými baditskými kmotrami“. V obžalobe zaznelo aj, že „posledný denikinovec alebo posledný kolčakovec stoja nad týmito zradcami. Denikinovci, kolčakovci a miľukovovci neklesli tak hlboko, ako títo trockistickí Judáši, ktorí predali vlast za 30 strieborných, a to ešte falošných“.

Je zrejmé, že po takejto obžalobe nemala obhajoba ľahkú pozíciu v procese, čo bolo umocnené jeho samotnou fraškovitou, keď všetci obžalovaní mali naučené presné odpovede na otázky, ktoré im boli kladené, a obhajoba tak mohla nielen procesu, ale aj celému nedemokratickému režimu robiť iba stafáž. Tieto skutočnosti potvrdzuje aj to, že podľa súdneho zápisu obžaloba bola rozpísaná na 55 stranách, pričom obhajoby každého z obhajcov netvorili ani tri strany. Niet pochyb o tom, že i obhajoby boli vopred pripravené, veď už v svojom úvode advokát I. D. Braude uvádza: „Nechcem pred vami zatajiť, aké mimoriadne ťažké a neobvyčajne ťažké je postavenie obhajcu v tejto trestnej veci. Veď obhajca, súdruhovia, je predovšetkým synom svojej vlasti, je tiež občanom veľkého Sovietskeho zväzu a pocity veľkého rozhorčenia, pobúrenia a úžasu, ktoré teraz zachvacujú celú našu krajinu, mladých i starých, pocity, ktoré tak jasne vo svojej reči vyjadril prokurátor, tieto pocity nemôžu byť cudzie ani obhajcom. Nezatajujem, že keď som čítal spisy tohto procesu, keď som listoval v dokumentoch, keď som počul výpovede Kňazeva (svojho klienta – pozn. autora), znel mi v ušiach rachot drvených vagónov a stenanie umierajúcich a zranených červenoarmejcov.“ V obhajobe prakticky poukázal advokát Braude ako poľahčujúcu okolnosť iba na úplné priznanie viny svojho klienta.

Ako jediný mal pri svojej obhajobe „úspech“ v konaní iba advokát S. K. Kaznačejev, ktorého mandant Valentin V. Arnold nedostal absolútny trest, ale 10 rokov väzenia. Aj jeho obhajoba však v úvode znela na dnešné pomery nepredstaviteľne: „Súdruhovia sudcovia! Príšerný obraz zrady a podlosti sa rozvíjal pred vami v týchto niekoľkých dňoch. Nesmierna je veľkosť viny obžalovaných, sediacych na tejto lavici.“ Obdobne ako obhajca N. V. Kommodov žiadal o upustenie od najvyššej výmery trestu z dôvodov nezalo-

žených v povahe zločincov (ako advokáti nazývali svojich klientov), ale z dôvodov vyplývajúcich zo sily, mohutnosti a moci Sovietskeho zväzu. Takéto žiadosti uvádzali v svojich posledných slovách aj obžalovaní, z ktorých o charaktere monstreprocesu vypovedá napr. posledné slovo Alexeja A. Šestova: „Občania sudcovia, trinásť rokov som bol členom kontrarevolučnej, trockistickej, teroristickej, podvratne a fašistickej orgnizácie. Posledných päť rokov som sa aktívne pripravoval a pokúšal vraždiť vodcov pracujúceho ľudu, vodcov robotníckej triedy a utláčaných más kapitalistického sveta. (...) Posledných päť rokov som bol zradcom, agentom nejreakčnejšej časti svetovej buržoázie, agentom nemeckého fašizmu.“

Vo svojom poslednom slove Karol B. Radek zase uvádza: „Ak tu bola nadhodená otázka, či sme azda neboli pri výsluchu týraní, potom musím povedať, že netýrali mňa, ale ja pri výsluchu som týral vyšetrojúce orgány a nútil som ich, aby sa zbytočne namáhali. Dva a pol mesiaca som nútil vyšetrojúceho, aby ma vypočúval a predkladal výpovede iných obžalovaných a tým mi odhalil celú situáciu, takže som vedel, kto sa priznal a kto sa nepriznal a kto čo odhalil.“⁶

Pri pojednávaní nemali obhajcovia takmer žiadne otázky na obžalovaných ani svedkov či znalcov, samotný proces bol ukončený uložením absolútneho trestu v 13 prípadoch. Príznačné je, že nik sa proti rozsudku neodvolal.

Proces s protisovietskym pravičiarsko-trockistickým blokom z 2. až 13. marca 1938 sa viedol s obžalovanými Nikolajom Ivanovičom Bucharinom, Alexejom Ivanovičom Rykovom, Henrikom Grigorjevičom Jagodom, Nikolajom Nikolajevičom Krestinským, Arkadijom Pavlovičom Rozengolcom, Vladimírom Ivanovičom Ivanovom, Grigorijom Fedorovičom Griňkom, Michajlom Alexandrovičom Černovom, Isaakom Abramovičom Zelenským, Akmaljom Ikramovom, Fajzullom Chodžajevom, Vasilijom Fomičom Šarnговиčom, Prokopijom Timofejevičom Zubarevom, Pavlom Petrovičom Bulanovom, Levom Grigorjevičom Levinom, Ignatijom Nikolajevičom Kazakovom, Benjaminom Abramovičom Maximom-Dikovským, Petrom Petrovičom Krjučkovom, Dmitrijom Dmitrijevičom Pletňovom, Christianom Georgevičom Rakovským a Sergejom Alexejevičom Bessonovom.

Aj v tomto konaní väčšina obžalovaných sa vzdala obhajcu. Z moskovského zboru obhajcov im boli pridelení ako obhajcovia advokáti známi z predošlého procesu, a to I. D. Braude pre obžalovaného Leva G. Levina; Ignatija N. Kazakova a Dmitrija D. Pletňova obhajoval zase N. V. Kommodov. Obžaloba v procese z roku 1937 bola podaná opäť za zločiny vlastizrady, vyzvedačstva, záškodníctva, škodcovstva a prípravy teroristických činov, súdu zase predsedal armádny audítor V. V. Ulrich, predseda vojenského senátu Najvyššieho súdu ZSSR. Ako verejný žalobca v konaní nemohol vystupovať nik iný, než prokurátor ZSSR A. J. Vyšin-ský, ktorý podal obžalobu tentoraz proti bloku pravice a trockistov združujúcich okrem trockistov a pravičiarov zinovievovcov, menševikov, eserov i buržoáznych nacionalistov Ukrajiny, Bieloruska, kaukazských a stredoázijských repub-

lík. Predmetom obžaloby bola o. i. aj špionáž v prospech Poľska, Nemecka či Japonska, ale napr. aj vražda spisovateľa A. M. Gorkého, obžalovaní boli aj vysokí stranícki predstavitelia – ľudoví komisári v postavení súčasných ministrov či dokonca expremiér A. I. Rykov. Hlavným obžalovaným bol však Nikolaj I. Bucharin, o ktorom žaloba uvádza: „Keď bol chytený za krk, pristihnutý pri čine, Bucharin volá za svedka samého Hegla, púšťa sa do učeních výkladov z lingvistiky, filozofie a rétoriky... Toto je v histórii prvý prípad, že špión a vrah zaobchádza s filozofiou ako s roztlčeným sklom, aby ho nahádzal svojej obeti do očí prv, než jej rozbijie hlavu zbojnickým kyjakom.“ A. J. Vyšinský pokračuje: „V Amerike organizujú rôzni Al Caponovia lupičské prepady, unášajú ľudí alebo ich deti a vydierajú potom peniaze. U nás sa niečo takého nedá robiť, lebo Al Caponom odsekne ruku.“⁷

Prokurátor ZSSR sa netajil ani dejinnými vedomosťami, keď spomínal v obžalobe zavraždenie Jána Kastílskeho otrávenou obuvou či pápeža Klimenta II. dymom z otrávených sviečok, obžalovaného Henrika G. Jagodu porovnáva zase s ministrom polície Napoleona I. Josephom Fouchém. Záver obžaloby predznamenáva rozsudok: „Všetok ľud teraz vidí, aké sú to netvory. Celá naša krajina, mladí aj starí očakávajú a žiadajú, zradcovia a vyzvedači, ktorí našu vlasť predávali nepriateľovi, musia byť zastrelení ako prašiví psi. My, náš ľud, pôjdeme tak, ako prv vedení milovaným vodcom a učiteľom – veľkým Stalinom po ceste, očistenej od posledných zvyškov špiny a kalu minulosti, vpred a stále ďalej vpred, v ústrety komunizmu!“

V tomto konaní sa vyskytol ďalší výrazný rys monstreprocesov – spájanie ľudí s rôznymi politickými názormi i odlišného ideového zmysľania často bez akejkoľvek spojitosti medzi sebou do jednej skupiny obžalovaných.

Marginálne výstupy obhajcov počas pojednávania sa obmedzovali napr. na uvádzanie neexistencie námietok proti predvolávaniu svedkov či znalcov. V záverečnej reči advokát N. V. Kommodov, z ktorého mandantov „obišiel“ lepšie Dmitrij D. Pletňov s trestom väzenia na 25 rokov, uvádza ťažkosť úlohy obhajcu „vzhľadom na prísnu požiadavku verejného obžalobcu, prijatú sovietskou verejnosťou so všeobecným súhlasom“.⁸

Podľa súdneho zápisu obžaloba bola rozpisaná na 74 stranách, pričom obhajoby každého z obhajcov netvorili ani 5 strán. Proces bol ukončený uložením trestu smrti v 18 prípadoch. Už neudivuje, že žiaden odsúdený sa proti rozsudku neodvolal. Epilóg procesu nadišiel až po 50 rokoch, keď jeho výsledky anuloval vo februári 1988 Najvyšší súd ZSSR.⁹

Literatúra

- 1 Tureček, J. a kol.: **Světové dějiny státu a práva ve starověku**. Praha: Orbis, 1963, s. 489.
- 2 Tinková, D.: **Francouzská revoluce**. Praha: Triton, 2008, s. 188.
- 3 Demandt, A.: **Moc a právo – velké hrdelní procesy**. Praha: Themis, 1998, s. 223.; bližšie napr. Riess, C.: **Procesy, které změnili svět**. Alpress: Frýdek-Mstek, 2005, s. 87.
- 4 Strogovič, M. S.: **Advokatura v SSSR**. Moskva: Juridická literatura, 1971, s. 17.
- 5 **Proces s protisovietskym trockistickým centrom roku 1937**, Bratislava: Pravda, 1951, s. 222.
- 6 Tamtiež, s. 271.
- 7 **Proces s protisovietskym pravičiarско-trockistickým blokom roku 1938**. Bratislava, Pravda: 1952, s. 380.
- 8 Tamtiež, s. 398.
- 9 Dielo v pozn. 3, s. 271.

(Pokračovanie v budúcom čísle BSA)

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE NA ROK 2009

Ceny a rozmery uvedené na schémach platia pre vnútorné strany čísla.

Druhá strana obálky

Vodorovná polovica strany 210 x 147 mm + 3 mm dookola na orez . . . . . 800 eur (24 101 Sk)

Celá strana 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez . . . . . 1 600 eur (48 202 Sk)

Pre 2. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Celostranová inzercia má na 2. strane obálky prednosť pred polstranovou.

Tretia strana obálky – detto ako 2. strana obálky.

Štvrtá strana obálky

Výlučne **celá strana** 210 x 297 mm + 3 mm dookola na orez . . . . . 2 400 eur (72 302 Sk)

Pre 4. stranu obálky nie je rozhodujúca farebnosť inzerátu.

Zlavy pri opakovanom obsadení tej istej inzertnej plochy

Opakovaným obsadením sa rozumie **vopred** ohlásený počet, veľkosť, farebnosť a umiestnenie inzerátu. Samotný obsah sa pritom môže meniť, ak inzerent dodáva definitívne spracovaný tlačový podklad. Za opakovanie sa považuje **aj znovoobjednanie toho istého inzerátu** do nasledujúceho čísla, aj keď bolo ohlásené dodatočne; zľava za prvé uverejnenie sa započíta.

2 uverejnenia ..... 5 %

3 uverejnenia ..... 10 %

4 a viac uverejnení ..... 15 %

Vkladaná inzercia – 0,20 eura/ks

Ide o distribúciu **inzerentom dodaných tlačovín** spolu s bulletinom. Maximálna veľkosť je formát A4.

Riadková inzercia sa neuverejňuje. Výnimkou sú žiadosti o zamestnanie advokátskych koncipientov a praktikantov, ktoré sú zverejňované a praktikantov, ktoré sú zverejňované v samostatnej kapitole čísla zadarmo.

Špeciálny inzerát výlučne pre advokátov, advokátske kancelárie a firmy, ktorého účelom **je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku**, má jednotnú úpravu, rozmer štvrtiny strany (kvadrant), sa zverejňuje za režiijnú cenu 17 eur (512 Sk).

Podklady

Podklady inzerátu sa prijímajú výlučne v elektronickej podobe, definitívne spracované pre tlač vo formátoch PS, EPS, PDF, JPG, TIF... Musia spĺňať technické parametre na požadovanú kvalitu tlače (nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť v CMYKu, texty v krivkách a pod.). Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať ná-tlačok inzerátu v skutočnej veľkosti. Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent sám a doručí ho priamo do firmy, ktorá finalizuje bulletin. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu dodaných podkladov.

Ceny sú uvedené bez DPH 19 %.

Informatívny prepočet kurzom
1 EUR = 30,126 SKK

Štvrtina strany
– kvadrant
82 x 125 mm
(š x v)

čb 170 eur
(5 121 Sk)
cmk 300 eur
(9 038 Sk)

Štvrtina strany – vodorovný pás
172 x 60 mm (š x v)

čb 170 eur (5 121 Sk)
cmk 300 eur (9 038 Sk)

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
(11 147 Sk)
cmk 660 eur
(19 883 Sk)

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
172 x 125 mm
(š x v)

čb 340 eur
(10 243 Sk)
cmk 600 eur
(18 076 Sk)

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
82 x 258 mm
(š x v)

čb 340 eur
(10 243 Sk)
cmk 600 eur
(18 076 Sk)

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 370 eur
(11 147 Sk)
cmk 660 eur
(19 883 Sk)

Celá strana
zrkadlo
172 x 258 mm
(š x v)

čb 680 eur
(20 486 Sk)
cmk 1 200 eur
(36 151 Sk)

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)
+3 mm dookola na orez

čb 740 eur
(22 293 Sk)
cmk 1 320 eur
(39 766 Sk)

bulletin slovenskej advokácie

Mesačník Slovenskej advokátskej komory
Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 200 ks

Redakčná rada:

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)

JUDr. Ing. Imrich Flassik (podpredseda)

Mgr. Marek Benedik

doc. JUDr. Milan Ďurica, PhD.

JUDr. Zuzana Ďurišová

JUDr. Roman Hošovský

JUDr. Ondrej Mularčík

prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.

JUDr. Alexander Škrinár, CSc.

JUDr. Marek Števček, PhD.

Mgr. Roman Toman, PhD.

JUDr. Andrea Tomlainová, PhD.

prof. JUDr. Peter Vojčík, CSc.

Výkonná redaktorka:

PhDr. Naďa Ondrišová, ondrisova@sak.sk

tel.: 02/5296 1236

Administrácia:

PhDr. Edita Tyrolerová, tyrolerova@sak.sk

tel.: 02/5296 1556

Sídlo redakcie:

SAK, Kolárska 4, 813 42 Bratislava

tel.: 02/5296 1556, 5296 1236

fax: 02/5296 1554, 5292 4056

Vizuálna koncepcia a grafická úprava:

Ladislav Blecha

Predtlačová príprava:

Helondia, s. r. o., Bratislava

Tlač:

Print Hall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:

Kancelária SAK

Kolárska 4, 813 42 Bratislava

fax: 02/5292 4056, 5296 1554

reg. č. MK SR: 1212/95

ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 27. 3. 2009

Uzávierka redakčnej časti: 6. 4. 2009

Toto číslo vyšlo 24. 4. 2009

Foto na obálke Jan Kolman

Pokyny pre autorov odborných článkov

1. Do redakcie treba poslať rukopis v elektronickej podobe.
2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), vedecké a akademické hodnosti, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pri dlhších príspevkoch sa odporúča krátky úvod (perex) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzitolkami.
4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb nasleduje po akademických tituloch meno a priezvisko, v prípade potreby i vedecká hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní bibliografických údajov treba dodržať nasledovnú schému:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: **Názov diela. Prípadný podtitul.** Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
6. Autor pripojí krátku **anotáciu** v rozsahu do 600 znakov vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu** o svojom aktuálnom odbornom pôsobení a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Táto informácia bude uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
8. Maximálny odporúčaný rozsah odborného článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier.
9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultujte s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku.
10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzitolky, vykonať v rukopise potrebné stylistické, jazykové a technické úpravy.
11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

bulletin slovenskej advokácie

VYDÁVA SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA